

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van wet houdende wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs en enkele andere wetten ter bevordering van de kansengelijkheid middels verbetering van de begeleiding van jongeren met een risico op een afstand tot de arbeidsmarkt naar duurzame economische zelfstandigheid (van school naar duurzaam werk)

Voorstel van Wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om jongeren tot 27 jaar beter te begeleiden naar duurzame economische zelfstandigheid en daartoe de bestaande regionale begeleidingsstructuur uit te breiden en loopbaanbegeleiding tijdens de opleiding en na diplomering door onderwijsinstellingen te regelen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I. WIJZIGING WET EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS

De Wet educatie en beroepsonderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de begripsbepaling van *doorlopende leerroute vmbo-mbo*, wordt "artikel 8.5a.2, tweede lid" vervangen door "artikel 9.1.2, tweede lid".
2. De begripsbepaling van *onderwijs* vervalt.
3. In de alfabetische volgorde wordt ingevoegd:
startkwalificatie: startkwalificatie als bedoeld in de Leerplichtwet 1969;

B

Artikel 1.3.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel b vervalt 'en'.
2. Onderdeel c komt te luiden:
c. het bieden van mogelijkheden voor loopbaanoriëntatie, en
3. Na onderdeel c wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:
d. het bieden van mogelijkheden voor loopbaanbegeleiding tijdens de opleiding en na diplomering.

C

Artikel 1.4.1, tiende lid, komt te luiden:

10. Voor een andere dan een in artikel 1.1.1 bedoelde instelling of een instelling zijn voor zover het betreft een beroepsopleiding ten aanzien waarvan toepassing is gegeven aan het eerste lid van overeenkomstige toepassing:

- a. artikel 2.5.5a, eerste, vijfde, zesde en negende tot en met twaalfde lid;
- b. artikel 8.1.1a; en
- c. de artikelen 9.2.2 en 9.2.3.

D

Artikel 1.4.2, derde lid, komt te luiden:

3. De artikelen 9.1.2, 9.1.3, met uitzondering van het tweede lid wat betreft artikel 2.107b, tweede lid, onderdeel e, van de Wet voortgezet onderwijs 2020, 9.1.4 tot en met 9.1.6, 9.1.7, eerste en tweede lid, 9.1.8, 9.1.10, 9.1.11, 9.1.14, 9.1.16 en 9.1.17 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor «school» telkens wordt gelezen «school aangewezen ingevolge artikel 2.66 van de Wet voortgezet onderwijs 2020».

E

Artikel 1.4a.1, achtste lid, komt te luiden:

8. Voor een andere dan een in artikel 1.1.1 bedoelde instelling of een instelling zijn voor zover het betreft een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs ten aanzien waarvan toepassing is gegeven aan het eerste lid van overeenkomstige toepassing:

- a. artikel 2.3.6a, eerste, vierde en zevende tot en met negende lid;
- b. artikel 8.1.1a; en
- c. de artikelen 9.2.2 en 9.2.3.

F

In artikel 2.3.6a, vierde lid, vervalt "en artikel 8.1.8, eerste lid,".

G

Artikel 2.3.6d vervalt.

H

Artikel 2.5.5a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het zesde lid vervalt ", en bij de opgave, bedoeld in artikel 8.1.8, eerste lid".
2. In het negende lid wordt "bedoeld in artikel 8.4.3 of artikel 8.5.3, of een doorlopende leerroute als bedoeld in artikel 8.5.4" vervangen door "bedoeld in artikel 9.1.17 of 9.1.18, of een doorlopende leerroute als bedoeld in artikel 9.1.19".

I

Artikel 2.5.5e vervalt.

J

Artikel 7.4.6a, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel b wordt "drieëntwintig jaar" vervangen door "27 jaar".

2. In onderdeel c wordt "een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen b tot en met e, dan wel een diploma vwo of havo als bedoeld in artikel 2.58, tweede lid, onderdeel a, of 2.80, tweede lid, onderdeel a, van de Wet voortgezet onderwijs 2020" vervangen door "een diploma dat wordt aangemerkt als een startkwalificatie".

K

In artikel 8.0.3, vierde lid, wordt "een diploma van een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen b tot en met e, dan wel een diploma vwo of havo als bedoeld in artikel 2.58, tweede lid, onderdeel a, of 2.80, tweede lid, onderdeel a, van de Wet voortgezet onderwijs 2020 en de leeftijd van 23 jaren nog niet heeft bereikt" vervangen door "een diploma dat wordt aangemerkt als een startkwalificatie en de leeftijd van 27 jaren nog niet heeft bereikt".

L

In artikel 8.1.1d, tweede lid, wordt "artikel 8.3.2" vervangen door "artikel 9.2.5 of op grond van artikel 22, eerste lid, van de Leerplichtwet 1969".

M

In artikel 8.1.7, tweede lid, wordt "artikel 8.1.8a, eerste lid" vervangen door "artikel 9.2.2".

N

De artikelen 8.1.8 en 8.1.8a vervallen.

O

Hoofdstuk 8, titel 3, vervalt.

P

In het opschrift van hoofdstuk 8, titel 4, wordt ", entreeopleiding in het vmbo en geïntegreerde route vmbo-basisberoepsopleiding" vervangen door "en entreeopleiding in het vmbo".

Q

In het opschrift van hoofdstuk 8, titel 5, wordt ", entreeopleiding in het VSO, geïntegreerde route VSO-basisberoepsopleiding en doorlopende leerroute VSO-mbo" vervangen door "en entreeopleiding in het VSO".

R

Aan artikel 8a.2.2, derde lid, wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:
r. het beleid met betrekking tot de loopbaanbegeleiding, bedoeld in artikel 9.2.12.

S

Na hoofdstuk 8a wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 9. Samenwerking en ondersteuning

Titel 1. Samenwerking

§ 1. Doorlopende leerroute vmbo-mbo

§ 2. Geïntegreerde routes vmbo-basisberoepsopleiding en VSO-basisberoepsopleiding, doorlopende leerroute VSO-mbo

T

De artikelen 8.5a.1 tot en met 8.5a.5 worden vernummerd tot artikelen 9.1.1 tot en met 9.1.5 en worden geplaatst in hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1.

U

De artikelen 8.5a.7 tot en met 8.5a.17 worden vernummerd tot artikelen 9.1.6 tot en met 9.1.16 en worden geplaatst in hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1.

V

Artikel 8.4.3 wordt vernummerd tot artikel 9.1.17 en wordt geplaatst in hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 2.

W

De artikelen 8.5.3 en 8.5.4 worden vernummerd tot artikelen 9.1.18 en 9.1.19 en worden geplaatst in hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 2.

X

Hoofdstuk 8, titel 5a, vervalt.

Y

In artikel 9.1.1 (nieuw) wordt "In deze titel" vervangen door "In deze paragraaf".

Z

In artikel 9.1.7 (nieuw) wordt "artikel is 8.5a.3" vervangen door "artikel 9.1.3".

AA

In artikel 9.1.9 (nieuw) wordt "artikel 8.5a.13" vervangen door "artikel 9.1.12".

BB

In artikel 9.1.12 (nieuw) wordt "artikel 8.5a.9, eerste lid, onderdeel a" vervangen door "artikel 9.1.8, eerste lid, onderdeel a" en wordt "8.5a.9, eerste lid, onderdeel c" vervangen door "artikel 9.1.8, eerste lid, onderdeel c".

CC

In artikel 9.1.15 (nieuw) wordt "artikel 8.5a.3" vervangen door "artikel 9.1.3".

DD

In artikel 9.1.17 (nieuw), derde lid, wordt "Titel 8.5a van overeenkomstige toepassing" vervangen door "Hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1, is van overeenkomstige toepassing".

EE

In artikel 9.1.18 (nieuw), derde lid, wordt "Titel 8.5a van overeenkomstige toepassing" vervangen door "Hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1, is van overeenkomstige toepassing".

FF

In artikel 9.1.19 (nieuw), derde lid, wordt "Titel 8.5a is van overeenkomstige toepassing" vervangen door "Hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1, is van overeenkomstige toepassing".

GG

Na artikel 9.1.19 (nieuw) wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 9.1.20. Afstemmen ondersteuningsaanbod op overleg over ondersteuningsprogramma voortgezet onderwijs

Het bevoegd gezag neemt deel aan het overleg, bedoeld in artikel 2.47, tiende lid, tweede volzin, van de Wet voortgezet onderwijs 2020, indien de instelling één of meer vestigingen heeft in het gebied van het desbetreffende samenwerkingsverband en stemt het ondersteuningsaanbod af op de afspraken die zijn gemaakt in dat overleg.

HH

Aan hoofdstuk 9 (nieuw) wordt een titel toegevoegd, luidende:

Titel 2. Ondersteuning bij de overstap naar onderwijs of arbeidsmarkt

Paragraaf 1. Ondersteuning van jongeren zonder startkwalificatie en regionaal programma

Artikel 9.2.1. Doelgroep

Deze paragraaf, met uitzondering van artikel 9.2.8, is van toepassing op degene:

- a. op wie de leerplicht of de kwalificatieplicht, bedoeld in paragraaf 2 of 2a van de Leerplichtwet 1969, niet meer van toepassing is en die jonger is dan 27 jaar;
- b. die geen startkwalificatie heeft behaald; en
- c. die:

1°. het onderwijs waarvoor hij is ingeschreven gedurende een aaneengesloten periode van ten minste vier weken of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode zonder geldige reden niet meer volgt; of

2°. niet is ingeschreven aan een instelling als bedoeld in de Wet op het onderwijstoezicht.

Artikel 9.2.2. Melding verzuim zonder geldige reden

1. Indien een student of vavo-student die voldoet aan artikel 9.2.1, onderdelen a en b, het beroepsonderwijs of het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs aan de instelling ten minste vier aaneengesloten weken of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode zonder geldige reden niet meer volgt, ontstaat voor het bevoegd gezag de leveringsverplichting, bedoeld in artikel 12, derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers.

2. Onder een geldige reden voor afwezigheid wordt in ieder geval verstaan een van de redenen, bedoeld in artikel 8.1.7, negende lid.

Artikel 9.2.3. Inlichtingen aan het college van burgemeester en wethouders

Het bevoegd gezag geeft aan de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen personen alle gevraagde bescheiden ter inzage en verstrekt alle inlichtingen die het college van burgemeester en wethouders voor de uitvoering van deze paragraaf redelijkerwijs nodig heeft.

Artikel 9.2.4. Regionale samenwerking

1. Voor de uitvoering van deze paragraaf werken de colleges van burgemeester en wethouders samen binnen bij ministeriële regeling vastgestelde regio's.
2. De colleges van burgemeester en wethouders in een regio wijzen uit hun midden een contactgemeente aan. Deze aanwijzing wordt onmiddellijk gemeld aan Onze Minister.
3. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente vervult coördinerende taken bij de uitvoering van deze paragraaf. In dat verband:
 - a. maakt het afspraken over de inzet en verantwoordelijkheid bij de uitvoering van deze paragraaf met instellingen, scholen als bedoeld in de Wet voortgezet onderwijs 2020, scholen als bedoeld in de Wet op de expertisecentra, organisaties die betrokken zijn bij de begeleiding van personen tot 27 jaar en de centrumgemeente van de betrokken arbeidsmarktregio, vastgesteld krachtens artikel 10, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;
 - b. draagt het zorg voor het tot stand komen van een regionaal netwerk van die instellingen, scholen, organisaties en de centrumgemeente;
 - c. organiseert en coördineert het de activiteiten, bedoeld in de artikelen 9.2.5 en 9.2.8; en
 - d. stelt het beleid vast dat de hoofdzaken bevat van de regionale uitvoering van artikel 9.2.5 en houdt bij het vaststellen van dat beleid rekening met het regionaal programma, bedoeld in artikel 9.2.8.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de taken, bedoeld in het derde lid.
5. Indien colleges van burgemeester en wethouders in een regio een andere contactgemeente aanwijzen, draagt het college van burgemeester en wethouders van de vorige contactgemeente alle bescheiden over de uitvoering van deze paragraaf over aan het college van burgemeester en wethouders van de nieuwe contactgemeente.

Artikel 9.2.5. Ondersteunen van jongeren zonder startkwalificatie door college van burgemeester en wethouders

1. Het college van burgemeester en wethouders kan ondersteuning bieden aan de persoon, bedoeld in artikel 9.2.1, gericht op het terugleiden naar onderwijs.
2. Indien het terugleiden naar onderwijs niet passend is, kan het college van burgemeester en wethouders de persoon ondersteunen bij het vinden van werk of doorgeleiden naar ondersteuning op grond van artikel 10f van de Participatiewet.
3. Voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het eerste en het tweede lid, is het college van burgemeester en wethouders bevoegd de volgende persoonsgegevens te verwerken:
 - a. gegevens als bedoeld in artikel 21, eerste en derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers;
 - b. gegevens die het college verwerkt ten behoeve van de uitvoering van de Leerplichtwet 1969; en
 - c. gegevens als bedoeld in artikel 73, zevende lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.
4. Het college van burgemeester en wethouders kan de gegevens, bedoeld in het derde lid, verder verwerken voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van artikel 10f van de Participatiewet.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de taken, bedoeld in dit artikel.

Artikel 9.2.6. Verwerking persoonsgebonden nummer door college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd het persoonsgebonden nummer van de persoon, bedoeld in artikel 9.2.1, te verwerken voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van artikel 9.2.5.

Artikel 9.2.7. Verwerking persoonsgegevens van een bijzondere categorie en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard door college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd gegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming van de persoon, bedoeld in artikel 9.2.1, te verwerken voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van artikel 9.2.5 en de betrokkene toestemming heeft gegeven.

Artikel 9.2.8. Regionaal programma, regionaal bestuurlijk overleg en regionale maatregelen

1. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente stelt mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de andere gemeenten in de regio voor een bij ministeriële regeling te bepalen periode een regionaal programma op.
2. Bij het regionaal programma worden de partijen, bedoeld in artikel 9.2.4, derde lid, onderdeel a, betrokken.
3. Het regionaal programma bevat ten minste:
 - a. maatregelen ter bevordering van het aantal personen dat een startkwalificatie behaalt en ter verbetering van de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Maatregelen in het regionaal programma zijn uitsluitend bedoeld voor personen van 12 tot 27 jaar; en
 - b. afspraken over de samenwerking tussen de partijen bij de uitvoering van de maatregelen en de activiteiten, bedoeld in de artikelen 9.2.5 en 9.2.10 en artikel 10f van de Participatiewet.
4. De partijen voeren regionaal bestuurlijk overleg over de totstandkoming van het regionaal programma, de uitvoering en financiering van de daarin opgenomen maatregelen en de onderlinge samenwerking. Bij het overleg wordt ook het domein zorg betrokken.
5. Bij regeling van Onze Minister, handelende in overeenstemming met Onze Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, kunnen nadere voorwaarden worden gesteld aan de inhoud van het regionaal programma.

Artikel 9.2.9. Specifieke uitkering

1. Onze Minister kent jaarlijks uiterlijk in september aan de contactgemeente een specifieke uitkering toe voor de activiteiten die de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in de regio verrichten op grond van deze paragraaf. Deze uitkering heeft betrekking op het daaropvolgende kalenderjaar en blijft binnen de grenzen van de middelen die de begrotingswetgever beschikbaar heeft gesteld. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld voor de berekening en betaling van de uitkering.
2. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente zorgt dat de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in de regio gebruik kunnen maken van de instrumenten die met behulp van de uitkering zijn verwezenlijkt.
3. Indien het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente het bepaalde bij of krachtens deze paragraaf niet nakomt, kan Onze Minister de uitkering geheel of gedeeltelijk inhouden of opschorten. Onze Minister gaat pas na overleg met het college van burgemeester en wethouders over tot gehele of gedeeltelijke inhouding. Onze Minister kan de uitkering opnieuw toekennen indien de reden voor inhouding of opschorting is vervallen.
4. Onze Minister kan de uitkering geheel of gedeeltelijk terugvorderen indien uit de informatie die is verstrekt op grond van artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet niet blijkt dat de uitkering is besteed in overeenstemming met deze paragraaf.

Artikel 9.2.10. Effectrapportage

1. De deelnemers aan het regionaal bestuurlijk overleg, bedoeld in artikel 9.2.6, derde lid, stellen streefcijfers vast voor de resultaten in de regio bij de uitvoering van deze paragraaf.
2. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente stelt mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de andere gemeenten in de regio jaarlijks een effectrapportage vast. De effectrapportage vermeldt de streefcijfers en de bereikte resultaten en

bevat een toelichting op afwijkingen. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente zendt de effectrapportage aan Onze Minister.

3. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de inhoud, het tijdstip van indiening en de inrichting van de effectrapportage.

Artikel 9.2.11. Inlichtingen aan Onze Minister

1. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente geeft aan de personen die Onze Minister heeft aangewezen, alle gevraagde gegevens ter inzage en verstrekt aan hen de gevraagde inlichtingen die van belang zijn voor het beleid van Onze Minister op het gebied van het bevorderen van het aantal personen tot 27 jaar dat een startkwalificatie behaalt en het verbeteren van de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt.

2. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop de gegevens beschikbaar worden gesteld.

Paragraaf 2. Ondersteuning door de onderwijsinstelling

Artikel 9.2.12. Loopbaanbegeleiding tijdens de opleiding en na diplomering

1. Loopbaanbegeleiding als bedoeld in dit artikel en de daarop berustende bepalingen omvat advisering en ondersteuning bij de overstap naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt.

2. Het bevoegd gezag biedt loopbaanbegeleiding aan tijdens de opleiding en tot een jaar na diplomering.

3. Het bevoegd gezag doet een aanbod van loopbaanbegeleiding aan de student of gediplomeerde van de entreeopleiding of de beroepsopleidende leerweg van de basisberoepsopleiding, met uitzondering van de gediplomeerde met een aansluitende inschrijving voor vervolgonderwijs.

4. Het bevoegd gezag kan loopbaanbegeleiding bieden aan de student of gediplomeerde van de beroepsbegeleidende leerweg van de basisberoepsopleiding of aan de student of gediplomeerde van de vakopleiding, de middenkaderopleiding of de specialistenopleiding.

5. Het bevoegd gezag stelt beleid vast met betrekking tot de loopbaanbegeleiding dat in elk geval de voorwaarden bevat voor de student of gediplomeerde, bedoeld in het vierde lid, om in aanmerking te komen voor loopbaanbegeleiding. Het bevoegd gezag houdt bij het vaststellen van het beleid rekening met het regionaal programma, bedoeld in artikel 9.2.8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld aan de inhoud van het beleid.

6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de invulling van de loopbaanbegeleiding.

Artikel 9.2.13. Samenwerking tussen bevoegd gezag en college van burgemeester en wethouders

1. Het bevoegd gezag kan het college van burgemeester en wethouders betrekken bij de loopbaanbegeleiding om de student of gediplomeerde ondersteuning te bieden op grond van artikel 10f van de Participatiewet.

2. Indien de ondersteuning wordt voortgezet door het college van burgemeester en wethouders, stelt het bevoegd gezag een overgangsdokument op en verstrekt dit dokument aan het college van burgemeester en wethouders indien de student of gediplomeerde daarvoor toestemming geeft.

3. De ondersteuning van het college van burgemeester en wethouders, bedoeld in artikel 9.2.5, eerste en tweede lid, vindt ten aanzien van een gediplomeerde van de entreeopleiding in het eerste jaar na diplomering pas plaats nadat het college van burgemeester en wethouders heeft overlegd met het bevoegd gezag over de door het bevoegd gezag aangeboden loopbaanbegeleiding.

Paragraaf 3. Overgangsrecht

Artikel 9.2.14. Overgangsrecht loopbaanbegeleiding

Artikel 9.2.13, derde lid, is niet van toepassing indien het diploma van de entreeopleiding is behaald voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 9.2.11.

Artikel 9.2.15. Tijdelijke specifieke uitkering

Onze Minister keert aan de contactgemeente een specifieke uitkering toe voor de activiteiten die de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in de regio verrichten op grond van hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1, in de periode van 1 augustus tot en met 31 december 2025. Deze uitkering blijft binnen de grenzen van de middelen die de begrotingswetgever beschikbaar heeft gesteld. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld voor de berekening en betaling van de uitkering. Artikel 9.2.9, tweede tot en met vierde lid, is van toepassing op de specifieke uitkering.

II

Artikel 11.1.14, derde lid, komt te luiden:

3. Met dien verstande dat voor "school" wordt gelezen "school aangewezen ingevolge artikel 2.66 van de Wet voortgezet onderwijs 2020" zijn van overeenkomstige toepassing de artikelen:

- a. 9.1.2;
- b. 9.1.3, met uitzondering van het tweede lid wat betreft artikel 2.107b, tweede lid, onderdeel e, van de Wet voortgezet onderwijs 2020;
- c. 9.1.4 tot en met 8.5a.7;
- d. 9.1.7, eerste en tweede lid;
- e. 9.1.8;
- f. 9.1.10;
- g. 9.1.11;
- h. 9.1.14;
- i. 9.1.16; en
- j. 9.1.17.

ARTIKEL II. WIJZIGING PARTICIPATIEWET

De Participatiewet wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 8a, eerste lid, onderdeel a, wordt na 'artikel 10, eerste lid' ingevoegd ', en de ondersteuning, bedoeld in artikel 10f'.

B

Artikel 10f komt te luiden:

Artikel 10f. Ondersteuning overstap onderwijs naar de arbeidsmarkt

Het college kan ondersteuning aanbieden bij arbeidsinschakeling voor het maken van de overstap van het onderwijs naar de arbeidsmarkt aan personen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, die jonger zijn dan 27 jaar:

- a. die onderwijs volgen in het praktijkonderwijs, bedoeld in artikel 2.8 van de Wet voortgezet onderwijs 2020, het voortgezet speciaal onderwijs, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de expertisecentra, het beroepsonderwijs, bedoeld in artikel 1.2.1, tweede lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs of het hoger onderwijs, bedoeld in artikel 1.1 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, in afwijking van artikel 7, derde lid, onderdeel a;
- b. in de vorm van een leer-werktraject, voor personen die nog geen startkwalificatie hebben behaald en waarvoor terugleiden naar uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs naar het oordeel van het college niet passend is;
- c. voor wie dat naar het oordeel van het college geboden is.

ARTIKEL III. WIJZIGING WET OP DE EXPERTISECENTRA

De Wet op de expertisecentra wordt als volgt gewijzigd:

A

Titel IV, afdeling 9, komt te luiden:

Afdeling 9. Begeleiding van jongeren zonder startkwalificatie

Artikel 146. Ondersteuning bij de overstap naar onderwijs of arbeidsmarkt Hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1, van de Wet educatie en beroepsonderwijs is van overeenkomstige toepassing op het voortgezet speciaal onderwijs.

Artikel 147. Melding verzuim zonder geldige reden

1. Indien een leerling die voldoet aan artikel 9.2.1, onderdelen a en b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs het onderwijs aan de school ten minste vier aaneengesloten weken of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode zonder geldige reden niet meer volgt, ontstaat voor het bevoegd gezag de leveringsverplichting, bedoeld in artikel 12, derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers.

2. Onder een geldige reden voor afwezigheid wordt in ieder geval verstaan een van de redenen, bedoeld in artikel 8.30, vijfde lid.

Artikel 148. Inlichtingen aan het college van burgemeester en wethouders

Het bevoegd gezag geeft aan de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen personen alle gevraagde bescheiden ter inzage en verstrekt alle inlichtingen die het college van burgemeester en wethouders voor de uitvoering van hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs redelijkerwijs nodig heeft.

B

Artikel 162 komt te luiden:

Artikel 162. Gebruik persoonsgebonden nummer door gemeente

Onverminderd het overigens bij of krachtens de wet bepaalde omtrent het gebruik van het burgerservicenummer door de gemeente, gebruikt de gemeente het persoonsgebonden nummer van een leerling of een persoon die voldoet aan artikel 9.2.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs uitsluitend ten behoeve van:

- a. een registratie van leerplichtige jongeren in het belang van het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969;
- b. verwerking van de gegevens, bedoeld in artikel 21, eerste lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers en in artikel 47b, vierde lid; en
- c. de uitvoering van artikel 9.2.5 van de Wet educatie en beroepsonderwijs.

ARTIKEL IV. WIJZIGING WET VOORTGEZET ONDERWIJS 2020

De Wet voortgezet onderwijs 2020 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.69, onderdeel c, komt te luiden:

c. 8.19, 8.20 en 8.21.

B

Artikel 2.107b, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel e wordt "artikel 8.5a.16 WEB" vervangen door "artikel 9.1.15 WEB".
2. In onderdeel f wordt "artikel 8.5a.15 WEB" vervangen door "artikel 9.1.14 WEB".

C

In artikel 2.107l, eerste lid, wordt "artikel 8.4.3 WEB" vervangen door "artikel 9.1.17".

D

In artikel 8.17, vierde lid, vervalt "artikel 8.21, eerste lid, en".

E

Artikel 8.18 komt te luiden:

Artikel 8.18. Gebruik persoonsgebonden nummer door gemeente

Onverminderd de overige artikelen die bij en op grond van deze wet zijn vastgesteld over het gebruik van het burgerservicenummer door de gemeente, gebruikt de gemeente het persoonsgebonden nummer van een leerling of een persoon die voldoet aan artikel 9.2.1 WEB alleen voor:

- a. het registreren van leerplichtige jongeren in het belang van het toezicht op de naleving van de LPW of de LPW BES;
- b. het verwerken van de gegevens, bedoeld in artikel 21, eerste en derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers; en
- c. de uitvoering van artikel 9.2.5 WEB.

F

Hoofdstuk 8, paragraaf 3, komt te luiden:

Paragraaf 3. Begeleiding van jongeren zonder startkwalificatie

Artikel 8.19. Ondersteuning bij de overstap naar onderwijs of arbeidsmarkt Hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1, van de WEB is van overeenkomstige toepassing op het voortgezet onderwijs.

Artikel 8.20. Melding verzuim zonder geldige reden

1. Indien een leerling die voldoet aan artikel 9.2.1, onderdelen a en b, van de WEB het onderwijs aan de school ten minste vier aaneengesloten weken of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode zonder geldige reden niet meer volgt, ontstaat voor het bevoegd gezag de leveringsverplichting, bedoeld in artikel 12, derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers.
2. Onder een geldige reden voor afwezigheid wordt in ieder geval verstaan een van de redenen, bedoeld in artikel 8.30, vijfde lid.

Artikel 8.21. Inlichtingen aan het college van burgemeester en wethouders

Het bevoegd gezag geeft aan de door het college van burgemeester en wethouders aangewezen personen alle gevraagde bescheiden ter inzage en verstrekt alle inlichtingen die het college van burgemeester en wethouders voor de uitvoering van hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1 van de WEB redelijkerwijs nodig heeft.

G

In artikel 11.96 wordt "de artikelen 8.19 tot en met 8.27" vervangen door "de artikelen 8.19 tot en met 8.21".

H

Artikel 13.3 vervalt.

ARTIKEL V. WIJZIGING WET EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS BES

De Wet educatie en beroepsonderwijs BES wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.3.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel c komt te luiden:

c. het bieden van mogelijkheden voor loopbaanoriëntatie,

2. Onder verlettering van artikel d tot artikel e wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:

d. het bieden van mogelijkheden voor loopbaanbegeleiding tijdens de opleiding en na diplomering.

B

Het opschrift van hoofdstuk 8, titel 3, komt te luiden:

Titel 3. Ondersteuning bij de overstap naar onderwijs of arbeidsmarkt

C

Artikel 8.3.1 komt te luiden:

Artikel 8.3.1. Loopbaanbegeleiding tijdens de opleiding en na diplomering

1. Loopbaanbegeleiding als bedoeld in dit artikel en de daarop berustende bepalingen omvat advisering en ondersteuning bij het volgen van vervolgonderwijs of het vinden van algemeen geaccepteerde arbeid.

2. Het bevoegd gezag biedt loopbaanbegeleiding aan tijdens de opleiding en tot een jaar na diplomering.

3. Het bevoegd gezag doet een aanbod van loopbaanbegeleiding aan de student of gediplomeerde van de entreeopleiding of de beroepsopleidende leerweg van de basisberoepsopleiding, met uitzondering van de gediplomeerde met een aansluitende inschrijving voor vervolgonderwijs.

4. Het bevoegd gezag kan loopbaanbegeleiding bieden aan de student of gediplomeerde van de beroepsbegeleidende leerweg van de basisberoepsopleiding of aan de student of gediplomeerde van de vakopleiding, de middenkaderopleiding of de specialistenopleiding.

5. Het bevoegd gezag stelt beleid vast met betrekking tot de loopbaanbegeleiding dat in elk geval de voorwaarden bevat voor de student of gediplomeerde, bedoeld in het vierde lid, om in aanmerking te komen voor loopbaanbegeleiding. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld aan de inhoud van het beleid.

6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de invulling van de loopbaanbegeleiding.

ARTIKEL VI. WIJZIGING WET REGISTER ONDERWIJSDEELNEMERS

De Wet register onderwijsdeelnemers wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, begripsbepaling van "verzuim", onderdeel b, wordt "artikel 8.1.8a van de WEB" vervangen door "artikel 9.2.2 van de WEB".

B

Artikel 21 wordt als volgt gewijzigd:

1. Na het derde lid wordt, onder vernummering van het vierde lid tot vijfde lid, een lid ingevoegd, luidende:

4. Desgevraagd worden de diplomagegevens met het persoonsgebonden nummer verstrekt aan het college van burgemeester en wethouders voor de uitvoering van een wettelijke taak door het college van burgemeester en wethouders.

2. In het vijfde lid (nieuw) wordt "het eerste tot en met derde lid" vervangen door "het eerste tot en met vierde lid" en wordt "het eerste en derde lid" vervangen door "het eerste, derde en vierde lid".

ARTIKEL VII. INWERKINGTREDING

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De Minister voor Armoedebelid, Participatie en Pensioenen,

Memorie van toelichting

INHOUDSOPGAVE

ALGEMEEN DEEL	15
1. Inleiding	15
2. Probleembeschrijving	17
4. Maatschappelijke opgave wetsvoorstel	22
5. Maatregelen	23
6. Gevolgen (met uitzondering van de financiële gevolgen).....	34
7. Caribisch Nederland	38
8. Monitoring en evaluatie	38
9. Verhouding tot hoger recht	39
10. Verhouding tot nationale regelgeving.....	40
11. Gevolgen voor de regeldruk	40
12. Uitvoering en doenvermogen	42
13. Toezicht en handhaving	42
14. Financiële gevolgen	44
16. Advies en consultatie.....	46
17. Overgangsrecht en inwerkingtreding	46
ARTIKELSGEWIJS DEEL.....	47
Bijlage 1. Transponeringstabel artikelen m.b.t. begeleiding van school naar werk.....	63
Bijlage 2. Transponeringstabel Sterk beroepsonderwijs	64
Bijlage 3: afkortingen en begrippenlijst	65

ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

1.1 Samenvatting van het wetsvoorstel

Alle jongeren verdienen het om maatschappelijk mee te doen, zich zo veel mogelijk te ontwikkelen en duurzaam aan het werk te komen. De kansen hierop zijn echter ongelijk verdeeld. Sommige groepen jongeren komen moeizaam duurzaam aan het werk. Het gaat dan om jongeren uit het praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso), jongeren uit het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) met de nadruk op de Entreeopleiding (hierna entree) en de beroepsopleiding (hierna niveau 2) in de beroepsopleidende leerweg (BOL) en voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). Dit is een structureel probleem, ongeacht de stand van de economie is er sprake van kansengelijkheid. Dit wetsvoorstel wil de kansengelijkheid vergroten door jongeren met (een risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden bij de overgang van school naar werk en bij het behouden van werk bij (dreigende) werkloosheid. Dit wetsvoorstel richt zich op deze doelgroepen omdat het niet vinden van werk kan leiden tot andere persoonlijke problemen en aanzienlijke maatschappelijke kosten.

Dit wil de regering doen met vier samenhangende maatregelen. Ten eerste wordt voorgesteld om mbo-instellingen studenten die dit nodig hebben extra loopbaanbegeleiding te bieden in de laatste fase van de opleiding en dit indien noodzakelijk voort te zetten tot een jaar na het behalen van het diploma.¹ Ten tweede stelt dit wetsvoorstel voor de leeftijd van de jongeren waar het Doorstroompunt (RMC)² zich op richt, te verhogen van 23 naar 27 jaar. Het Doorstroompunt is een gemeentelijke taak om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en jongeren zonder startkwalificatie terug te begeleiden naar onderwijs of werk.³ Ten derde krijgen gemeenten een rol bij het ondersteunen van jongeren naar werk die zelfstandig of met lichte ondersteuning van school of het Doorstroompunt hun weg op de arbeidsmarkt niet kunnen vinden. De ondersteuning van de gemeente kan al starten tijdens de schooltijd. Bij de uitvoering van deze drie maatregelen is het belangrijk dat scholen⁴, de gemeenten en het Doorstroompunt goed met elkaar samenwerken. Daarom wordt ten vierde met dit wetsvoorstel de basis voor samenwerking op casusniveau en de benodigde gegevensuitwisseling geregeld en worden scholen⁵, het Doorstroompunt en gemeenten verplicht met elkaar samen te werken bij de totstandkoming en uitvoering van een aanvullend regionaal programma. Met deze maatregelen krijgen jongeren de begeleiding die zij nodig hebben in de stap van school naar werk.

Dit voorstel bevat onderwerpen die raken aan het onderwijs en het participatiebeleid. Dit wetsvoorstel en de toelichting worden gegeven mede namens de Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen.

1.2 Van tijdelijke naar structurele aanpak van jeugdwerkloosheid

Bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel is gebruik gemaakt van de ervaringen die de afgelopen 15 jaar zijn opgedaan bij verschillende (tijdelijke) aanpakken jeugdwerkloosheid. In 2009 startte

¹ De loopbaanbegeleiding na diplomering wordt ook wel 'nazorg' genoemd. In dit wetsvoorstel wordt de term loopbaanbegeleiding gebruikt omdat uit bijeenkomsten met het veld bleek dat dit meer de lading dekt.

² De naam RMC staat voor Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor voortijdig schoolverlaters. In de Kamerbrief in het voorjaar van 2023 is aangekondigd dat deze naam wordt vervangen door de naam Doorstroompunt (Kamerstukken II, 2022/2023, nr 2023D13651). In het vervolg wordt de term Doorstroompunt gebruikt.

³ Elke gemeente is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van haar taken van het doorstroompunt, maar werkt samen met andere gemeenten in doorstroomregio's met ook een contactgemeente. Het doorstroompunt is dus veelal regionaal georganiseerd. Daarom wordt in deze toelichting gesproken van de doorstroomfunctie enerzijds en, waar het gaat om de taken van de gemeente op basis van de Participatiewet, gemeente anderzijds. In beide gevallen gaat het formeel gezien echter om gemeentelijke taken die zijn belegd bij het college van burgemeester en wethouders.

⁴ In de titel van dit wetsvoorstel wordt de term 'school' gebruikt omdat dit toegankelijker taalgebruik is. Hiermee worden onderwijsinstellingen bedoeld.

⁵ In de titel van dit wetsvoorstel wordt de term 'school' gebruikt omdat dit toegankelijker taalgebruik is. Hiermee worden onderwijsinstellingen bedoeld.

het actieplan Jeugdwerkloosheid. Met diverse actielijnen die door gemeenten, mbo-instellingen en UWV werden uitgevoerd, werd op regionaal niveau samengewerkt om de jeugdwerkloosheid tegen te gaan⁶. Na het dalen van de jeugdwerkloosheid in 2011 kregen de betrokken organisaties te maken met flinke bezuinigingen. Na een opleving in de jeugdwerkloosheid startte in 2013 het toenmalige kabinet de regionale Aanpak Jeugdwerkloosheid⁷. Deze aanpak liet zien dat met een gecombineerde aanpak van scholen en gemeenten in arbeidsmarktregio's, de samenwerking wordt verstevigd⁸. Na een daling van de jeugdwerkloosheid en het beëindigen van de middelen, bleek dat de opgezette regionale samenwerking in de meeste regio's geen stand hield. De jeugdwerkloosheid daalde, maar sommige groepen bleken een structurele achterstand te houden op de arbeidsmarkt. In 2018 startten 6 pilots voor een soepele overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt, naar aanleiding van de motie Kwint/Özdil⁹. Hierbij zijn ervaringen opgedaan in de samenwerking tussen scholen en gemeenten om jongeren van de Entree en mbo niveau 2 nog tot twee jaar na diplomering te begeleiden¹⁰. Ook in andere regio's ontstonden initiatieven om jongeren te ondersteunen in de overstap van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Een aantal voorbeelden hiervan zijn de 'Route Arbeid' voor jongeren van het praktijk- en speciaal onderwijs¹¹, de transitieroute waarbij 9 mbo-instellingen jongeren met een extra ondersteuningsbehoefte begeleiden in de transitie van school naar werk¹² en de Participatiescan waarmee scholen, gemeenten en andere partijen samenwerken aan een sluitende aanpak¹³.

In 2019 is het Interdepartementaal beleidsonderzoek jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt (hierna IBO JmAA) gepresenteerd. Hieruit bleek dat er 300.000 jongeren waren tussen de 16-27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt¹⁴. Hiervan hadden 187.000 jongeren geen werk. Het IBO JmAA heeft een uitgebreid onderzoek gedaan en breed onderschreven knelpunten en oplossingsrichtingen geïdentificeerd¹⁵. Het toenmalige kabinet heeft de keuze voor de uitwerking van de aanbevelingen overgelaten aan een volgend kabinet¹⁶.

Om de gevolgen van de coronapandemie te verzachten en de toename van de jeugdwerkloosheid het hoofd te bieden, werd met het steun- en herstellepakket in 2020 opnieuw een (tijdelijke) Aanpak Jeugdwerkloosheid gestart¹⁷. Voor mbo-instellingen zijn hiervoor twee subsidieregelingen beschikbaar gesteld¹⁸, voor het Doorstroompunt werd een extra specifieke uitkering verstrekt en de gemeente ontving een decentralisatie uitkering. Hierbij is gebruik gemaakt van de inzichten uit de eerdere aanpakken jeugdwerkloosheid, het IBO JmAA en de ervaringen van diverse initiatieven zoals de pilots soepele overgang naar werk¹⁹ op basis van de motie Kwint/Özdil²⁰. In de zomer van 2021 is de werkagenda Aanpak Jeugdwerkloosheid ondertekend door de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW) en partners in het veld. Hierin is gezamenlijk uitgesproken dat het bestrijden van jeugdwerkloosheid

⁶ Research voor beleid (2011) Samen in actie, evaluatie actieplan jeugdwerkloosheid.

⁷ Kamerstukken II, 2012/2013, 29 544, nr. 438

⁸ Monitor Regionale Aanpak jeugdwerkloosheid. Meting 3 – voorjaar 2015

⁹ Kamerstukken II, 2017/18, nr 34775-VIII-120

¹⁰ KBA (2021) Eindrapport pilots motie Kwint, <https://passendonderwijsmbo.nl/nieuws/eindrapport-pilots-motie-kwint-ozdil-gepubliceerd/>

¹¹ <https://www.werkinzicht.nl/project/route-arbeid-voor-kwetsbare-jongeren/>

¹² Eimers, Raaijman (2018) De Transitieroute. Jongeren met een ondersteuningsbehoefte van opleiding naar werk. Nijmegen: KBA Nijmegen.

¹³ VNG (2018) Participatiescan, <https://vng.nl/publicaties/participatiescan-0>

¹⁴ Dit zijn jongeren die niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling, economisch niet-zelfstandig zijn en wel beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Sommige jongeren hebben dus wel werk, maar kunnen hier niet van rondkomen en hebben dan ook een afstand tot de arbeidsmarkt.

¹⁵ Eindrapport Interdepartementaal beleidsonderzoek jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019).

¹⁶ Kamerstukken II, 2019/20, nr. 29544-952

¹⁷ [Brede steun in de Tweede Kamer voor steun- en herstellepakket | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁸ Het gaat hier om de [regeling extra begeleiding en nazorg mbo 2021/2022](#)

En de [subsidieregeling nazorg mbo 2022/2024](#)

¹⁹ KBA (2021) Aan de slag met nazorg, https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/Onderzoek_pilots_soepelere_overgang_naar_werk.pdf

²⁰ Kamerstukken II, 2017/18, nr 34775-VIII-120

een structurele uitdaging is²¹. In het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV zijn maatregelen aangekondigd en middelen vrijgemaakt om de kansengelijkheid in het onderwijs te verbeteren²². Dit is verder uitgewerkt in de miljoenennota 2023. Hierin is opgenomen dat het kabinet € 150 mln extra uittrekt om de kansengelijkheid te vergroten op niveau 2. Hiermee kunnen scholen extra intensieve begeleiding bieden tijdens de opleiding, de groepsgrootte verkleinen of effectief gebleken corona-maatregelen voortzetten. Deze begeleiding wordt voortgezet in de stap naar werk en in de miljoenennota 2023 wordt het voornemen uitgesproken om de nazorg door mbo-instellingen wettelijk te verankeren, gemeenten een aanvullende rol te geven in de begeleiding van jongeren naar werk en de het Doorstroompunt op te hogen naar 27 jaar. Dit is ook toegelicht in de Kamerbrief voortijdig schoolverlaten en de overgang van school naar werk²³ en onderdeel van de afspraken in de werkagenda mbo²⁴. Om een goede samenwerking in de regio duurzaam vorm te geven, zorgt de regering met dit wetsvoorstel voor structurele verankering in wet- en regelgeving en doorlopende bekostiging. Dit zorgt ervoor dat regio's de samenwerking duurzaam en intensief op kunnen bouwen, gebruikmakend van de opgedane ervaring.

Leeswijzer

Omdat dit wetsvoorstel veel specialistische terminologie gebruikt, is in bijlage 3 een ondersteunende begrippenlijst opgenomen.

Naast beleidsinhoudelijke maatregelen bevat het wetsvoorstel een aantal wijzigingen ter verbetering van de wetstechnische kwaliteit van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Op deze wijze wordt stap voor stap gewerkt aan de kwaliteitsverbetering van bestaande wetgeving.²⁵ Het onderwerp *Samenwerking* wordt geregeld in het nieuwe hoofdstuk 9, titel 1 van de WEB. Dit omvat zowel samenwerking tussen het voortgezet onderwijs en het mbo, als samenwerking binnen het mbo. Met dit wetsvoorstel worden de bepalingen die zijn ingevoegd bij de *Wet sterk beroepsonderwijs* (Stb. 2020, 157) verplaatst naar hoofdstuk 9, titel 1, paragrafen 1 en 2. De artikelen en toelichting zijn inhoudelijk ongewijzigd en worden daarom niet behandeld in het algemeen deel van de toelichting. De artikelsgewijze toelichting voor deze artikelen is op een aantal punten geactualiseerd of ingekort.

2. Probleembeschrijving

2.1 De kans op werk is structureel ongelijk verdeeld

De kans op werk voor bepaalde groepen jongeren blijft structureel sterk achter ten opzichte van andere groepen. Het verschil in arbeidsdeelname en werkloosheid tussen jongeren zonder startkwalificatie²⁶, mbo'ers en hbo- en wo-diplomeerden blijft structureel groot, ongeacht de stand van de economie²⁷. Hoe hoger het onderwijsniveau, hoe beter de positie op de arbeidsmarkt en hoe minder vaak iemand geen werk heeft en een uitkering krijgt^{28 29}. Uit onderzoek van SEO blijkt dat de kansengelijkheid op de arbeidsmarkt sinds de uitbraak van de coronapandemie groter is geworden.³⁰ Jongeren met relatief lage baankansen worden in een crisis harder geraakt, waarvan zij ook maar deels herstellen³¹. Langdurige werkloosheid kan lang effect hebben op jongeren en

²¹ [Werkagenda Samen werk maken van de Aanpak Jeugdwerkloosheid | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

²² Coalitieakkoord (2021) 'omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'

²³ Kamerstukken II, 2022-2023, nr. 26695-140.

²⁴ Kamerstukken II, 2022-2023, nr. 2023D06060

²⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35297, nr. 4; Kamerstukken II 2017/18, 34878, nr. 4; Kamerstukken II 2020/21, 35606, nr. 3.

²⁶ Een startkwalificatie is een diploma op het niveau van havo, vwo of mbo-niveau 2 of hoger.

²⁷ SEO (2021), [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek](#)

²⁸ SEO (2022) [Monitor aanpak jeugdwerkloosheid - SEO Economisch Onderzoek](#)

²⁹ CPB (2018), Waarde van een startkwalificatie, <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-8feb2018-Waarde-van-een-startkwalificatie-op-de-arbeidsmarkt.pdf>

³⁰ SEO (2022) De impact van de coronacrisis op de arbeidsmarkt, [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek\[1801731009\]](#)

³¹ SEO (2022) monitor aanpak jeugdwerkloosheid, <https://www.seo.nl/publicaties/monitor-aanpak-jeugdwerkloosheid/>.

leiden tot minder kans op werk en een lager inkomen³². Een derde van de jongeren die op zijn 23^e geen werk had, blijkt de gehele periode tot het 32^e levensjaar niet werkzaam te zijn³³.

2.1.1 Zonder startkwalificatie minder kansen

Jongeren zonder startkwalificatie zijn vaak kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Zij hebben minder vaak een baan³⁴ en vaker een uitkering³⁵. Veel jongeren die wel werken, werken te weinig uren of verdienen een te laag uurloon om economisch zelfstandig te zijn³⁶. Deze groep heeft een grote kans om economisch niet zelfstandig³⁷ te zijn en dit langdurig te blijven. Het is voor jongeren zonder startkwalificatie lastig werk te vinden. 60% van de jongeren zonder startkwalificatie en zonder werk heeft een jaar later nog steeds geen baan³⁸. Zij zijn vaker werkloos, doen een groter beroep op sociale voorzieningen en de zorg en hebben een grotere kans om in criminaliteit te vervallen³⁹.

Als jongeren zonder startkwalificatie wel werk hebben, is dit vaker in een flexibel dienstverband waardoor zij minder baanzekerheid hebben⁴⁰ ⁴¹. Dit geldt voor degenen met een flexibel contract, maar ook voor degenen die beginnen met een vast contract. Het CBS concludeert: "Zeker voor mensen zonder startkwalificatie is een vast contract dus niet zo vast als de naam suggereert"⁴². Het gemaakte onderscheid tussen jongeren met en zonder startkwalificatie blijft relevant⁴³.

2.1.2 Ook jongeren met startkwalificatie kunnen soms lastig werk vinden

Ondanks dat een startkwalificatie de kans op werk vergroot, zijn er ook jongeren met startkwalificatie die niet aan het werk komen. Onderstaand het aandeel jongeren dat een jaar na uitstroom geen werk heeft⁴⁴.

Type onderwijs	Aantal jongeren	% zonder werk, jaar na uitstroom
Voortgezet Speciaal Onderwijs (vso)	5.320	74% ⁴⁵
Praktijkonderwijs (pro)	2.880	35%
Entreeopleiding	1.640	35%
Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) uit het mbo	31.470 ⁴⁶	33%
Entree bbl	1.130	30%

³² CPB Coronapublicatie 'Langdurige effecten van de coronacrisis voor de arbeidsmarkt'

³³ CBS (2022), lager opgeleiden hebben minst stabiele loopbanen, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/35/lager-opgeleide-jongeren-hebben-minst-stabiele-loopbanen>

³⁴ CBS (2020) 70.000 jongeren zonder startkwalificatie hadden geen werk, [70 duizend jongeren zonder startkwalificatie hebben geen werk \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/35/70-000-jongeren-zonder-startkwalificatie-hebben-geen-werk)

³⁵ CPB (2018), Waarde van een startkwalificatie, p. 17-19, <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-8feb2018-Waarde-van-een-startkwalificatie-op-de-arbeidsmarkt.pdf>

³⁶ CPB (2018), Waarde van een startkwalificatie, p. 17-19, <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-8feb2018-Waarde-van-een-startkwalificatie-op-de-arbeidsmarkt.pdf>

³⁷ Met economisch niet-zelfstandige jongeren wordt bedoeld: jongeren die geen onderwijs volgen, die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt (en dus niet volledig of duurzaam arbeidsongeschikt zijn) en die minder dan 70% van het wettelijk minimumloon verdienen.

³⁸ CBS (2021) Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt

³⁹ LPBL (2020) MKBA regionaal programma West Brabant, <https://www.lpbl.nl/wp-content/uploads/2021/11/LPBL-MKBA-VSV-programma-ALGEMEEN-v17.11.pdf>

⁴⁰ SEO (2022) De impact van de coronacrisis op de arbeidsmarkt, [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek\[1801731009\]](https://www.seo.nl/publicaties/2022/03/De-impact-van-de-coronapandemie-op-de-overgang-onderwijs-arbeidsmarkt-SEO-Economisch-Onderzoek-1801731009)

⁴¹ CPB (2018), Waarde van een startkwalificatie, p. 17-19, <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Notitie-8feb2018-Waarde-van-een-startkwalificatie-op-de-arbeidsmarkt.pdf>

⁴² CBS (2022), Lager opgeleiden hebben minst stabiele loopbanen, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/35/lager-opgeleide-jongeren-hebben-minst-stabiele-loopbanen>

⁴³ CBS (2021) jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt, [Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/11/jongeren-met-afstand-tot-de-arbeidsmarkt)

⁴⁴ SEO (2022) [Monitor aanpak jeugdwerkloosheid - SEO Economisch Onderzoek](https://www.seo.nl/publicaties/2022/03/Monitor-aanpak-jeugdwerkloosheid-SEO-Economisch-Onderzoek)

⁴⁵ Dit zijn jongeren die uit het vso direct uitstromen naar de arbeidsmarkt of dagbesteding. Een deel van deze jongeren heeft wel een dagbestedingsplek. Dit is niet meegenomen in dit overzicht.

⁴⁶ De wijze waarop het CBS het aantal vsv'ers berekent wijkt af van de berekeningswijze van DUO.

Mbo niveau 2 bol	7.110	20%
Mbo niveau 3/4 bol	41.480	10%
Mbo niveau 2 bbl	6.770	8%
Mbo niveau 3/4 bbl	22.450	2%

2.1.3 Kansen hangen sterk samen met sociaal economische positie

De kans op duurzaam werk is in het mbo met name laag bij jongeren afkomstig uit de entree en de mbo niveau 2 in de bol. Dit zijn veelal jongeren met meerdere gestapelde problemen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om psychische problemen, schulden, criminaliteit of problemen in het huishouden. Zij komen relatief vaak uit huishouders met een laag inkomen. Het percentage studenten met meerdere gestapelde problemen is bij entree (bol) 38% en bij niveau 2 21%, terwijl dit bij de vakopleiding (hierna niveau 3) en de middenkaderopleiding (hierna niveau 4) dit ongeveer 10% is⁴⁷. Jongeren met multiproblematiek hebben ook de meeste kans om economisch niet zelfstandig te zijn⁴⁸. Bij jongeren met een lage sociaal economische status⁴⁹ is de kans drie keer zo groot op werkloosheid dan bij jongeren met een gemiddelde achtergrond.⁵⁰ Ook gecorrigeerd voor andere problemen, is huishoudinkomen een significante factor.⁵¹

Doordat jongeren met lagere opleidingsniveaus relatief vaker een lagere sociaal economische positie hebben en vaker te maken hebben met meerdere problemen, is het voor het bevorderen van kansengelijkheid belangrijk om extra aandacht te hebben voor entree en bol niveau 2 studenten.

2.2 Sommige jongeren ervaren onvoldoende ondersteuning bij stap van school naar werk

De meeste jongeren behalen na het behalen van hun diploma een baan passend bij hun wensen en competenties. Een minderheid lukt het met de bestaande ondersteuning niet om passend werk te vinden. Sommige jongeren geven aan dat zij onvoldoende op school worden voorbereid op de overgang naar de arbeidsmarkt. Het aanbod van gemeenten weten zij niet te vinden en jongeren raken vaak uit beeld.^{52 53}

2.2.1 Onvoldoende voorbereiding op school

Jongeren geven aan dat zij informatie missen over het soort bedrijven en functies waar ze na hun opleiding kunnen werken en dat zij meer praktische vaardigheden hadden willen leren, zoals een cv maken, wat je in een motivatiebrief zet en hoe je je gedraagt in een sollicitatiegesprek. Ook hadden ze hulp kunnen gebruiken met het leggen van contacten voor het vinden van een passende baan en, in specifieke sectoren waar veel zelfstandigen werken, informatie over zelfstandig ondernemerschap.⁵⁴

Jongeren hebben ook behoefte aan "iemand" die met hen meekijkt tijdens hun zoektocht naar een baan, die hen wijst op nieuwe mogelijkheden en in sommige gevallen ook ondersteunt bij tegenslagen. Jongeren geven aan dat zij het fijn hadden gevonden als een loopbaancoach hen bijvoorbeeld had gewezen op sectoren waar zij met hun opleiding ook op vacatures zouden kunnen solliciteren en mee zou kunnen denken over mogelijke andere zoekkanalen⁵⁵.

⁴⁷ CBS (2021) voortijdig schoolverlaten en multiproblematiek

⁴⁸ CPB (2019) jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt

⁴⁹ Sociaal Economische Status is een indicator die is gebaseerd op de financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van particuliere huishoudens

⁵⁰ LPBL (2020) Maatschappelijke kosten baten analyse voortijdig schoolverlaten

⁵¹ CBS (2021) samenhang tussen problemen en voortijdig schoolverlaten, <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2021/49/samenhang-tussen-problemen-en-de-kans-op-voortijdig-schoolverlaten>

⁵² SEO (2022) de impact van de coronacrisis op de arbeidsmarkt, p. 36/37, [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek\[1801731009\]](#)

⁵³ Interdepartementaal beleidsonderzoek Eindrapport jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019).

⁵⁴ SEO (2022) de impact van de coronacrisis op de arbeidsmarkt, p. 36/37, [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek\[1801731009\]](#)

⁵⁵ SEO (2022) de impact van de coronacrisis op de arbeidsmarkt, p. 36/37, [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek\[1801731009\]](#)

2.2.2 Jongeren weten de weg naar hulp niet te vinden

Een van de conclusies van het IBO JmAA is dat overheidsbeleid de zelfredzaamheid van jongeren met een risico op een afstand tot de arbeidsmarkt overschat. Bij de groep met beperkte zelfredzaamheid werkt het beleid dat geënt is op de 'gemiddelde burger' of de 'gemiddelde jongere' niet of niet goed, waardoor het langer duurt dan nodig om deze jongeren richting economische zelfstandigheid te helpen, of waardoor dit helemaal niet gebeurt en de jongere duurzaam economisch niet-zelfstandig blijft⁵⁶.

Dit resulteert erin dat veel jongeren niet weten waar zij hulp kunnen vragen. Het aanbod van school, gemeente of andere partijen is onvoldoende bekend. Zij kunnen hierdoor uit beeld raken, waardoor ze niet de juiste ondersteuning krijgen. Dit verergert de problemen (zie hiervoor ook paragraaf 2.3.5 'problemen verergeren').

Sommige jongeren zijn terughoudend in het direct contact leggen met werkgevers of mensen die hen kunnen begeleiden. Een deel van de jongeren is gewend om via whatsapp te communiceren en is terughoudend met het persoonlijk benaderen van werkgevers of hun netwerk. Ze gebruiken vaak maar een beperkt aantal sollicitatiekanalen⁵⁷. Het IBO JmAA laat zien dat niet alle jongeren zelfredzaam zijn en zelfstandig stappen zetten op weg naar werk. Zij hebben soms een steuntje in de rug nodig, juist bij belangrijke overgangsmomenten zoals van school naar werk.

2.2.3 Jongeren worden niet altijd adequaat begeleid

Voor zover er wel hulp is, wordt door de begeleider vaak alleen vanuit één 'domein' of fase (bijvoorbeeld onderwijs, werk of schuld) gekeken. Een jongere kan echter ook problemen hebben op andere domeinen of er kan samenhang zitten tussen deze problemen.⁵⁸ Er ontbreekt met name begeleiding bij overgangen in het leven van jongeren die kampen met meerdere problemen tegelijkertijd.⁵⁹ Jongeren kunnen zich juist niet gehoord en begrepen voelen als begeleiding zich alleen richt op het eigen domein, omdat dit niet aansluit bij de realiteit van de jongere. Begeleiding die van het ene naar het andere domein doorloopt of zorgen voor een overdracht van het ene naar het andere domein vindt niet altijd plaats⁶⁰.

2.3 Het probleem in beleid en wet- en regelgeving

De bestaande wettelijke taken van mbo-instellingen, het Doorstroompunt en gemeenten sluiten niet goed op elkaar aan en zijn onvoldoende gericht op het voorkomen van knelpunten. De samenwerking tussen deze partijen heeft een beperkte wettelijke basis. De mate waarin samenwerking tot stand komt is op dit moment afhankelijk van de uitvoeringspraktijk in een bepaalde regio. Hierdoor raken sommige jongeren uit beeld. Dit wordt onderstaand stapsgewijs uitgewerkt.

2.3.1. Mbo-instellingen richten zich vooral op onderwijs

KBA Nijmegen heeft naar aanleiding van de motie Kwint/Özdil⁶¹ onderzoek gedaan naar pilots bij scholen om de overstap naar de arbeidsmarkt te verbeteren. KBA zegt hierover: "Voor de meeste jongeren verloopt de overgang naar de arbeidsmarkt succesvol, maar zeker voor studenten uit de entree en niveau-2-opleidingen treden er ook problemen op. Veel studenten krijgen tijdens de

⁵⁶ Interdepartementaal beleidsonderzoek Eindrapport jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019).

⁵⁷ SEO (2022) een onverwacht valse start op de arbeidsmarkt, [De impact van de coronapandemie op de overgang onderwijs-arbeidsmarkt - SEO Economisch Onderzoek\[1801731261\]](#)

⁵⁸ Interdepartementaal beleidsonderzoek Eindrapport jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019), p. 30.

⁵⁹ Interdepartementaal beleidsonderzoek Eindrapport jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019).

⁶⁰ Interdepartementaal beleidsonderzoek Eindrapport jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019).

⁶¹ Kamerstukken II, 2017/18, nr 34775-VIII-120.

*opleiding extra begeleiding en ondersteuning. Dat stopt na de opleiding, maar is feitelijk voor hen ook in de overgang naar werk nog noodzakelijk*⁶².

Dit komt doordat mbo-instellingen in de huidige wetgeving geen wettelijke taak hebben om de jongere te begeleiden na diplomering. De aandacht van mbo-instellingen gaat vooral naar het behalen van het diploma en slechts beperkt naar voorbereiding op de fase daarna.

De Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) concludeerde in een themaonderzoek uit 2018 dat er nog geen sluitende aanpak is in de overgang van entree naar de arbeidsmarkt, terwijl dit juist de groep studenten is die het moeilijkst aan een baan komt. Zo schrijft zij: *"in de voorbereiding op en toeleiding naar de arbeidsmarkt is ruimte voor verbetering in de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten. Lang niet altijd is sprake van een overdracht, laat staan warme overdracht waarin gezamenlijk wordt bepaald wat een deelnemer nodig heeft om succesvol de stap naar de arbeidsmarkt te zetten."* Ook beschrijft zij dat er onvoldoende bestuurlijk contact is tussen mbo-instellingen en gemeente⁶³. Deze conclusies worden bevestigd door onderzoek van de SBB⁶⁴.

2.3.2. Gemeente werkt onvoldoende preventief bij begeleiding naar werk

Het IBO JmAA concludeerde dat het beleid de zelfredzaamheid van jongeren overschat en dat een goede ketenaanpak om jongeren te ondersteunen naar werk ontbreekt, waardoor zij uit beeld raken. Een goede ketenaanpak is nodig, waarbij partijen over de grenzen van het eigen beleidsterrein heen samen werken vanuit een gezamenlijke visie voor de langere termijn en met oog voor preventie.

De regering deelt deze conclusies. Zo is de Participatiewet er niet op ingericht om jongeren preventief, samen met de school, al voor te bereiden om hun weg op de arbeidsmarkt te vinden na diplomering. De Participatiewet sluit het ondersteunen van het overgrote deel van jongeren die onderwijs (kunnen) volgen expliciet uit (artikel 7, derde lid, onderdeel a). Het volgen van onderwijs met studiefinanciering wordt als een voorliggende voorziening beschouwd. Uitzondering vormen 16-/17-jarigen voor wie de leerplicht of kwalificatieplicht nog niet is geëindigd en die naar het oordeel van de gemeente baat hebben bij ondersteuning bij een leerwerktraject om uitval uit school te voorkomen. Ook is niets geregeld over samenwerking met het Doorstroompunt om jongeren te ondersteunen naar werk die voortijdig zijn uitgevallen uit het onderwijs en die vaak geen aanspraak maken op een uitkering.

De Participatiewet is primair gestoeld op reactief handelen; het helpen van mensen naar werk bij aanvraag van een uitkering. Ook de financieringssystematiek is daarop geënt; er is geen prikkel om niet-uitkeringsgerechtigden te ondersteunen. Tegenover een investering in het ondersteunen van niet-uitkeringsgerechtigden staat geen besparing aan uitgaven aan bijstandsuitkeringen die gemeenten vrij kunnen besteden. De omvang van het budget voor re-integratie is er ook niet naar om daar heel andere keuzes in te maken. Dit resulteert er ook in dat veel gemeenten beperkt gebruik maakt van de tool 'Jongeren in Beeld' om jongeren tussen de 23 en 27 zonder startkwalificatie actief te benaderen⁶⁵.

2.3.3. Doorstroompunt houdt te vroeg op

Jongeren van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie komen in beeld via het Doorstroompunt van de gemeente voor begeleiding naar onderwijs of werk, maar dat geldt niet voor jongeren tussen 23 en 27 jaar zonder startkwalificatie. Hiervoor heeft het Doorstroompunt geen wettelijke taak. In paragraaf 2.1 blijkt dat de positie op de arbeidsmarkt van jongeren zonder startkwalificatie kwetsbaar is en de kans dat iemand na enige jaren alsnog zijn baan verliest, aanzienlijk is. Het

⁶² KBA (2021) Onderzoek pilots soepele overgang naar werk p.42, https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/Onderzoek_pilots_soepelere_overgang_naar_werk.pdf.

⁶³ Onderwijsinspectie (2018) themaonderzoek Entreeopleidingen

⁶⁴ SBB (2021) Samen werk maken van de arbeidsmarktroute Entree.

⁶⁵ Regioplan (2022) onderzoek Aanpak Jeugdwerkloosheid, p.25

merendeel van de jongeren zonder werk is niet ingeschreven als werkzoekende⁶⁶. Hun zelfredzaamheid is vaak beperkt en vanwege regelgeving die niet op elkaar aansluit kunnen zij uit beeld raken. Het Doorstroompunt stopt namelijk bij 23 jaar en er is vaak geen andere organisatie betrokken bij de jongere. Onder de Participatiewet worden zij tot 27 jaar als jongere beschouwd

2.3.4 Samenwerking komt niet altijd van de grond

Het aanbod voor jongeren is op veel plekken versnipperd. Hierdoor is er geen overzicht in het aanbod en bestaan lacunes of dubbelingen, vinden jongeren minder makkelijk hun weg, wordt er niet geleerd van ervaringen, sluit het aanbod niet aan op de vraag van jongeren en ontstaan grote verschillen tussen gemeenten in de ondersteuningsmogelijkheden, wat lastig uit te leggen is aan jongeren⁶⁷. De samenwerking komt nog niet overal van de grond. Dit komt ook doordat bij een gebrek aan structurele taken de samenwerking sterk afhankelijk is van tijdelijke crisismaatregelen zoals in de Aanpak Jeugdwerkloosheid. Scholen en gemeenten geven in 5 bijeenkomsten in voorbereiding op dit wetsvoorstel⁶⁸ aan dat zij behoefte hebben aan een duidelijk wettelijk kader waarbinnen zij samen op moeten trekken, maar waarin ook ruimte is voor maatwerk en de lokale invulling.

2.3.5 Problemen verergeren

Kwetsbare jongeren merken de effecten van de barrières tussen partijen die zijn beschreven in de paragrafen 2.3.1 tot en met 2.3.4. Sommige groepen jongeren kunnen uit beeld verdwijnen. Hierdoor ontvangen zij niet de begeleiding die zij nodig hebben. Het gaat hier met name om jongeren met een arbeidsbeperking, jongeren die geen recht hebben op een uitkering en jongeren die hun baan verliezen⁶⁹. Door een gebrekkige ketenaanpak verdwijnen jongeren vaak uit beeld. Veel jongeren wonen dan nog thuis en hebben lage lasten, waardoor ze lange tijd onder de radar kunnen blijven. Problemen kunnen hierdoor verergeren of opstapelen en de afstand tot de arbeidsmarkt neemt toe. Op de lange termijn leidt dit tot hogere maatschappelijke kosten.

4. Maatschappelijke opgave wetsvoorstel

De maatschappelijke opgave van dit wetsvoorstel is dat jongeren volwaardig meedoen in de maatschappij. Om volwaardig mee te doen in de maatschappij is het belangrijk om duurzaam aan het werk te komen. Onderwijs en het behalen van een startkwalificatie vergroten de kans op duurzaam werk.^{70 71} In tijden van arbeidstekorten in sectoren die voor grote maatschappelijke opgaven staan, is het zaak dat zoveel mogelijk jongeren een opleiding afronden en aan het werk gaan. Ook helpt het halen van een startkwalificatie en het vinden van een baan bij het voorkomen van andere maatschappelijke problemen, zoals criminaliteit, schulden, gezondheids- en psychische problemen. Een startkwalificatie blijft daarom een belangrijk instrument om de kansen voor jongeren te vergroten.

Niet alle jongeren kunnen of willen een startkwalificatie halen. Het opdoen van waardevolle werkervaring en om- en bijscholing kunnen de kansen op de arbeidsmarkt en de maatschappij ook vergroten. Ook jongeren waarvoor het niet haalbaar is een startkwalificatie te halen, verdienen het dat hun talenten tot hun recht komen en dat zij een zeker bestaan opbouwen. En ook als jongeren na het verlaten van het onderwijs geen baan vinden of hun baan verliezen, laten we ze niet los.

De bedoeling van dit wetsvoorstel is dat jongeren er niet alleen voor staan. Zij krijgen de ondersteuning die zij nodig hebben en verdwijnen niet uit beeld, ook als ze niet direct werk vinden

⁶⁶ CBS (2021) jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt

⁶⁷ Regioplan (2022) Kwetsbare jongeren van school naar werk

⁶⁸ In januari en februari 2023 hebben de ministeries van OCW en SZW in 5 bijeenkomsten met ruim 200 professionals gesproken van mbo-instellingen, scholen uit het praktijk- en speciaal onderwijs, gemeenten en het Doorstroompunt. Het doel van deze bijeenkomsten was om input op te halen voor dit wetsvoorstel.

⁶⁹ Eindrapport jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt (2019) pagina 29.

⁷⁰ CPB (2018) Waarde van een startkwalificatie op de arbeidsmarkt, [CPB-Notitie-8feb2018-Waarde-van-een-startkwalificatie-op-de-arbeidsmarkt.pdf](#)

⁷¹ <https://onderzoek.amsterdam.nl/artikel/zonder-startkwalificatie-vaker-onzeker-bestaan>

of hun baan verliezen. De organisaties die een rol hebben in dit wetsvoorstel, doen dit vanuit het belang en het perspectief van de jongere.

Met dit wetsvoorstel bereiken meer jongeren hun potentieel waarmee de investeringen die in het onderwijs in jongeren zijn gedaan, beter renderen. Hierbij ligt de focus op jongeren uit het praktijkonderwijs, voorgezet speciaal onderwijs, entree, mbo bol niveau 2 en voortijdig schoolverlaters. Bij deze groepen liggen de meeste kansen om kansenongelijkheid aan te pakken.

Het wetsvoorstel laat ruimte voor de uitvoerende organisaties om in te spelen op de situatie van de jongere en te doen wat nodig is. De samenwerking tussen deze organisaties is essentieel en wordt met het wetsvoorstel verder gestimuleerd.

5. Maatregelen

5.1 Samenhangend pakket van vier maatregelen

Dit wetsvoorstel beslaat een viertal maatregelen die gezamenlijk zorgen voor een doorlopende aanpak van school naar werk voor jongeren tot 27 jaar. Het gaat om aanvullende loopbaanbegeleiding door het mbo, begeleiding naar werk door de gemeente vanuit de Participatiewet, de uitbreiding van het Doorstroompunt tot 27 jaar en een wettelijke basis voor samenwerking tussen deze partijen. Het beste instrument om instanties een taak, financiering en heldere kaders over gegevensuitwisseling te geven, is wetgeving. De huidige taken van de colleges van burgermeester en wethouders (B&W) en onderwijsinstellingen zijn in wetgeving vastgelegd, dus dat is de plek om deze taken uit te breiden of te wijzigen.

Gekozen is voor een combinatie van instrumenten die zowel bij de onderwijsinstelling, de gemeente als het Doorstroompunt worden belegd. Daarmee wordt aangesloten op bestaande competenties en taken van deze organisaties en de praktijk in de Aanpak Jeugdwerkloosheid. Dit pakket zorgt voor een sluitende aanpak voor jongeren tot 27 jaar waarbij veel aandacht is voor de samenwerking en verbinding tussen deze organisaties.

5.2 Maatregel 1: Loopbaanbegeleiding bij de stap naar werk voor mbo-studenten

Aanvullend op de bestaande taken⁷² die mbo-instellingen hebben om loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) aan hun studenten te bieden, beoogt dit wetsvoorstel dat mbo-studenten met (een risico op) afstand tot de arbeidsmarkt beter voorbereid worden op de overgang naar vervolgonderwijs en werk en de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Zo komen zij gemakkelijker aan een baan. Een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt begint ruim van tevoren en bouwt voort op de reguliere LOB-taken in het mbo.

5.2.1 Loopbaanbegeleiding naar werk voor mbo-studenten

Met dit voorstel kunnen mbo-instellingen de studenten die dit nodig hebben ondersteunen bij de overstap naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. Loopbaanbegeleiding kan uit een aantal onderdelen bestaan, zoals een persoonlijk gesprek, ondersteuning en een warme overdracht. In een persoonlijk gesprek bekijkt de mbo-instelling met de student wat hij nodig heeft voor een succesvolle overstap naar het vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. Hierbij kan onder meer geïnventariseerd worden wat de wensen en mogelijkheden zijn, wat de kansen zijn op de arbeidsmarkt, of de jongere ondersteuning nodig heeft in (de voorbereiding op) de stap naar de arbeidsmarkt en wat de onderwijsinstelling of een andere organisatie hierin kan bieden. Welke ondersteuning de mbo-instellingen bieden, kunnen zij zelf invullen. Uit onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat deze ondersteuning inspeelt op de persoonlijke behoefte en situatie van de

⁷² Mbo-instellingen hebben een wettelijke taak om jongeren voor te bereiden op de uitoefening van beroepen (art. 1.2.1, tweede lid, WEB). Ook hebben zij een taak bij het bieden van mogelijkheden voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding (art. 1.3.5, onder c, WEB) tijdens de opleiding. Tevens hebben zij een zorgplicht voor het bieden van doelmatige opleidingen met een arbeidsmarktperspectief (art. 6.1.3 WEB). Ook entreeopleidingen hebben de taak om jongeren voor te bereiden op de arbeidsmarkt, naast het voorbereiden op doorstroom naar vervolgonderwijs (zie artikel 7.2.2, derde lid, WEB).

student.⁷³ Elementen die instellingen bijvoorbeeld kunnen inzetten, zijn extra individuele begeleiding, het trainen van (loopbaan)competenties en het meelopen bij bedrijven.⁷⁴ De mbo-instelling kan de gemeente ook al betrekken tijdens de opleiding, zie hiervoor paragraaf 5.3. De jongere kan veel passendere ondersteuning krijgen als deze partijen goed met elkaar afstemmen welke studenten welke ondersteuning nodig hebben en welke partij deze ondersteuning het beste kan verzorgen. Ook kan de begeleiding doorlopen zonder harde overgangsmomenten. Bij de overdracht van de mbo-instelling naar de gemeente wordt een overgangsdokument gebruikt. Zie hiervoor paragraaf 5.5.1.

5.2.2. Doorlopende loopbaanbegeleiding na diplomering

Juist bij jongeren die extra ondersteuning nodig hebben, is een transitie moment, zoals van school naar werk, een spannend en kwetsbaar moment. Studenten hebben vaak behoefte aan begeleiding die doorloopt en wordt geboden door een bekende contactpersoon. Dit wetsvoorstel regelt dat de ondersteuning van de mbo-instelling ook kan doorlopen nadat de student zijn diploma heeft behaald. De instelling krijgt een taak om loopbaanbegeleiding aan te bieden, voor de student is dit geen diploma-eis.

De gewenste periode dat een mbo-instelling ondersteuning biedt na diplomering, zal sterk afhangen van de situatie en behoefte van de jongere. De regering wil deze periode afbakenen, zodat de taak van de mbo-instelling niet te ver af komt te staan van de kernopdracht van het onderwijs en zodat duidelijk blijft bij welke organisatie de jongere terecht kan voor ondersteuning. Uit de bijeenkomsten met het veld is gebleken dat zowel mbo-instellingen als gemeenten de ruimte willen om maatwerk te kunnen bieden en met elkaar tot afspraken te komen. Daarom is gekozen om de periode dat een mbo-instelling ondersteuning biedt te beperken tot één jaar na diplomering. Dit is een periode waarin de meeste jongeren succesvol aan het werk zijn. Tevens biedt dit een duidelijke afbakening van de periode waarin de mbo-instelling betrokken is. Ook biedt dit voldoende tijd om, indien nodig, een andere organisatie zoals de gemeente in te schakelen om de begeleiding over te nemen en een 'warme overdracht' door de mbo-instelling aan de andere organisatie te verzorgen. Tenslotte geeft deze periode voldoende ruimte om ook ondersteuning te bieden aan jongeren die in eerste instantie wel werk vinden, maar dit na een aantal maanden kwijtraken en alsnog aankloppen voor ondersteuning bij de mbo-instelling.

5.2.3. Doelgroepen en afbakening loopbaanbegeleiding

Hierbij biedt de mbo-instelling in ieder geval ondersteuning aanbieden aan alle studenten die gaan diplomeren van de Entree en bol niveau 2. Dit is immers de groep studenten die lastig aan het werk komt en ondersteuning kan gebruiken.

Tevens kan de mbo-instelling ondersteuning bieden aan studenten die gaan diplomeren in de Beroepsbegeleidende leerweg (bbl) van niveau 2, niveau 3 en niveau 4. Ongeveer 90% van de deze studenten lukt het om zelfstandig aan het werk te komen. Het is daarom niet nodig dat mbo-instellingen bij al deze studenten loopbaanbegeleiding bieden, zoals bij entree en bol niveau 2.

Als jongeren na het volgen van een opleiding bbl niveau 2, mbo 3 of mbo 4 niet aan het werk komen, heeft dit vaak te maken met een of een combinatie van diverse oorzaken, zoals het hebben van een beperking of chronische ziekte, taalproblemen of het vertonen van bepaald (onwenselijk) gedrag. Soms kan het ook liggen aan de situatie op de arbeidsmarkt in bepaalde sectoren, of kunnen jongeren te maken krijgen met discriminatie of uitsluiting. De noodzaak tot ondersteuning kan per mbo-instelling ook verschillen al naar gelang de samenstelling van de studentenpopulatie, de kenmerken van de regionale arbeidsmarkt, de economische situatie en de voorkeuren van de instelling. Het is daarom niet mogelijk om op landelijk niveau criteria te definiëren en vast te

⁷³ Regioplan (2022) onderzoek aanpak jeugdwerkloosheid

⁷⁴ Dit gaat onder andere om: onderzoek van KBA naar de overgang van onderwijs naar werk in 6 pilotregio's, onderzoek van de onderwijsinspectie naar de doorstroom naar werk uit de Entree, onderzoek van Regioplan naar de Aanpak Jeugdwerkloosheid, onderzoek naar de transitieroute door KBA en een advies van de SBB over de arbeidsmarktroute Entree.

stellen welke groepen studenten binnen genoemde opleidingen aanvullende ondersteuning nodig hebben.

Daarom wordt in dit wetsvoorstel vastgelegd dat een mbo-instelling beleid opstelt met betrekking tot de loopbaanbegeleiding voor studenten in de bbl niveau 2, en op niveau 3 en 4. In het beleid wordt in elk geval beschreven wat de voorwaarden zijn om in aanmerking te komen voor loopbaanbegeleiding. In het beleid kan de mbo-instelling bijvoorbeeld ook vastleggen hoe het proces eruit ziet om te komen tot een goede signalering en selectie van de jongeren die extra ondersteuning naar de arbeidsmarkt nodig hebben en welk ondersteuningsaanbod beschikbaar is. Het beleid wordt vastgesteld op instellingsniveau, maar daarbinnen kan gedifferentieerd worden op basis van verschillen tussen opleidingen, onderwijsniveau, leerweg of anderszins. Het beleid van de mbo-instelling wordt vastgesteld met instemming van de studentenraad van de instelling.

De loopbaanbegeleiding is gericht op gediplomeerde studenten en is niet gericht op jongeren die voortijdig met hun opleiding stoppen. Met een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt moet namelijk tijdig worden begonnen, waarbij aangesloten kan worden bij het reguliere onderwijsprogramma. Studenten die voortijdig stoppen met hun studie, vertellen dat pas laat of niet aan hun mbo-instelling⁷⁵. Daarbij is het onwenselijk dat jongeren ongediplomeerd uitstromen naar werk. Jongeren die zonder startkwalificatie uitstromen, worden door het Doorstroompunt begeleid (zie paragraaf 5.4).

5.2.4 Alternatieve instrumenten loopbaanbegeleiding

Als alternatief voor aanvullende loopbaanbegeleiding is verkend of de gemeente deze loopbaanbegeleiding uit kan voeren. De doorslaggevende reden om loopbaanbegeleiding te beleggen bij de onderwijsinstelling is de bestaande band tussen de onderwijsinstelling en de jongere en het voorkomen van een overdracht in een kwetsbare transitieperiode. Voor de doelgroep waarop dit wetsvoorstel betrekking heeft, is een vertrouwd gezicht tijdens de transitiefase van school naar werk van groot belang. Ook is de onderwijsinstelling beter in staat in te schatten welke student extra loopbaanbegeleiding nodig heeft en deze af te stemmen op de behoefte van de student.

5.2.5 Loopbaanbegeleiding in het praktijk- en speciaal onderwijs

In het pro en vso bieden scholen extra begeleiding tijdens het onderwijs om jongeren voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Voor het vso geldt dat er een beperkte wettelijke nazorgplicht bestaat. Dit is geregeld in artikel 44 van de WEC.⁷⁶ Voor het pro geldt op dit moment nog geen wettelijke nazorgplicht, maar wordt er in veel gevallen wel diverse vormen van nazorg geboden. Het resultaat hiervan is dat scholen op een verschillende manier invulling geven aan nazorg. De vraag die met de internetconsultatie voor ligt, is of de loopbaanbegeleiding na diplomering omschreven in het voorgestelde artikel 9.2.12, ook moet gelden voor het pro en vso. Hierbij moet opgemerkt worden deze taak binnen de huidige bekostiging plaats zou vinden.

Op basis van het amendement De Hoop, Westerveld⁷⁷ zijn structurele middelen beschikbaar gesteld voor netwerkcoördinatoren pro en vso die in de arbeidsmarktregio's de verbinding leggen tussen de pro en vso scholen enerzijds en vervolgonderwijs, gemeenten, zorgorganisaties en andere relevante partijen anderzijds. Jongeren uit het pro en vso hebben na het verlaten van het onderwijs namelijk met veel verschillende organisaties te maken. De netwerkcoördinator verbindt deze partijen zodat een doorlopende lijn ontstaat voor jongeren. In dit wetsvoorstel zijn de taken

⁷⁵ ROA (2021) schoolverlatersonderzoek

⁷⁶ "Het bevoegd gezag van de school waar de leerling voortgezet speciaal onderwijs heeft gevolgd, adviseert tot twee jaar nadat de leerling die school heeft verlaten, de ouders, dan wel, indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, de leerling, op hun onderscheidenlijk op diens verzoek over het volgen van aansluitend vervolgonderwijs, het uitoefenen van een functie op de arbeidsmarkt of het functioneren in een vorm van dagbesteding."

⁷⁷ Kamerstukken II, 2022/23, 36200-VIII-20

voor het Doorstroompunt en de gemeente ook van toepassing voor jongeren afkomstig uit het pro en vso.

5.3 Begeleiding naar werk door de gemeente

In paragraaf 2.3.2. is toegelicht dat de huidige wet- en regelgeving onvoldoende basis biedt voor een ketenaanpak, waarbij gemeenten in samenwerking met scholen en Doorstroompunten jongeren kunnen ondersteunen naar werk, waardoor jongeren uit beeld raken. Om een ketenaanpak te realiseren wordt voorgesteld in de Participatiewet de mogelijkheid op te nemen voor gemeenten om jongeren te ondersteunen naar werk die het naar verwachting op eigen kracht of met lichte ondersteuning van school of het Doorstroompunt niet redden. Gemeenten krijgen hier extra financiële middelen voor.

De ondersteuning door de gemeente kan al starten tijdens de schooltijd. Het gaat dan in ieder geval om scholen uit het pro, vso en het mbo. Ondanks dat de arbeidsmarkt kansen van jongeren uit het hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs (hierna: hbo en wo) in zijn algemeenheid goed zijn, kunnen ook zij ondersteuning nodig hebben van de gemeente om aan het werk te komen. Dan gaat het vooral om jongeren met een beperking. Daarom is het voorstel dat gemeenten in de Participatiewet ook de mogelijkheid krijgen tot vroegtijdige samenwerking met instellingen uit het hbo en wo.

De klantmanager van de gemeente kan samen met de jongere en eventueel de ouders en/of de begeleider vanuit de school of het Doorstroompunt in gesprek gaan over de wensen en mogelijkheden van de jongere, of die passen bij de beschikbare (leer)banen op de arbeidsmarkt en welke ondersteuning de gemeente kan bieden om de jongere te matchen op een (leer)baan. Denk aan een (groeps)training, bijscholing, een loonkostensubsidie of begeleiding op de werkvloer. Juist persoonlijke begeleiding, het in gesprek gaan met de jongere, is een succesfactor, zo blijkt ook uit meerdere onderzoeken⁷⁸. Het zet de (ondersteunings)behoefte aan de jongere centraal, zodat maatwerk geboden kan worden. Het helpt om de jongere eigenaar te maken van het proces van arbeidsinschakeling. En persoonlijke aandacht, begrip en empathie werken motiverend.

Door vroegtijdig contact met school of het Doorstroompunt kan ook beter in kaart worden gebracht of er belemmeringen zijn op meerdere leefgebieden. Denk aan psychische problematiek, gebrek aan woonruimte of problemen in de thuissituatie. Dat vraagt namelijk om een andere werkwijze. Voor jongeren met meervoudige (complexe) problematiek is een gelijktijdige aanpak gericht op alle leefgebieden zeer effectief. In plaats van een volgtijdelijke aanpak, waarbij aan een deel van de problemen wordt gewerkt. Met een integrale aanpak stromen jongeren meer, sneller en duurzamer uit naar werk.

Naast persoonlijke begeleiding door de klantmanager kan de gemeente er in afstemming met de school ook voor kiezen om andere vormen van ondersteuning te bieden aan schoolgaande jongeren, zolang die bijdragen aan latere arbeidsinschakeling. Denk hierbij aan hulp bij het vinden van een stage of bbl-leerbaan door inschakeling van het netwerk van de regionale werkgeversservicepunten, het kunnen behouden van een stage of bbl-leerbaan door inzet van extra begeleiding of het omzetten van een stage of bbl-leerbaan in een baan of volgende leerbaan en het maken van afspraken daarover met de werkgever.

Specifiek voor jongeren zonder startkwalificatie (uit het pro, vso, entree of als gevolg van voortijdig schoolverlaten), voor wie door het ministerie van OCW bekostigd vervolgonderwijs geen optie meer is, is het wenselijk dat de gemeente kijkt of verdere bij- of omscholing tijdens het werk – in de vorm van een leerwerktraject – mogelijk is om voor hen een meer duurzame plek op de arbeidsmarkt te realiseren. Meerdere onderzoeken wijzen op het belang hiervan⁷⁹ ⁸⁰. Gezien de

⁷⁸ Regioplan (2022) onderzoek Aanpak Jeugdwerkloosheid

⁷⁹ Regioplan (2023) Ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie

⁸⁰ LPBL (2023) Meta-analyse investeren in kwetsbare jongeren

opleidingsachtergrond van deze jongeren ligt praktijkleren in het mbo, waarbij werken wordt gecombineerd met het doen van een deel van een mbo-opleiding in de derde leerweg resulterend in een mbo-certificaat of praktijkverklaring, in de rede. Om te bepalen of bij- of omscholing via een leerwerktraject mogelijk is, kan de gemeente ook scholingsadvies inwinnen, bij bijvoorbeeld de school, het Doorstroompunt of het regionale leerwerkloket.

Gemeenten hebben in de Participatiewet (artikel 8a) reeds de taak om een verordening te maken met het beleid voor de ondersteuning van jongeren.

5.4 Jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar in beeld

Het huidige Doorstroompunt is voor jongeren van 18 tot 23 jaar oud. Met dit wetsvoorstel wordt de doelgroep van het Doorstroompunt verbreed naar jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar. Hierdoor blijven deze jongeren langer in beeld en worden zij benaderd als zij zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten en bijvoorbeeld geen of een beperkt inkomen hebben. Het Doorstroompunt is bedoeld als vangnet, deze rol is met name bedoeld voor jongeren zonder uitkering. Jongeren met uitkering zijn namelijk al in beeld bij UWV of de gemeente. Met de leeftijdsgrens van 27 jaar wordt aangesloten bij de Participatiewet en gemeentelijke praktijk (zoals jongerenloketten tot 27 jaar). Met deze maatregel wordt ook aangesloten bij de aanbeveling uit het IBO JMAA om een sluitende aanpak te creëren tot 27 jaar.⁸¹ Daarnaast worden een aantal kleinere verbeteringen en verduidelijkingen in de wetgeving met betrekking tot het Doorstroompunt aangebracht. Deze worden toegelicht in het artikelsgewijs deel van de toelichting.

Het Doorstroompunt krijgt geen taak voor jongeren met een startkwalificatie. Door de loopbaanbegeleiding door mbo-instellingen en de rol van de gemeente in de begeleiding naar werk worden jongeren met startkwalificatie met dit wetsvoorstel al ondersteund. Het actief monitoren van jongeren met startkwalificatie is niet proportioneel, ook omdat er voor deze groep andere maatregelen mogelijk zijn om het onderwijs beter aan te laten sluiten op de arbeidsmarkt die minder inbreuk maken op de privacy.

5.4.1 Het verduidelijken van de taak van het Doorstroompunt

In de huidige wet staat dat het Doorstroompunt zorgdraagt voor de registratie van gegevens van voortijdig schoolverlaters en 'jongeren in een kwetsbare positie' en zorgt voor een systeem van doorverwijzing naar onderwijs of arbeidsmarkt. Deze formulering is vaag en sluit niet aan bij de werkelijke werkzaamheden van het Doorstroompunt. 'Doorverwijzing' suggereert bijvoorbeeld dat het Doorstroompunt zelf geen begeleiding kan bieden en alleen een loketfunctie heeft. Om jongeren door te kunnen verwijzen naar onderwijs of arbeidsmarkt, moet echter eerst contact worden gelegd met de jongere zelf en samen met de jongere worden bekeken wat zijn behoefte is. Pas als dit helder is en de jongere open staat voor een vervolg, kan sprake zijn van een eventuele doorverwijzing naar een andere instantie die de begeleiding op zich neemt. Soms is een overdracht niet nodig of wenselijk, omdat de doorstroomcoach zelf een jongere op weg kan helpen. Het beperken van het aantal overdrachtsmomenten is namelijk één van de succesfactoren voor effectieve begeleiding⁸².

In dit wetsvoorstel wordt geëxpliciteerd dat het Doorstroompunt ook ondersteuning biedt en niet alleen jongeren doorverwijst. Onder ondersteuning wordt ook het in contact komen met jongeren verstaan waarbij geïnventariseerd wordt wat de situatie en behoefte van de jongere is. De regering heeft de voorkeur dat deze jongeren waar mogelijk terugkeren in het onderwijs om alsnog hun startkwalificatie te behalen. Dit vergroot namelijk hun kansen op duurzaam werk. Voor sommige jongeren is dit echter niet mogelijk of passend, zoals bij bepaalde jongeren afkomstig uit pro, vso of de entree. En sommige jongeren willen niet meer terug naar het onderwijs. Dan kan het Doorstroompunt ondersteuning bieden naar werk. Bij ondersteuning naar werk is de verwachting dat het Doorstroompunt een zelfde rol oppakt als de mbo-instelling in de loopbaanbegeleiding. De

⁸¹ Eindrapport Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt (2019)

⁸² Regioplan (2021) Onderzoek aanpak jeugdwerkloosheid.

mogelijkheid om de gemeente in te schakelen door het Doorstroompunt wordt daarom ook expliciet toegevoegd in de WEB.

Een andere specificering in dit wetsvoorstel is de rol van het Doorstroompunt bij entree-gediplomeerden. De mbo-instelling biedt aan Entree-studenten de loopbaanbegeleiding tot maximaal een jaar na diplomering. Deze jongeren hebben nog geen startkwalificatie en vallen daarom ook onder de doelgroep van het Doorstroompunt. Om te voorkomen dat twee organisaties langs elkaar heen werken en voor dezelfde jongeren verantwoordelijk zijn, biedt het Doorstroompunt pas ondersteuning nadat er overlegd is met de mbo-instelling over de aangeboden loopbaanbegeleiding. In de praktijk is het wenselijk dat Entree-opleidingen in een vroegtijdig stadium met de gemeente en het Doorstroompunt afstemmen over de te bieden ondersteuning.

5.4.2 Het verduidelijken van de taak van het Doorstroompunt voor 'jongeren in een kwetsbare positie'

Naast begeleiding van voortijdig schoolverlaters, heeft het Doorstroompunt er sinds 2019 een taak bij gekregen, namelijk om jongeren in een kwetsbare positie te volgen.⁸³ Jongeren in een kwetsbare positie zijn volgens de wet jongeren met een entreediploma, een schooldiploma vso in het uitstroomprofiel dagbesteding of arbeidsmarkt en een schooldiploma pro, werkzaam op grond van een arbeidsovereenkomst.⁸⁴

Uit onderzoek van Regioplan blijkt dat bij Doorstroompunt-regio's onduidelijkheid bestaat over de invulling van deze taak en de wijze waarop hij uitgevoerd wordt sterk verschilt⁸⁵. Dit komt doordat de taak voor jongeren in een kwetsbare positie in de wet niet helder omschreven is: het alleen *volgen* van jongeren in een kwetsbare positie heeft weinig meerwaarde en is in het kader van privacy ook onwenselijk als er vervolgens geen actie wordt ondernomen. Veel regio's zoeken actief contact en ondersteunen ook deze jongeren, blijkt het onderzoek van Regioplan⁸⁶. In de praktijk zijn de activiteiten die uitgevoerd worden door Doorstroompunt-regio's voor voortijdig schoolverlaters en jongeren in een kwetsbare positie veelal vergelijkbaar. Verder bestaat er een discrepantie in de doelgroep in de wet enerzijds en de Regeling voortijdig schoolverlaten 2020-2024 anderzijds.

Om een einde te maken aan de onduidelijkheid en de wet aan te laten sluiten op de praktijk, gaat de specifieke doelgroep jongeren in een kwetsbare positie op in de bredere doelgroep van het Doorstroompunt voor alle jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie. Door deze brede doelgroep te hanteren is er geen noodzaak meer om een aparte definitie voor jongeren in een kwetsbare positie en voor voortijdig schoolverlaters te hanteren: ze vallen allemaal onder de groep jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar. Hiermee wordt ook de taak voor het Doorstroompunt voor de hele groep hetzelfde. Hiermee worden de regels begrijpelijker en de uitvoering eenduidiger.

5.4.3 Alternatieve instrumenten voor verhoging leeftijd Doorstroompunt

Een eerste alternatief is om de ondersteuning van jongeren van 23 tot 27 jaar zonder startkwalificatie wettelijk bij de gemeente te beleggen. Op grond van de Participatiewet kan de gemeente deze jongeren benaderen, maar in de praktijk gebeurt dit onvoldoende (zie paragraaf 2.3.2). Deze taak wordt bij het Doorstroompunt belegd omdat het Doorstroompunt 1.) al veel jongeren kent voordat ze 23 jaar worden, 2.) de kennis, competenties en het netwerk heeft om contact te leggen en begeleiding te bieden aan jongeren naar onderwijs of werk en 3.) een bestaande infrastructuur heeft voor het koppelen van gegevens en voor het initiëren en coördineren van de samenwerking tussen de domeinen onderwijs en arbeid.

⁸³ Artikel 8.3.1, eerste lid, WEB, 8.22, eerste lid, WVO 2020 en 147, eerste lid, WEC.

⁸⁴ Artikel 8.3.1, tweede lid, WEB, artikel 8.19, tweede lid, WVO en artikel 146, tweede lid, WEC.

⁸⁵ Regioplan (2022) Verzuim 18+ en jongeren in een kwetsbare positie.

⁸⁶ Regioplan (2022) Verzuim 18+ en jongeren in een kwetsbare positie.

Een ander alternatief is het instellen van een aparte integrale ondersteuner. Deze ondersteuner is een vast aanspreekpunt en zou op diverse domeinen jongeren kunnen ondersteunen. Het belangrijkste nadeel is dat de jongere met een nieuw persoon te maken krijgt terwijl er meestal al ondersteuning is⁸⁷. Niet elke jongere heeft ondersteuning nodig op diverse domeinen. Ook blijkt uit onderzoek naar veelbelovende voorbeelden van integrale ondersteuning⁸⁸ dat binnen de bestaande wettelijke kaders integrale ondersteuning geboden kan worden. Dit kan ook door het Doorstroompunt gebeuren.

5.5 Samenwerking

Om te zorgen dat jongeren ondersteuning krijgen waarmee zij duurzaam aan het werk komen, is samenwerking van groot belang.

Om een doorlopende aanpak te krijgen voor jongeren tot 27 jaar, is het nodig om de samenwerking tussen mbo-instelling, het Doorstroompunt en de gemeente wettelijk te verankeren en te stimuleren. Dit gebeurt op casusniveau (5.5.1) met een regionaal programma (5.5.2) en met gezamenlijke financiering (5.5.3).

5.5.1 Samenwerking op 'casusniveau'

Balans tussen duidelijkheid en ruimte

Uit gesprekken met het veld in de voorbereiding op dit wetsvoorstel, blijkt dat de ondersteuningsbehoefte van de jongere centraal moet staan, en niet de formele afbakening van rollen tussen organisaties. Het ondersteuningstraject van de ene jongere kan er namelijk anders uitzien dan bij de andere jongere en ook regio's verschillen in hoe het ondersteuningsaanbod georganiseerd is. Hoe de ondersteuning geboden moet worden en wanneer een andere organisatie betrokken wordt, is daarom moeilijk uniform voor alle jongeren vast te stellen. De wetgever kan niet elke mogelijke situatie en individuele omstandigheid in algemene regels vangen en zal zich tot de hoofdlijnen en de belangrijkste normen moeten beperken.⁸⁹ Tegelijkertijd hebben uitvoerende organisaties in de samenwerking behoefte aan duidelijke taken en verwachtingen. Het is ook juridisch en financieel belangrijk om helder te bepalen wie waarvoor verantwoordelijk is en daarvoor dus ook budget krijgt. Om een balans tussen een duidelijke afbakening van taken en de ruimte die professionals nodig hebben om jongeren de ondersteuning te bieden die nodig is, wordt in de wet ruimte geboden door overlap in tijd te bieden tussen de taken van de mbo-instelling, de gemeente en het Doorstroompunt. Ook wordt in het wetsvoorstel niet voorgeschreven hoe de ondersteuning eruit moet zien. Wel wordt beschreven wat de taken zijn van de organisaties en hoe ze zich tot elkaar verhouden. Ook wordt het gebruik van een overgangsdokument verplicht bij de overgang van de onderwijsinstelling naar de gemeente.

Afbakening taken en verantwoordelijkheden

Bij jongeren die nog ingeschreven staan in het onderwijs heeft de onderwijsinstelling de regie, waarbij in sommige situaties een nauwe betrokkenheid van de gemeente al in het onderwijs noodzakelijk is. Dit kan tot een jaar na diplomering. Het Doorstroompunt richt zich op jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Op basis van een signaal van de onderwijsinstelling of het Doorstroompunt kan de regie overgedragen worden aan de gemeente. Hiervan kan sprake zijn als de jongere langere of meer intensieve begeleiding nodig heeft. Hierbij kan de gemeente ook een gecoördineerde aanpak op meerdere leefdomeinen starten⁹⁰.

⁸⁷ Interdepartementaal beleidsonderzoek Eindrapport jongeren met (een risico tot) een afstand tot de arbeidsmarkt (2019).

⁸⁸ De Beleidsonderzoekers (2023), Eindrapport integrale ondersteuning.

⁸⁹ Dit sluit aan op de aanbeveling "Richt wetgeving zo eenvoudig mogelijk in" uit de richtingwijzers voor een slagvaardige overheid, [Jaarverslag Raad van State 2022](#)

⁹⁰ Op basis van de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) kan het college van B&W bij (het vermoeden van) meervoudige problematiek een coördinerende taak pakken en hierbij de benodigde gegevens verzamelen. Dit wetsvoorstel treedt, onder voorbehoud van instemming van Tweede en Eerste Kamer, op 1 januari 2024.

Om de relatie tussen de organisaties te verankeren wordt in de wettelijke taak van mbo-instellingen (artikel 9.2.13 WEB), de gemeente (artikel 10f sub a Participatiewet) en het Doorstroompunt (artikel 9.2.5 tweede lid WEB) een verwijzing gemaakt naar de taak van de andere organisaties. Het doel is om vast te leggen dat de verantwoordelijkheden van de organisaties met elkaar verbonden zijn en dat zij een samenhangend geheel vormen. Hierdoor kan een andere organisatie betrokken worden bij de ondersteuning van de jongere of een andere organisatie ingeschakeld kan worden om de ondersteuning over te nemen. Tevens zijn bepalingen opgenomen die een grondslag vormen voor het uitwisselen van gegevens tussen betrokken organisaties. Zo is een artikel opgenomen over de uitwisseling van gegevens tussen het mbo en de gemeente (artikel 9.2.13 lid 2 WEB, zie ook het kopje 'warme overdracht en overgangsdokument'). Ook is een artikel opgenomen voor het verder verwerken van gegevens van het Doorstroompunt door de gemeente (artikel 9.2.5 vierde lid WEB). De bestaande bepalingen over de uitwisseling van gegevens tussen mbo-instellingen en het Doorstroompunt zijn geëxpliciteerd en aangevuld met gegevens over de gezondheid en van strafrechtelijke aard (artikel 9.2.7 WEB). Deze bepalingen scheppen het kader van welke gegevens tussen organisaties uitgewisseld kunnen worden en onder welke voorwaarden.

Gemeente werkt preventief samen met onderwijsinstellingen

Om professionals de ruimte te bieden om de ondersteuning in te richten op basis van wat de jongere nodig heeft, wordt in de wet ruimte geboden door overlap in tijd tussen de taken van de mbo-instelling, de gemeente en het Doorstroompunt. Zo kan bijvoorbeeld het Doorstroompunt of de gemeente al betrokken worden bij de ondersteuning op de mbo-instelling tijdens de opleiding. Ook helpt deze preventieve inzet bij een soepele overgang van de fase op school naar werk of een andere passende stap, soms onder de verantwoordelijkheid van het Doorstroompunt of de gemeente. Verder kan de mbo-instelling nog tot een jaar na diplomering de ondersteuning voortzetten. Hierdoor kan een overdracht van de jongere plaatsvinden op het moment dat dit passend is in het ondersteuningstraject. Hierbij kan de keuze wie de ondersteuning van een jongere oppakt ook afgestemd worden op de benodigde en beschikbare competenties van de betrokken organisaties. Zo realiseren we een sluitende aanpak passend bij de situatie van de jongere en de inrichting van de regio, waarbij gebruik gemaakt wordt van de opgedane kennis in de Aanpak Jeugdwerkloosheid⁹¹.

Warme overdracht en overgangsdokument

De overgang van school naar werk is vaak een proces, dat begint op school en doorloopt in werk. Hierbij is het van belang dat er sprake is van continue dienstverlening. Het delen van informatie tussen organisaties vermindert de kans dat gedurende dit proces jongeren buiten beeld raken. Scholen uit het vso zijn momenteel verplicht een overgangsdokument op te stellen op het moment dat een jongere het onderwijs verlaat (artikelen 14e en 14h WEC). Ook veel pro-scholen gebruiken een overgangsdokument. Uit onderzoek van De Beleidsonderzoekers⁹² blijkt dat een goede warme overdracht sterk wordt gewaardeerd door klantmanagers van gemeenten, omdat zij zo sneller een beeld krijgen van de jongere en hiermee handvatten hebben voor de ondersteuning. Zij kunnen bijvoorbeeld beter rekening houden met de behoefte van de jongere bij het zoeken naar een werkplek. Ook jongeren vinden het vaak prettig dat zij niet elke keer opnieuw hun verhaal hoeven te vertellen. Deze documenten dragen ook bij aan een efficiënte communicatie tussen de school en de gemeente.

Het maken van een overgangsdokument wordt met dit wetsvoorstel verplicht voor mbo-instellingen voor gediplomeerde jongeren op het moment dat een overdracht van de mbo-instelling naar de gemeente of het Doorstroompunt plaatsvindt. Dit gaat om jongeren met een startkwalificatie en entree-gediplomeerden. Het overgangsdokument wordt afgestemd met de student of samen met de student gemaakt. Alleen met toestemming van de jongere kan dit document gedeeld worden

⁹¹ Hierbij is gebruik gemaakt van opgedane ervaring door het Rijk en partners in de werkgenda aanpak jeugdwerkloosheid: [Werkagenda Samen werk maken van de Aanpak Jeugdwerkloosheid | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

⁹² De Beleidsonderzoekers (2023), Kwetsbare jongeren en een plan voor arbeidstoeleiding

met een andere organisatie. Ook kan de jongere dit document zelf overhandigen aan de betreffende organisatie. De ondersteuning vanuit de gemeente of het Doorstroompunt hangt niet af van dit document. Het overgangsdokument is geen voorwaarde voor ondersteuning.

Met een mbo-diploma voor een opleiding zijn er vaak nog veel verschillende beroepen, werkgevers en type werkzaamheden die meer of minder passen bij een individuele jongere. Juist een goede match tussen de jongere en een passende werkplek is belangrijk voor een duurzame en succesvolle start op de arbeidsmarkt. Het overgangsdokument is aanvullend op het diploma. Met het diploma heeft de student namelijk al bewezen te hebben voldaan aan de voor de betreffende opleiding geldende kwalificatie-eisen. Het overgangsdokument is juist gericht op informatie die niet op te maken is uit een diploma alleen. Het gaat hier bijvoorbeeld om competenties, behoeften en randvoorwaarden van de jongere op een werkplek waarmee de ondersteuner rekening moet houden.

De vorm en diepgang van de bestaande overgangsdokumentten kan verschillen tussen scholen. Zo bevatten alle overgangsdokumentten bijvoorbeeld contactgegevens van de jongere en de contactpersoon van de school, maar wisselt het gebruik van andere informatie over bijvoorbeeld competenties, werknemersvaardigheden, aandachtspunten op de werkvloer en leerdoelen en wensen in een baan⁹³. Uniformiteit in het te gebruiken format en de werkwijze tussen scholen en gemeenten bij het uitwisselen van informatie vergemakkelijkt de samenwerking. Daarom maken partijen in het regionaal programma hier afspraken over (zie 5.5.2).

Geen verplicht plan van aanpak in Participatiewet voor jongeren met uitkering

Wanneer een uitkeringsgerechtigde jongere een bijstandsuitkering aanvraagt, zijn gemeenten verplicht om een plan van aanpak op te stellen (artikel 44a Participatiewet). In dit wetsvoorstel wordt het niet verplicht om een plan van aanpak te maken voor de begeleiding naar werk van jongeren zonder uitkering. Een verplicht plan past niet bij het vrijwillige karakter van de begeleiding en het heeft naar verwachting geen toegevoegde waarde in deze begeleiding⁹⁴.

5.5.2 Regionaal programma voor samenwerking

Het stimuleren van samenwerking op casusniveau in afzonderlijke wetgeving is een eerste stap om samenwerking te stimuleren. Een tweede belangrijke maatregel is om de betrokken partijen op regionaal niveau te verplichten om afspraken te maken en gezamenlijke aanvullende, effectieve of potentieel effectieve maatregelen te nemen.

Hiervoor wordt het bestaande regionale programma voortijdig schoolverlaten⁹⁵ verbreed met het arbeidsmarktdomein. Hierdoor wordt de aanpak voor het tegengaan van voortijdig schoolverlaten en de overgang van school naar werk één aanpak. Dit is in overeenstemming met de wens vanuit organisaties in het veld. Hierdoor ontstaat een nauwe regionale samenwerking voor jongeren van 12 tot 27 jaar tussen het onderwijs en de gemeenten in de Doorstroompunt-regio en relevante regionale spelers en regionaal beleid van de arbeidsmarktregio.

Ten opzichte van de huidige situatie worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

1. Het doel en de doelgroep van het regionaal programma wordt verbreed.
Het regionale programma is niet alleen meer gericht op voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten, maar ook op de verbetering van de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Het gaat hierbij om jongeren met en zonder startkwalificatie. Ook wordt het regionaal programma beschikbaar voor jongeren tot 27 jaar. Hiermee kunnen middelen in het regionaal programma ingezet worden voor alle jongeren van 12 tot

⁹³ De Beleidsonderzoekers (2023), Kwetsbare jongeren en een plan voor arbeidstoeleiding

⁹⁴ De Beleidsonderzoekers (2023) Kwetsbare jongeren en een plan voor arbeidstoeleiding

⁹⁵ In het bestaande regionale vsv-programma werken onderwijsinstellingen en gemeenten samen bij het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten (Artikel 8.3.4 WEB, 8.27 WVO 2020 en 149 WEC).

27 jaar, ongeacht leeftijd of startkwalificatie⁹⁶.

2. Als gevolg van de verbreding van het doel en de doelgroep wordt de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio medeverantwoordelijk voor de totstandkoming en uitvoering van het regionaal programma. Ieder doet dit vanuit zijn eigen expertise en netwerk. Ook sluit de centrumgemeente verplicht aan bij het regionaal bestuurlijk overleg⁹⁷. Dit betekent dat het regionaal programma wordt ondertekend door de contactschool, de contactgemeente en de centrumgemeente(n) van de arbeidsmarktregio⁹⁸. De ondertekening van het regionaal programma door deze partijen is een voorwaarde voor de subsidie aan de contactschool en een verplichting in de specifieke uitkering aan de contactgemeente en de centrumgemeente.
3. De centrumgemeente ontvangt aanvullende middelen voor de coördinerende rol bij het aan het werk helpen van jongeren in de arbeidsmarktregio en de bijdrage aan de totstandkoming en uitvoering van het regionaal programma (zie hoofdstuk 14 'financiële gevolgen').
4. Het wordt verplicht om het beleid op het gebied van loopbaanbegeleiding (artikel 9.2.12 WEB) en de taak van het Doorstroompunt (artikel 9.2.4, derde lid sub d WEB) af te stemmen op het regionaal programma. Hiermee wordt beoogd dat organisaties hun inzet niet afzonderlijk bepalen maar afstemmen op de inzet uit het regionale programma en de inzet van andere organisaties in de keten. Deze partijen zijn namelijk van elkaar afhankelijk en daarom is het nodig dat het beleid op elkaar afgestemd is. Omdat de gemeenteraad bij verordening het beleid vaststelt met betrekking tot het ondersteunen van jongeren naar werk, kan een dergelijke verplichting niet worden opgenomen in de Participatiewet. Dat laat onverlet dat afstemming van het beleid van gemeenten op het regionaal programma wel van belang is. De centrumgemeente kan hierbij een agenderende en faciliterende rol spelen. De basis voor de maatregelen in het regionaal programma en de afspraken over de samenwerking, is een gezamenlijke regionale analyse waarin ingegaan wordt op de situatie in de regio. Het regionaal bestuurlijk overleg beslist over het regionaal programma en bespreekt het beleid en verordeningen.

Er wordt gekozen voor het uitbreiden van het regionaal programma om een aantal redenen:

- Deze uitbreiding van het regionaal programma bouwt voort op de bestaande en al jaren lopende vsv-aanpak, waarin scholen en gemeenten verplicht samenwerken en gezamenlijke maatregelen nemen. Deze aanpak heeft geleid tot een intensieve samenwerking. Door dezelfde systematiek te kiezen voor de samenwerking met de centrumgemeente, kan gebruik gemaakt worden van bestaande netwerken en is het aannemelijker dat de samenwerking van de grond komt of versterkt wordt.
- Deze keuze sluit aan op de huidige praktijk. Meer dan driekwart van de regio's heeft in het regionaal programma al een of meer maatregelen gericht op begeleiding naar werk voor

⁹⁶ Hiervoor besluiten scholen en gemeenten in gezamenlijkheid welke maatregelen zij nemen. Op basis van een gezamenlijk op te stellen regionaal programma ontvangt een door de scholen in de Doorstroompuntregio aangewezen contactschool een subsidie voor de uitvoering van het regionaal programma. Een door de gemeenten aangewezen contactgemeente ontvangt een specifieke uitkering voor de uitvoering van het regionaal programma

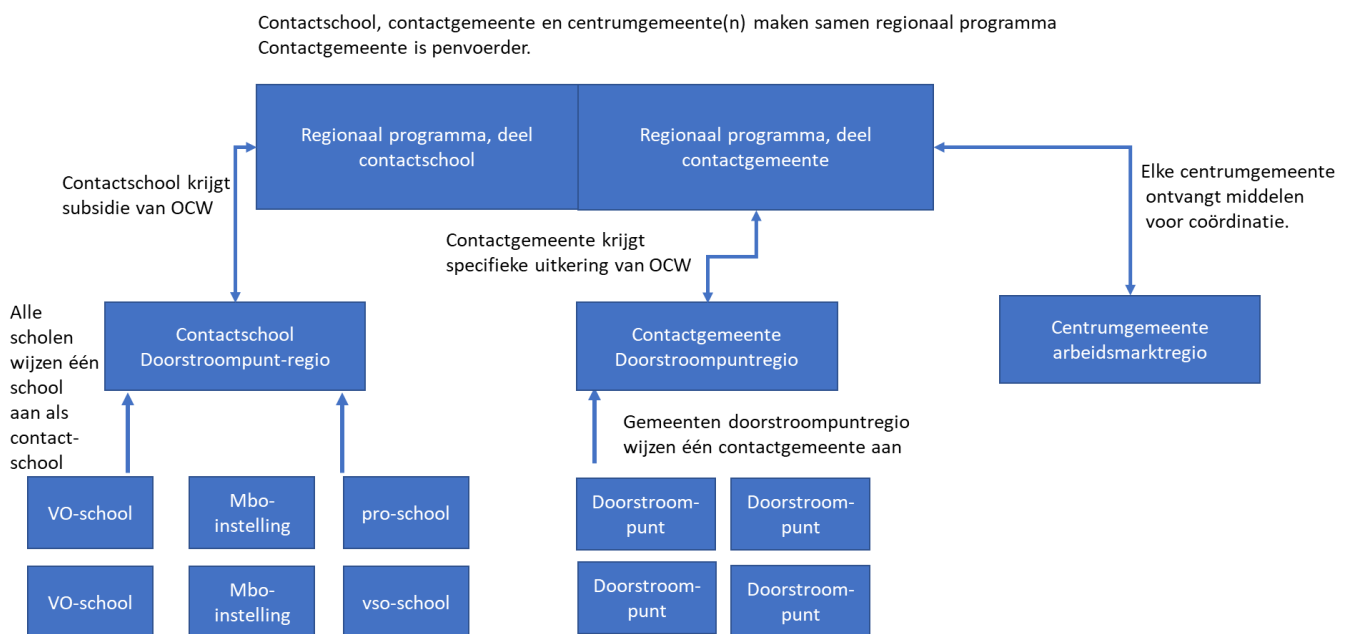
⁹⁷ De partijen voeren regionaal bestuurlijk overleg over de totstandkoming van het regionaal programma, de uitvoering en financiering van de daarin opgenomen maatregelen en de onderlinge samenwerking. Bij het overleg wordt ook het domein zorg betrokken.

⁹⁸ De Doorstroompunt-regio en de arbeidsmarktregio zijn vaak niet hetzelfde. Als de Doorstroompunt-regio bestaat uit meer dan één arbeidsmarktregio, kan een centrumgemeente het feitelijk ondertekenen mandateren aan een andere centrumgemeente. Ook is het mogelijk om, op verzoek van de regio, de Doorstroompunt-regio of arbeidsmarktregio te wijzigen.

voortijdig schoolverlaters, stage of leerwerkbaan. Deze bestaande samenwerking tussen scholen en gemeenten wordt ook al benut voor de Aanpak jeugdwerkloosheid⁹⁹.

- Regio's hebben meer bestedingsvrijheid en ervaren minder financiële schotten. Nu is de Aanpak Jeugdwerkloosheid en de bijbehorende bekostiging landelijk niet gekoppeld aan het bestrijden en tegengaan van voortijdig schoolverlaten, terwijl de doelgroepen en het type maatregelen sterk aan elkaar verwant zijn. Door de bestedingsvrijheid kunnen regio's de middelen daar inzetten waar de noodzaak in hun regio het grootst is.
- Besluiten worden in samenhang genomen. Momenteel wordt namelijk de vsv-aanpak en de Aanpak Jeugdwerkloosheid vaak op twee verschillende bestuurlijke tafels besproken. Het is ingewikkeld voor onderwijsinstellingen, Doorstroompunten en de gemeente om het vsv-beleid en de Aanpak Jeugdwerkloosheid goed aan elkaar te verbinden¹⁰⁰.
- Door het arbeidsmarktdomein aan te laten sluiten op de Doorstroompunt-regio, wordt de loopbaan van de jongere gevolgd. Deze start op school. Door de Doorstroompunt-regio als geografisch gebied leidend te maken in de aanpak, wordt aangesloten op de bij scholen bekende regionale structuur.

De structuur van het geheel ziet er als volgt uit:

Een nadeel van de keuze voor Doorstroompunt-regio's is dat deze soms uit meerdere arbeidsmarktregio's bestaat, of dat de arbeidsmarktregio uit meerdere Doorstroompunt-regio's bestaat. Dit kan extra afstemming vergen. Uit gesprekken met het veld wordt het verschil in regio-indeling vaak genoemd als mogelijke factor die de samenwerking belemmert. Door KBA is eerder onderzoek gedaan naar de regio-indeling¹⁰¹. Er werd toen over het algemeen geen urgentie gevoeld om landelijk op een nieuwe indeling over te gaan¹⁰². Met dit wetsvoorstel ligt dit mogelijk anders. Daarom wordt nader onderzoek uitgezet naar de verwachte effecten van dit wetsvoorstel op de samenwerking, wat de invloed is van de verschillen in de regio-indeling en wat de gevolgen zouden zijn van een mogelijke herziening van de regio-indeling. De resultaten van dit onderzoek worden begin 2024 verwacht.

⁹⁹ Met de Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024 is het doel opgenomen dat de Doorstroompunt-regio ook een doel opstelt om het percentage uitgevallen jongeren dat één jaar later voor minimaal 12 uur per week werkzaam is te verhogen.

¹⁰⁰ Regioplan (2023) Eindrapport onderzoek aanpak jeugdwerkloosheid.

¹⁰¹ KBA (2020) Samenwerking binnen grenzen

¹⁰² Kamerstukken II, 29544, nr. 1019

Momenteel kan de samenstelling van de Doorstroompunt-regio en de arbeidsmarktregio gewijzigd worden op verzoek van de partijen in de regio zelf. Zo kan tegemoet gekomen worden aan een eventuele behoefte om in een specifieke regio een knelpunt als gevolg van de regio-indeling op te lossen.

5.5.3 Gezamenlijke en gebundelde bekostiging met regionaal programma

Het gezamenlijk inzetten van middelen stimuleert een sluitende ketenaanpak. Dit zorgt ervoor dat het aanbod voor jongeren beter op elkaar afgestemd is en jongeren effectiever worden begeleid. Daarom wordt voorgesteld om het budget van het regionaal programma op te hogen. Dit budget kan ingezet worden voor een brede groep jongeren van 12 tot 27 jaar gericht op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en een sluitende overgang van school naar werk. Juist gerichte, preventieve en intensieve aanpakken kunnen met dit programma worden uitgevoerd. Deze aanpakken leiden tot een hoog maatschappelijk rendement en voorkomen uitval op school of in de maatschappij¹⁰³.

Het gezamenlijk inzetten van middelen sluit ook aan op de wens uit het veld om niet 'in hokjes' te denken en, binnen bepaalde kaders, veel vrijheid te hebben hoe zij de beoogde doelen behalen ¹⁰⁴. Ook doet een ophoging van het budget van het regionaal programma recht aan de uitbreiding van de doelgroep naar 27 jaar en de toevoeging van het extra doel om jongeren naar werk te begeleiden. Met de middelen in dit regionaal programma kunnen scholen, Doorstroompunt-regio's en gemeenten gezamenlijke en aanvullende maatregelen nemen die de reguliere taken versterken. Nu is er voor het regionaal (vsv) programma € 49,8 beschikbaar. Om het budget voor het regionaal programma op te hogen wordt een deel van de extra beschikbare middelen hierop ingezet. Het budget voor het regionaal programma wordt dan € 69,8 mln.

Extra middelen voor regionaal programma

Voor de extra taken in dit wetsvoorstel is door de regering structureel € 67 mln extra vrijgemaakt. Hiervan is € 20 mln beschikbaar voor loopbaanbegeleiding, € 20 mln voor uitbreiding van het Doorstroompunt en € 9,9 mln voor gemeenten om jongeren te begeleiden naar werk. Er wordt ervoor gekozen om € 12,5 mln van de extra middelen toe te voegen tot het regionaal programma. Daarnaast is 2,6 mln is beschikbaar voor een coördinator van de arbeidsmarktregio en is 2 miljoen beschikbaar voor een netwerkcoördinator pro/vso. Deze netwerkcoördinatoren zijn de verbinder tussen de pro en vso scholen enerzijds en het vervolgonderwijs, gemeenten en hulpverleningsorganisaties anderzijds.

Elke arbeidsmarktregio heeft een coördinator

Elke centrumgemeente van de arbeidsmarktregio ontvangt jaarlijks 75.000 euro voor de coördinatie. Landelijk is in totaal jaarlijks 2,6 mln beschikbaar. Deze middelen worden door OCW verstrekt op basis van dezelfde regeling als het regionaal programma en het Doorstroompunt. SZW maakt voor de duur van het regionaal programma aan OCW het benodigde budget over. Met deze specifieke inzet krijgt de centrumgemeente een belangrijke taak om het regionaal programma en de wettelijke taken af te stemmen met (contact)scholen en het Doorstroompunt.

In hoofdstuk 14 staat in meer detail uitgewerkt op welke wijze de middelen worden verstrekt.

6. Gevolgen (met uitzondering van de financiële gevolgen)

Voor jongeren

Het gevolg van dit wetsvoorstel voor jongeren is dat als zij dit nodig hebben ondersteuning krijgen in de overstap van onderwijs naar werk. Zij staan er niet alleen voor in deze belangrijke overgangsfase. De communicatie naar jongeren over de mogelijkheden is een belangrijk aandachtspunt. Hierbij spelen scholen de belangrijkste rol, bijvoorbeeld door in hun informatievoorziening aan studenten actief een ondersteuningsaanbod te doen. Vanuit OCW zal ook

¹⁰³ LPBL (2023) Meta analyse investeren in kwetsbare jongeren.

¹⁰⁴ EMMA (2023) uitkomsten bijeenkomsten wetsvoorstel van school naar werk.

gerichte communicatie moeten plaatsvinden, zoals via sites zoals mbo-toegankelijk of met een brief aan alle mbo-studenten.

Voor mbo-instellingen

Mbo-instellingen krijgen een grotere verantwoordelijkheid in de voorbereiding op en begeleiding naar werk. Dit betekent dat professionals binnen de mbo-instellingen in gesprek gaan met jongeren in de laatste fase van de opleiding over de mogelijkheden en wensen naar vervolgonderwijs of werk. Een tijdige en adequate signalering van mbo-studenten met een hoger risico op een afstand tot de arbeidsmarkt, is hiervan een belangrijk onderdeel. De mbo-instelling kan hierbij voortbouwen op bestaande gesprekken die gevoerd worden met de student, bijvoorbeeld in het kader van LOB. LOB gericht is verplicht voor alle studenten en onderdeel van de opleiding. De (aanvullende) loopbaanbegeleiding is bedoeld voor de studenten die dit nodig hebben. Desondanks kunnen mbo-instellingen aansluiten en voortbouwen op het bestaande onderwijs- en begeleidingsprocessen, die ook geborgd zijn in het studentensysteem. Hierdoor borgen zij een eenduidige uitvoering en faciliteren zij docenten en begeleiders in hun taak.

De extra taken zorgen ervoor dat professionals van mbo-instellingen zich (verder) moeten bekwamen. Voor docenten zal dit met name liggen bij het op de juiste manier in gesprek gaan met jongeren en hoe zij kunnen signaleren of extra ondersteuning nodig is bij de stap van school naar werk. Veel mbo-instellingen kiezen er met de tijdelijke middelen in de Aanpak Jeugdwerkloosheid voor mensen aan te nemen die (een deel) van hun tijd specifiek kunnen besteden aan de contacten met bedrijven en het coachen van studenten. Ook kunnen deze mensen ondersteuning bieden aan docenten of begeleiders op het gebied van arbeidsmarktinschakeling. Mbo-instellingen zullen goed op de hoogte moeten zijn van de mogelijkheden die in de regio beschikbaar zijn bij de begeleiding naar werk en wat andere organisaties hierin kunnen betekenen. In de periode rond de inwerkingtreding zal hier aanvullende aandacht voor moeten zijn. De ervaringen van mbo-instellingen opgedaan bij de Aanpak Jeugdwerkloosheid kunnen hierbij gebruikt worden en verder worden uitgebouwd. Bij de implementatie van dit wetsvoorstel vraagt dit ook vanuit de ministeries van OCW en SZW specifieke aandacht. Daarom zullen OCW en SZW in voorbereiding op en na implementatie van dit wetsvoorstel bijeenkomsten blijven organiseren waarin professionals ervaringen kunnen uitwisselen. Hierin werken OCW en SZW nauw samen met landelijke organisaties zoals Divosa, de Programmaraad, VNG, MBO-Raad, sectorraden GO en Pro, Ingrado en de SBB.

Mbo-instellingen zullen de samenwerking met de gemeente (nog) verder intensiveren. Onderdeel hiervan is dat de mbo-instellingen een overgangsdokument maken voor jongeren als de begeleiding voortgezet wordt door de gemeente. Dit overgangsdokument is een vorm van warme overdracht en hiermee onderdeel van een ondersteuningstraject. Partijen kunnen zelf afspraken maken over de vorm van een overgangsdokument. De afspraken worden onderdeel van het regionaal programma. Het gebruik van het overgangsdokument wordt onderdeel van de reguliere werkprocessen bij mbo-instellingen en de gemeente. Betrokken professionals, die samen met de jongeren dit overgangsdokument invullen, zullen moeten worden meegenomen in het belang van dit overgangsdokument zodat zij het ook zullen gebruiken. Het overgangsdokument werkt alleen als het geïntegreerd is in en onderdeel van de reguliere werkprocessen, omdat het anders de toename van de regeldruk niet in verhouding staat tot de winst die het gebruik oplevert. Daarom worden de ervaringen met het overgangsdokument specifiek benoemd bij de invoeringstoets.

Voor jongeren tussen de 23 en 27 zonder startkwalificatie zal de mbo-instelling ook verzuim moeten registreren en melden. Dit is een kleine uitbreiding van een bestaand en geautomatiseerd proces, waardoor de impact klein is.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Het aantal jongeren van 23 tot 27 jaar in het onderwijs zonder startkwalificatie is relatief beperkt. Dit zijn er nog maar zo'n 12.000 op een totaal van rond de 500.000 mbo-studenten (bron: CBS 2023, bewerking van dashboard mbo schoolverlaters)

Voor het Doorstroompunt

Voor de doorstroomcoaches betekent dit wetsvoorstel dat zij ook jongeren van 23 tot 27 jaar kunnen begeleiden. Door de hogere leeftijd van de doelgroep, zal het doel van de ondersteuning vaker gericht zijn op werk, mogelijk in combinatie met om- en bijscholing. Dit vergt dat de doorstroomcoaches goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden in de regio voor jongeren op dit terrein en zich (verder) bekwamen in de begeleiding naar werk. Doordat doorstroomcoaches de gemeente in kan schakelen indien de situatie hierom vraagt, is het belangrijk dat zij tijdig in kunnen schatten voor welke jongeren dit nodig is.

Voor de gemeente en de centrumgemeente

Voor de gemeente betekent dit dat zij door het onderwijs of het Doorstroompunt eerder bij jongeren betrokken zullen worden voor de begeleiding naar werk. Dit vraagt nauwere samenwerking met onderwijsinstellingen en het Doorstroompunt. Ook zullen zij vaker jongeren begeleiden die geen uitkering ontvangen.

Voor deze jongeren hoeft de gemeente geen plan van aanpak zoals bedoeld in artikel 44a Participatiewet op te stellen.

Op beleidsniveau zal de samenwerking tussen het onderwijs- en het arbeidsmarktdomein verder versterkt worden, onder andere door gezamenlijk een regionaal programma te maken en uit te voeren. De centrumgemeente van de arbeidsmarktregio zal een belangrijkere rol spelen bij de totstandkoming van het regionaal programma en de benodigde afstemming met scholen en Doorstroompunt.

Voor DUO

Voor DUO betekent de uitbreiding van het Doorstroompunt dat de bestaande gegevensleveringen zo worden aangepast dat ook jongeren tussen de 23 en 27 jaar in beeld komen van het Doorstroompunt. Het voornemen is dezelfde systematiek te gebruiken als voor jongeren tot 23 jaar.

Tegelijkertijd met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel wordt ook de wijze waarop de middelen voor het Doorstroompunt en het regionaal programma worden verdeeld geharmoniseerd (zie hoofdstuk 14 'financiële gevolgen'). Ook zal DUO coördinatiemiddelen aan de centrumgemeente verstrekken.

Gegevens

Het Doorstroompunt heeft gegevens nodig van jongeren tussen de 23 en 27 jaar zonder startkwalificatie die woonachtig zijn in de gemeente. Een uitzondering op het bovenstaande is dat de bewaartermijn van het Register onderwijsdeelnemers 5 jaar na het beëindigen van de laatste onderwijsinschrijving eindigt. Door de ophoging van de leeftijd naar 27 jaar, zal het veel vaker voorkomen dat jongeren nog in de doelgroep vallen maar al langer dan 5 jaar het onderwijs verlaten hebben. Als een jongere verhuist naar een andere gemeente moet de nieuwe gemeente weten of een jongere al een startkwalificatie heeft behaald.

Daarom is het nodig de Wet register onderwijsdeelnemers zo te wijzigen dat het Doorstroompunt de diplomagegevens kan uitvragen van jongeren die al langer dan 5 jaar het onderwijs verlaten hebben. Hierdoor is bij het Doorstroompunt bekend of een jongere die nieuw in de gemeente komt wonen al een startkwalificatie heeft en of de jongere nog tot de doelgroep behoort. Aangezien deze jongeren al lang het onderwijs verlaten hebben, is het niet nodig alle onderwijsgegevens geleverd te krijgen.

Privacy en hoofdpunten PIA

Bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel is een Privacy Impact Assessment uitgevoerd. Daarin zijn verschillende gegevensverwerkingen uitgewerkt en beoordeeld op rechtmatigheid. De focus ligt

hierbij op de taak van mbo-instellingen van loopbaanbegeleiding en de verhoging van de leeftijd van het Doorstroompunt naar 27 jaar omdat hier nieuwe gegevensverwerkingen plaatsvinden.

Voor loopbaanbegeleiding worden persoonsgegevens verwerkt voor studenten die afkomstig zijn uit het bestaande studentdossier. Dit studentdossier mag nu tot 2 jaar na diplomering worden bewaard. Nieuw is dat als de jongere ook na diplomering behoefte heeft aan loopbaanbegeleiding de onderwijsinstelling (de medewerkers voor wiens taken m.b.t. loopbaanbegeleiding dit noodzakelijk is) het studentdossier kan raadplegen en wijzigen tot een jaar na diplomering. Bij de overdracht van de mbo-instelling naar de gemeente moet de mbo-instelling een overgangsdokument maken. Het overgangsdokument wordt afgestemd met de jongere of samen met de jongere gemaakt. Alleen met toestemming van de jongere kan dit document gedeeld worden met de gemeente.

De loopbaanbegeleiding maakt een geringe inbreuk op de persoonlijke levenssfeer – het ligt in het verlengde van de gegevensverwerkingen die reeds plaatsvinden op de onderwijsinstelling. Daarnaast beslist de student zelf of hij gebruik wil maken van het aanbod om loopbaanbegeleiding te ontvangen

De doelgroep van het Doorstroompunt wordt verbreed. Door de uitbreiding van de Doorstroompunt-leeftijd ontstaat een grondslag om deze gegevens langer te verwerken, namelijk tot het moment dat de jongere 27 jaar wordt (of een startkwalificatie behaalt). Hiervoor wordt ook de WRO gewijzigd zodat het Doorstroompunt diplomagegevens kan verwerken. Tevens wordt in de WEB wordt ook een grondslag opgenomen om bijzondere persoonsgegevens te verwerken. Voor een goede begeleiding kan het noodzakelijk zijn om te registreren dat een jongere bijvoorbeeld een lopende vrijheidsstraf of taakstraf heeft, of specifieke ondersteuningsbehoeften heeft in het kader van zijn gezondheid. De persoonsgegevens van een bijzondere categorie mogen niet verder worden verwerkt voor een ander doel. Het Doorstroompunt ontvangt geen automatische levering van deze gegevens, het gaat enkel om het verwerken als de student deze informatie verstrekt. Vrijwilligheid is daarom expliciet opgenomen als voorwaarde voor de verwerking. Tenslotte wordt in de WEB een grondslag gecreëerd voor verdere verwerking van de (gewone) persoonsgegevens van de jongere indien dit noodzakelijk is voor de taakuitvoering op grond van de Participatiewet. Hierbij moet opnieuw een beoordeling van de noodzaak en proportionaliteit plaatsvinden: alleen de gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de Participatiewet worden overgedragen

Het is nodig om gegevens te verwerken om jongeren zonder startkwalificatie actief te benaderen onder de doelgroep van 23 tot 27 jaar. Minder ingrijpende alternatieven stuiten namelijk op de beperkte zelfredzaamheid van de doelgroep, waardoor deze instrumenten in de praktijk niet effectief zouden zijn. Het actief benaderen van jongeren om hen te helpen met het vinden van een passende vervolgstap heeft tot 23 jaar tot positieve resultaten geleid. Omdat aangesloten wordt bij de bestaande werkwijze en competenties van het Doorstroompunt en het op vrijwillige basis is, is het minst ingrijpende middel om het beleidsdoel te bereiken.

Niet-bekostigd onderwijs

Dit wetsvoorstel raakt maar beperkt aan het niet-bekostigd onderwijs. Een jongere die zonder startkwalificatie uitstroomt of uitvalt uit het niet-bekostigd onderwijs, kan onder de doelgroep van het Doorstroompunt vallen. Daarom zijn de meldplicht bij verzuim en de inlichtingenplicht van overeenkomstige toepassing op niet-bekostigde instellingen. De uitbreiding van de het Doorstroompunt van 18 tot 23 jarigen zonder startkwalificatie naar 18 tot 27 jarigen zonder startkwalificatie, werkt ook door in de meldplicht voor niet-bekostigde instellingen.

Aangezien de maatregelen uit dit wetsvoorstel ten aanzien van loopbaanbegeleiding tijdens en na diplomering geen eisen behelzen met betrekking tot de onderwijskwaliteit, zullen deze maatregelen niet van toepassing zijn op het niet-bekostigd onderwijs.

7. Caribisch Nederland

De taak voor instellingen om aanvullende loopbaanbegeleiding te bieden geldt ook voor de mbo-instellingen op de BES-eilanden (in feite één instelling op Bonaire). Daarop gelden twee uitzonderingen:

- er wordt geen afstemming voorgeschreven van het beleid van de instelling op het regionaal programma; en
- er wordt geen samenwerking voorgeschreven met de gemeente of het Doorstroompunt.

De overige maatregelen in dit wetsvoorstel gelden niet voor Caribisch Nederland. Het Doorstroompunt op Caribisch Nederland is vervallen in 2015.¹⁰⁶ Op de BES-eilanden is een andere voorziening getroffen met hetzelfde oogmerk als het Doorstroompunt, die is geregeld in de Wet sociale kanstrajecten jongeren BES (SKJ-wet). Parallel aan dit wetsvoorstel ontwikkelt de regering een plan om de SKJ-wet te herzien. Dit wordt uitgewerkt in een ander wetsvoorstel, waarin de WEB BES wordt geïntegreerd in de WEB.

8. Monitoring en evaluatie

Een jaar na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel zal een invoeringstoets uitgevoerd worden. Daarbij zal gekeken worden naar de werking van de nieuwe wetgeving in de praktijk, met bijzondere aandacht voor de voor de uitvoerbaarheid, de regeldruk, de onderlinge samenwerking tussen de partijen en het gebruik van het overgangsdokument. In gesprekken met het veld wordt bekeken of dit wetsvoorstel voor scholen, het Doorstroompunt en gemeenten werkbaar is in de praktijk en of er geen onbedoelde negatieve effecten zijn.

Na drie jaar na de inwerkingtreding zal dit wetsvoorstel worden geëvalueerd. Deze termijn is gekozen omdat de evaluatie dan input kan geven voor de nieuwe periode van het regionaal programma. Dit regionaal programma loopt naar verwachting tot eind 2029.

In de evaluatie wordt in ieder geval gekeken naar:

- De vraag of dit wetsvoorstel leidt tot meer gelijke kansen voor jongeren op de arbeidsmarkt;
- de mate waarin jongeren zich gesteund voelen bij de overstap van school naar werk;
- de mate waarin de beoogde doelgroepen worden bereikt;
- de mate waarin en de wijze waarop betrokken organisaties de taken in de praktijk uitvoeren;
- de wijze waarop en de mate waarin partijen met elkaar samenwerken;
- de mate waarin professionals zich bekwaam voelen voor de uitvoering van hun taken;
- of partijen beschikken over de benodigde gegevens voor de uitvoering van hun taken;
- de totstandkoming en werking van het regionaal programma; en
- de mate waarin de financiële middelen afdoende zijn voor de invulling van de taken.

¹⁰⁶ Stb. 2015, 213.

9. Verhouding tot hoger recht

Persoonlijke levenssfeer (grondrecht)

Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer is een fundamenteel mensenrecht dat in artikel 8 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM), artikel 17 van het Internationaal verdrag voor burgerrechten en politieke rechten en in artikel 10 van de Grondwet wordt beschermd. Het recht op bescherming van persoonsgegevens is van betekenis voor de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Bij de uitvoering van het Doorstroompunt worden persoonsgegevens van jongeren verwerkt. Ook de wijze waarop de contactgemeente in het kader van de Doorstroompunt-regio proactief een jongere benadert, raakt aan de persoonlijke levenssfeer. Er is dus sprake van een privacy-inbreuk die gerechtvaardigd moet worden.

De inmenging is voorzien bij wet. Het legitieme doel dat wordt nagestreefd met de het Doorstroompunt kan worden gevat onder de doelcriteria van het EVRM, met name het economisch welzijn van het land. Daarnaast kan ook worden beargumenteerd dat het wetsvoorstel in enige mate bijdraagt aan het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Vervolgens is beoordeeld of de inmenging noodzakelijk is in een democratische samenleving, daarvoor is het belangrijk om de subsidiariteit en proportionaliteit van het voorstel kritisch te beschouwen.

Er is geconstateerd dat er geen minder ingrijpend instrument voorhanden is om het voortijdig schoolverlaten onder de doelgroep van 23 tot 27 jaar te beperken. Minder ingrijpende alternatieven stuiten op de beperkte zelfredzaamheid van de doelgroep, waardoor deze instrumenten waarschijnlijk niet effectief zijn in het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Het Doorstroompunt heeft juist een bewezen effectiviteit bij de doelgroep tot 23 jaar en is daarom naar alle waarschijnlijkheid het minst ingrijpende middel, ook voor de doelgroep tot 27 jaar.

Al met al kan met een belangenafweging worden beredeneerd dat de uitvoering door het Doorstroompunt gerechtvaardigd kan worden. De kern daarvan is dat de inmenging in de privacy geen concrete nadelige gevolgen heeft voor de jongere, aangezien het Doorstroompunt uitgaat van vrijwilligheid. Aan de andere kant kunnen sommige jongeren, juist gelet op hun beperkte zelfredzaamheid, erg veel baat hebben bij het Doorstroompunt. Dit maakt dat de uitvoering door het Doorstroompunt voldoet aan het vereiste van noodzaak in een democratische samenleving.

Staatssteun

Voor het beoordelen of sprake is van staatssteun is enkel de periode vanaf diplomering tot aan één jaar daarna relevant. In dat jaar kan de jongere met een niveau 1 of niveau 2 afgerond mbo-diploma aankloppen bij de mbo-instelling (waar de jongere ook het diploma heeft behaald) voor loonbaanbegeleiding. De loopbaanbegeleiding bestaat bijvoorbeeld uit het opstellen van een CV, sollicitatiebrief of sollicitatiegesprektrainingen. Andere private partijen zouden dergelijke ondersteuning ook kunnen aanbieden aan de jongere, maar het is de vraag of deze private partijen zich specifiek zullen richten op deze doelgroep. Een net gediplomeerde jongere zal waarschijnlijk minder budget hebben voor het volgen van dergelijke trainingen dan iemand die reeds een lange tijd werkt is en een dergelijke training zou willen volgen. Verder is de kans klein dat deze jongeren de weg naar loopbaanbegeleiding zelf zullen opzoeken¹⁰⁷.

De mbo-instelling verdient niet aan het geven van kosteloze loonbaanbegeleiding aan de net gediplomeerde. Met het wettelijk regelen van aanvullende loopbaanbegeleiding krijgt de mbo-instelling een nieuwe publieke taak. Deze taak ligt in het verlengde van de taak van de instelling om onderwijs te verzorgen. Daarom wordt dit bekostigd via de lumpsum en ondergebracht in de onderwijswetgeving.

¹⁰⁷ Regioplan (2022) Onderzoek aanpak jeugdwerkloosheid

Het bieden van loopbaanbegeleiding heeft geen grensoverschrijdende effecten. Buitenlandse (binnen de EU gevestigde) commerciële partijen zullen loopbaanbegeleiding niet aan een net gediplomeerde Nederlandse jongere willen aanbieden. Het aanbieden van een dergelijke ondersteuning is specifiek gericht op de Nederlandse arbeidsmarkt en aan Nederlandse jongeren. Daarbij komt dat loopbaanbegeleiding aan de doelgroep (gelet op het rendement) voor deze organisaties niet aantrekkelijk is.

10. Verhouding tot nationale regelgeving

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

Eerder in deze toelichting is aangegeven dat bij de doelgroep van de maatregelen in dit wetsvoorstel soms meervoudige problematiek voorkomt. Zo kampen sommige jongeren zonder startkwalificatie met verschillende problemen die met elkaar verweven zijn. Het Doorstroompunt signaleert het ontbreken van een startkwalificatie of duurzaam werk, maar daarachter schuilen bijvoorbeeld ook schulden, psychische problematiek en sociale isolatie. Begeleiding naar onderwijs of arbeid is dan niet altijd een gepaste stap. Een integrale en gecoördineerde aanpak kan wenselijk zijn. Indien het wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein tot wet wordt verheven, kan worden aangesloten bij de mogelijkheden die worden geboden door dit voorstel¹⁰⁸.

11. Gevolgen voor de regeldruk

In deze paragraaf worden de regeldrukkosten bepaald. Dit zijn het geheel van de verplichtingen (handelingen) dat uit de regelgeving voortvloeit. De lasten voor het Doorstroompunt en de gemeente zijn gemeentelijke taken en daarmee bestuurlijke lasten. Zij vallen daarom niet onder het regeldrukbeleid. Dit wetsvoorstel bevat geen verplichtingen voor het bedrijfsleven.

Mbo-instellingen hebben de afgelopen periode te maken gehad met tijdelijke regelingen en subsidies om loopbaanbegeleiding te bieden. De laatste was gericht op extra begeleiding en nazorg. Met dit wetsvoorstel is het niet meer nodig jaarlijks een subsidieaanvraag te doen. Door de extra wettelijke taken wordt de regeldruk voor mbo-instellingen hoger dan zonder deze taken.

Structurele regeldruk mbo-instellingen loopbaanbegeleiding

1. De mbo-instellingen doen een aanbod van loopbaanbegeleiding aan entree- en bol niveau 2 studenten. Het gaat om gemiddeld 29.864 studenten per jaar. Per student is hier gemiddeld 4 uur voor beschikbaar. Van deze studenten stromen gemiddeld 8900 studenten per jaar door naar de arbeidsmarkt. Voor deze studenten is aanvullend gemiddeld 3 uur per student extra beschikbaar. De ene student zal meer begeleidingstijd nodig hebben dan de andere student en sommige studenten vinden zelf hun weg, de beschikbare tijd is dus een gemiddelde.
2. De mbo-instelling kan loopbaanbegeleiding bieden aan studenten die dit nodig hebben op niveau 2 studenten in de bbl en studenten op niveau 3 en 4. Hiervoor is gekeken naar het aantal studenten dat nu uitstroomt zonder werk. Dit zijn gemiddeld 6.125 jongeren per jaar. Per jongere is 7 uur geraamd voor het bieden van loopbaanbegeleiding. In paragraaf 7 'gevolgen' zijn de uitdagingen benoemd waar mbo-instellingen mee om moeten gaan bij het goed signaleren en selecteren van de groep jongeren die extra begeleiding nodig hebben. Dit is onderdeel van het reguliere onderwijs- en begeleidingsproces, maar om dit goed neer te zetten vergt dit incidentele inzet.
3. Mbo-instellingen zijn verplicht een overgangsdossier te maken en deze met toestemming van de jongere over te dragen aan de gemeente. In totaal vinden gemiddeld 8.808 jongeren geen werk na diplomering. Er wordt uitgegaan dat voor 80% van deze jongeren een overdrachtsdocument gemaakt moet worden. Dit zijn er 7.046. Per overdrachtsdocument kost dit twee uur.

¹⁰⁸ Kamerstuknummer II, 2022/2023, nr 36 295)

4. Het melden van verzuim voor jongeren zonder startkwalificatie van 23 tot 27 jaar in het mbo wordt verplicht. Hiervoor wordt de bestaande werkwijze gebruikt voor jongeren tot 23 jaar. De uitbreiding beslaat 12.100 jongeren op basis van cijfers van het CBS. De verwachting op basis van het huidige aantal verzuimmeldingen ten opzichte van de populatie is dat er voor deze jongeren zo'n 3.164 verzuimmeldingen gedaan moeten worden. Het doen van een goed gevulde melding en contact hierover kost gemiddeld 1 uur.
5. Kennisontwikkeling is blijvend nodig om te zorgen dat mbo-professionals bekwaam zijn en blijven om loopbaanbegeleiding naar werk te bieden. Om het aantal uur loopbaanbegeleiding te kunnen bieden, is 123,5 fte nodig. Met een deeltijdfactor in het mbo van 0,79 zijn dit 155 medewerkers. De verwachting is dat een medewerker de helft van zijn tijd bezig is met loopbaanbegeleiding. De raming is dat elke medewerker jaarlijks twee dagen bezig is met kennisontwikkeling. Daarnaast is er bij de implementatie van het wetsvoorstel een incidentele impuls nodig.
6. De contactscholen moeten extra tijd besteden aan de totstandkoming van het regionaal programma en de vereisten hierin, omdat het doel en de doelgroep wordt uitgebreid. Het doen van een subsidieaanvraag en het beheren en verantwoorden van de middelen is al een bestaande taak en wordt niet gewijzigd. Geschat wordt dat de extra handelingen 75 uur per contactschool extra kost. Er zijn 40 contactscholen. Eens per 4 jaar moet er een nieuw regionaal programma gemaakt worden.
7. Voor het toezicht van de Inspectie wordt ervan uitgegaan dat per mbo-instelling eens in de vier jaar een controle plaatsvindt en dit gemiddeld 200 uur voor loopbaanbegeleiding per controle kost.

Nummer	Taak	Aantal uur	Kosten (€ 54 p/u)
1	Loopbaanbegeleiding entree en niveau 2	144.809	€ 7.819.697
2	Loopbaanbegeleiding bbl niveau 2 en niveau 3 en 4	42.875	€ 2.315.250
3	Maken overdrachtsdocument	14.092	€ 760.968
4	Melden ongeoorloofd verzuim 23 tot 27 jarigen zonder SK	3.164	€ 170.865
5	Kennisontwikkeling, structureel	4.969	€ 267.840
6	Extra inzet totstandkoming regionaal programma (40 contactscholen)	750	€ 40.500
7	Kosten toezicht	2.900	€ 156.600
	Totaal structurele regeldruk	213.550	€ 11.531.720

Incidentele regeldruk mbo-instellingen.

Dit zijn kosten voor de implementatie van het wetsvoorstel

8. Mbo-instellingen moeten kennisnemen van dit wetsvoorstel. Per instelling kost dit 20 uur.
9. Elke mbo-instelling stelt beleid op voor loopbaanbegeleiding. Geschat wordt dat dit 100 uur per instelling kost.
10. Mbo-instellingen moeten hun ICT-systemen (laten) aanpassen om de uitvoering van loopbaanbegeleiding structureel te borgen in de processen. Naar schatting kost dit 200 uur per instelling
11. Naast een structurele opgave is er een eenmalige impuls is om te zorgen dat mbo-professionals bekwaam zijn loopbaanbegeleiding naar werk te bieden.

Nummer	Taak	Aantal uur	Kosten (€ 54 p/u)
7	Kennisnemen wetsvoorstel (58 instellingen)	1.160	€ 62.640
8	Opstellen beleid loopbaanbegeleiding (58 instellingen)	5.800	€ 313.200
9	Wijzigen ICT-systemen (58 instellingen)	11.600	€ 626.400
10	Kennisontwikkeling mbo-instellingen (58 instellingen)	12.400	€ 669.600
	Totaal incidentele regeldruk	30.960	1.671.840

Structurele regeldruk voor jongeren

Het is belangrijk dat jongeren weten dat zij ondersteuning kunnen krijgen als zij dit nodig hebben. De communicatie door scholen, gemeenten en het Rijk zullen zij tot zich moeten nemen. Op basis van het aantal te bereiken jongeren gaat het om 35.989 jongeren. Per jongere kost dit 1 uur. Op basis van 17 euro per uur gaat het jaarlijks om € 611.813

12. Uitvoering en doenvermogen

Doenvermogen

Dit wetsvoorstel vormt een reactie op het IBO JMAA waarin onder meer geconstateerd wordt dat het doenvermogen van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt regelmatig overschat wordt in beleid. Mogelijke mentale lasten zijn het verwerken van informatie, beoordelen van de eigen situatie, in actie komen, deadlines in de gaten houden, en bezwaar maken tegen niet-correcte besluiten.¹⁰⁹

Volgens het IBO JmAA veronderstelt veel beleid een bepaalde mate van zelfredzaamheid waar veel jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt regelmatig niet of in mindere mate over beschikken. Als voorbeeld wordt de zoektermijn in de Participatiewet van 4 weken genoemd. Voordat jongeren tot 27 jaar een uitkering kunnen ontvangen, moeten zij eerst 4 weken zelf op zoek naar een opleiding of werk. Ook moeten zij bewijzen dat zij dit gedaan hebben. Veel jongeren ervaren dit als dat zij 'weggestuurd' worden. Zij zetten hun aanvraag voor een bijstandsuitkering niet door en ontvangen vaak ook geen begeleiding¹¹⁰.

Het huidige beleid gaat uit van de verwachting dat jongeren zichzelf kunnen melden bij de juiste instantie als zij baat hebben bij ondersteuning. Dit doet een beroep op allerlei mentale vermogens, zoals het vermogen om in actie te komen, het hoofd voldoende koel te houden en vast te houden aan goede voornemens.

Uit de probleemanalyse blijkt dat jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt vaak in mindere mate beschikken over deze vermogens, zeker als het voortijdig schoolverlaten of werkloosheid samenhangt met andere problemen die ook een beroep doen op hun doenvermogen. Jongeren weten vaak niet de weg te vinden naar hulp of de juiste instanties. "Zij melden zich lang niet altijd zelf met hun problemen en zijn vaak ook niet in beeld bij de gemeente. Een deel van de jongeren krijgt alleen ondersteuning als ze worden aangesproken en er aan hen gevraagd wordt hoe het met ze gaat. Deze jongeren worden alleen bereikt als de uitvoerders zich outreachend opstellen"¹¹¹.

Dit wetsvoorstel houdt rekening met het beperkte doenvermogen van veel jongeren met (een risico op) afstand tot de arbeidsmarkt. Dit wetsvoorstel beoogt om vroegtijdig en proactief ondersteuning aan te bieden, zodat een jongere er niet alleen voor staat. Deze ondersteuning begint al ruim voor diplomering en wordt actief aangeboden door de mbo-instelling. Dit wetsvoorstel biedt professionals veel ruimte om maatwerk toe te passen, zodat zij beter in kunnen spelen op de situatie en de behoefte van de individuele jongere. Ook wordt bewust ervoor gekozen om jongeren zonder startkwalificatie actief te benaderen en te begeleiden door het Doorstroompunt en wordt de leeftijd hiervoor verhoogd naar 27 jaar. Ook krijgen gemeenten de mogelijkheid om al op school betrokken te zijn zodat jongeren die dit nodig hebben direct de juiste ondersteuning kunnen ontvangen.

13. Toezicht en handhaving

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op onderwijsinstellingen. Het bieden van loopbaanbegeleiding wordt een wettelijke taak voor de onderwijsinstelling en valt daarmee onder het toezicht van de Inspectie. Bij Entree- en bol niveau 2 studenten kan de inspectie toetsen of de

¹⁰⁹ www.wrr.nl/publicaties/publicaties/2020/09/15/doenvermogen

¹¹⁰ Eindrapport Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt,.

¹¹¹ Regioplan (2023) Eindrapport Aanpak Jeugdwerkloosheid, p.51

onderwijsinstelling een aanbod heeft gedaan voor loopbaanbegeleiding op basis van het studentdossier. Voor studenten in de bbl niveau 2 of op niveau 3 en 4, is de instelling niet verplicht een aanbod te doen aan alle studenten. De Inspectie van het Onderwijs ziet erop toe dat een onderwijsinstelling beleid heeft met betrekking tot loopbaanbegeleiding en welke voorwaarden hierin staan voor studenten of gediplomeerden om in aanmerking te komen voor loopbaanbegeleiding. Ook wordt de taak van de Inspectie van het Onderwijs uitgebreid voor de controle op het melden van verzuim voor studenten zonder startkwalificatie tussen de 23 en de 27 jaar.

Beoogd is met de taak voor loopbaanbegeleiding te bereiken dat meer studenten succesvol doorstuderen of aan het werk komen. Hiervoor leveren onderwijsinstellingen een inspanning. In het kader van dit wetsvoorstel kunnen mbo-instellingen echter niet verantwoordelijk worden gehouden voor het uiteindelijke resultaat. Dit resultaat is namelijk ook van andere factoren afhankelijk, zoals de conjunctuur, de werkgelegenheid in de regio, de mate van aanwezigheid van multiproblematiek in de populatie en de inzet van andere partijen. Kwantitatieve uitkomsten kunnen een indicatie zijn van de kwaliteit van de loopbaanbegeleiding, maar kunnen ook door andere factoren bepaald worden. Het vervolgsucces is daarom niet bepalend bij het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs.

De inspectie houdt geen toezicht op de regionale programma's en gemeenten. Op basis van dit wetsvoorstel kunnen bij ministeriële regeling aanvullende eisen worden gesteld aan de totstandkoming, inhoud en verantwoording van de regionale programma's. De minister van OCW houdt, in samenspraak met DUO en DUS-I, toezicht op de deze regionale programma's en toetst of deze programma's voldoen aan de geldende inhoudelijke eisen. Alleen als het regionaal programma voldoet aan de daarvoor opgestelde eisen, ontvangen contactscholen de beschikbare subsidiemiddelen. Bij de verantwoording van het regionaal programma is elke contactschool en contactgemeente verplicht een controleverklaring van een accountant aan te leveren over de bestedingen in het regionaal programma. De minister van OCW heeft de bevoegdheid om, in het uiterste geval, het budget voor de contactschool of de contactgemeente voor het regionaal programma terug te vorderen indien deze partijen niet aan de gestelde eisen voldoen.

Toezicht op Doorstroompunt

Voor de uitvoering van het Doorstroompunt ontvangen contactgemeenten een specifieke uitkering voor de in dit wetsvoorstel beschreven taken. Een van deze taken is dat de contactgemeente van het Doorstroompunt beleid opstelt dat de hoofdzaken bevat van het beleid van de gemeentelijke Doorstroompunten. Dit regionale beleid wordt afgestemd met de eisen in het regionaal programma.

Bij de uitvoering heeft het Doorstroompunt veel beleidsmatige ruimte. Zo kunnen zij bijvoorbeeld zelf bepalen welke groepen jongeren benaderd worden, hoe vaak dit gebeurt en op welke wijze. Bij de ondersteuning van jongeren levert het Doorstroompunt maatwerk en wordt per individu bepaald wat de juiste aanpak is. Door de decentrale bevoegdheid van het college van B&W, is het voor gemeenten mogelijk om de verbinding te leggen met andere domeinen binnen de gemeente en te zorgen voor een integrale uitvoering.

Met de decentralisaties is welbewust gekozen voor de mogelijkheid om op individuele basis maatwerk te bieden en dus het aanbod af te stemmen op wat een jongere nodig heeft. Gemeenten kunnen onderling verschillende keuzes maken bij het invullen van hun decentrale beleidsruimte. Verschillen binnen en tussen gemeenten zijn een inherent gevolg van de keuze voor zowel decentralisatie als voor maatwerk.

14. Financiële gevolgen

Overzicht financiële middelen wetsvoorstel¹¹².

Uitvoering wettelijke taken						
Ontvanger	Taak	Instrument	Was 2023	2023 stand 1e sup	Wordt 2025	
1	mbo-instellingen	Extra: aanvullende loopbaanbegeleiding	Lumpsum	0	0	20,0
2	Contactgemeente RMC-regio	Totaal reguliere RMC-functie, bestaande uit:	Specifieke uitkering	40,1	43,6	62,2
		Bestaand budget RMC		40,1	40,1	38,4
		Extra: Uitbreiding RMC tot 27 jaar				20
		LPO bijstelling (2020 t/m 2023)			3,6	3,8
3	College van B&W	Extra: Begeleiding naar werk	Decentralisatie uitkering	0	0	9,9
4	Praktijk en speciaal onderwijs	Extra: Netwerccoördinator pro/vso	Nog te bepalen	0	0	2
Regionaal programma						
5	Contactschool	Totaal regionaal programma, bestaande uit:	Subsidie	30,6	30,6	40,2
		Bestaand budget regionaal programma		30,6	30,6	30,6
		Extra: toevoeging regionaal programma		0		5
		LPO bijstelling eerdere jaren				2,69
		LPO bijstelling (2020 t/m 2023)				2,0
6	Contactgemeente RMC-regio	Totaal regionaal programma, bestaande uit:	Specifieke uitkering	19,2	19,2	29,6
		Bestaand budget regionaal programma		19,2	19,2	19,2
		Extra: Toevoeging uit RMC				5,0
		Extra: Toevoeging uit W&I				2,5
		LPO bijstelling (2020 t/m 2023)				2,9
7	Centrumgemeente arbeidsmarkt	Extra: Coördinatiekosten	Specifieke uitkering	0		2,6
Totaal				89,8	93,4	166,5

Uitvoering reguliere taken

- De mbo-instellingen ontvangen gezamenlijk € 20 mln extra om aanvullende loopbaanbegeleiding te bieden aan studenten en gediplomeerden. Dit wordt toegevoegd aan de lumpsum. Hierdoor kunnen mbo-instellingen deze taak integreren in hun reguliere processen op het gebied van loopbaan- oriëntatie en begeleiding.
- De contactgemeenten van de Doorstroompunt-regio ontvangen via een specifieke uitkering vanaf de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel structureel 62,2 mln voor de uitvoering van de reguliere taken van het Doorstroompunt. In 2023 is dit 43,7 mln. De ophoging van 18,6 mln bestaat uit drie delen. Het eerste deel is een onttrekking van € 1,7 mln. Dit was een loon- en prijsbijstellingen (LPO) voor de contactgemeente in het regionaal programma. Gedurende het regionaal programma is deze jaarlijks toegevoegd aan het budget voor de reguliere Doorstroom-functie, maar deze wordt in 2025 omgezet naar het budget voor het regionaal programma. Het tweede deel beslaat € 20 mln extra voor de uitvoering van de reguliere taken van het Doorstroompunt. Dit is nodig omdat de leeftijd van de doelgroep van het Doorstroompunt wordt opgehoogd van 23 naar 27 jaar. Het vierde deel beslaat een LPO-bijstelling van € 0,2 mln.
- Gemeenten ontvangen voor de begeleiding naar werk € 9,9 mln extra (vanuit SZW). Dit wordt voor de duur van het regionaal programma via een decentralisatie-uitkering overgemaakt aan individuele gemeenten. Met deze decentralisatie-uitkering is in de eerste jaren na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel herleidbaar hoeveel middelen per gemeente beschikbaar zijn. Na de evaluatie van dit wetsvoorstel kan worden bezien of instandhouding van deze decentralisatie-uitkering nodig is om de doelen van dit wetsvoorstel te bereiken.

¹¹² Het gaat hierbij om bestaande middelen voor voortijdig schoolverlaten en aanvullende middelen die vrijgemaakt zijn op basis van het coalitieakkoord voor de taken zoals in dit wetsvoorstel zijn opgenomen. Voor dit overzicht is uitgegaan van de situatie van de voorjaarsnota 2023. Bij de beschreven situatie in 2023 zijn tijdelijke middelen, zoals in de Aanpak Jeugdwerkloosheid, buiten beschouwing gelaten.

4. Voor netwerkcoördinatoren voor het pro en vso is € 2 mln extra beschikbaar. Met de sectorraden Praktijkonderwijs en Gespecialiseerd onderwijs wordt uitgewerkt op welke wijze deze middelen verstrekt worden.

Budget regionaal programma

In totaal is er structureel € 69,8 mln beschikbaar voor het regionaal programma. De besteding van deze middelen vindt plaats op basis van één regionaal programma, maar bestaat uit twee delen. Dit is nu al zo.

5. Voor de contactschool is 40,2 mln beschikbaar. Dit is € 9,7 mln meer dan nu. Deze ophoging bestaat uit twee delen. Ten eerste is er € 5 mln extra beschikbaar voor de uitvoering van het regionaal programma. Dit is nodig omdat de doelgroep van het regionaal programma groter wordt en het doel wordt verbreed. Ten tweede vindt een toevoeging van de LPO-bijstelling plaats van voorgaande jaren van € 2,7 mln. Gedurende het regionaal programma 2020-2024 is dit toegevoegd aan de lumpsum van mbo-instellingen. Ten derde wordt er €2 mln LPO-bijgevoegd.
6. Voor de contactgemeente van de Doorstroompunt-regio is voor het regionaal programma € 29,6 mln beschikbaar. Dit is € 10,4 mln meer dan nu. Deze verhoging bestaat uit twee delen. Het eerste deel beslaat € 7,5 extra. Dit is nodig omdat de doelgroep van het regionaal programma groter wordt en het doel wordt verbreed. Het tweede deel is een LPO-bijstelling van € 2,9 mln. Dit wordt verstrekt met een specifieke uitkering.
7. Elke centrumgemeente van de arbeidsmarktregio ontvangt jaarlijks 75.000 euro voor de coördinatie. Landelijk is in totaal jaarlijks 2,6 mln beschikbaar. Deze middelen worden door het ministerie van OCW met een aparte specifieke uitkering verstrekt aan centrumgemeenten. Dit gebeurt op basis van dezelfde regeling als het regionaal programma en het Doorstroompunt. SZW maakt voor de duur van het regionaal programma aan OCW het benodigde budget over. Door te kiezen voor een specifieke uitkering als instrument wordt dit budget geormerkt en benut voor de coördinatie binnen de arbeidsmarktregio bij de begeleiding van jongeren naar duurzaam werk en de totstandkoming en uitvoering van het regionaal programma.

Verdeling tussen regio's op basis van opgave van de regio

De opgave waar een regio voor staat is leidend bij de verdeling van de middelen. De middelen voor het regionaal programma en het Doorstroompunt worden opnieuw verdeeld op basis van een door het CBS ontwikkeld verdeelmodel. Het CBS heeft onderzoek gedaan naar welke kenmerken van jongeren de kans op voortijdig schoolverlaten zo goed mogelijk voorspellen¹¹³. Deze kans wordt geaggregeerd naar Doorstroompunt-regio niveau en vormt de basis voor de nieuwe verdeling. Deze wijze van verdelen is wetenschappelijk onderbouwd en beweegt mee met een veranderende populatie. De uitkomsten zijn navolgbaar en de indicatoren die zijn gebruikt, zijn niet beïnvloedbaar door de regio zelf. Deze indicatoren die gebruikt worden voor de verdeling van de middelen staan nu in artikel 8.3.2, lid 5 WEB. Met dit wetsvoorstel wordt voor de wijze waarop de verdeling van de middelen plaatsvindt, verwezen naar de algemene maatregel van bestuur. Dit is nodig omdat de indicatoren in het verdeelmodel periodiek bijgesteld moeten worden en een wetswijziging hier niet het juiste instrument voor is.

¹¹³ CBS (2022) Verkenning alternatief verdeelmodel voor voortijdig schoolverlaten, [Verkenning alternatief verdeelmodel voor voortijdig schoolverlaten \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/verkenning-alternatief-verdeelmodel-voor-voortijdig-schoolverlaten)

16. Advies en consultatie

17. Overgangsrecht en inwerkingtreding

Beoogd is om de maatregelen in dit wetsvoorstel gelijktijdig in werking te laten treden op 1 augustus 2025. Wel zal op een aantal punten worden voorzien in overgangsrecht.

Loopbaanbegeleiding

In de bepalingen met betrekking tot loopbaanbegeleiding is vastgelegd dat het Doorstroompunt met het bevoegd gezag van de onderwijsinstelling overlegt over de geboden loopbaanbegeleiding aan gediplomeerden van de entree-opleiding, omdat de doelgroep van deze maatregelen overlapt.¹¹⁴ In artikel 9.2.14 WEB is opgenomen dat dit overleg niet verplicht is voor jongeren die een diploma hebben behaald voordat de verplichting tot het bieden van loopbaanbegeleiding in werking treedt.

Specifieke uitkering

De specifieke uitkering die contactgemeenten ontvangen wordt jaarlijks verstrekt voor het daaropvolgende kalenderjaar. De uitbreiding van de taak van het Doorstroompunt wordt voorzien vanaf 1 augustus 2025. De middelen die voor het jaar 2025 worden verstrekt op grond van de huidige wetgeving zijn gebaseerd op de oude wettelijke taak. Om voldoende middelen te verstrekken voor de periode van 1 augustus 2025 tot 1 januari 2026, wordt een grondslag gecreëerd voor een eenmalige specifieke uitkering.

Regionaal programma

De regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten loopt in beginsel in cycli van 4 jaar, wat zou betekenen dat vanaf 1 januari 2025 een nieuw regionaal programma wordt uitgevoerd. Voor de beoogde inwerkingtreding van dit wetsvoorstel per 1 augustus 2025 is het noodzakelijk om de huidige cyclus te verlengen tot 1 augustus 2025. Hiermee wordt voorkomen dat partijen veel administratieve lasten maken omdat het regionaal programma tussentijds moet worden aangepast op grond van de nieuwe wettelijke verantwoordelijkheden.

¹¹⁴ De entree-opleiding leidt niet op tot een startkwalificatie.

ARTIKELSGEWIJS DEEL

Artikel I – Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs

Onderdelen A, J en K (Artikelen 1.1.1, 7.4.6a en 8.0.3)

In artikel 1.1.1 wordt een verwijzing opgenomen naar de definitie van een startkwalificatie in de Leerplichtwet 1969. Dit voorkomt dat in de WEB op verschillende plekken moet worden verwezen naar de opleidingen die leiden tot een startkwalificatie. Daartoe zijn ook artikel 7.4.6a en 8.0.3 technisch aangepast.

Daarnaast vervalt de begripsbepaling van “onderwijs” omdat dit begrip geen van het spraakgebruik afwijkende betekenis heeft. In andere onderwijswetten (WPO, WVO 2020 en WHW) wordt het begrip “onderwijs” ook niet gedefinieerd. Concreet heeft dit als gevolg dat het gebruik van “onderwijs” in de artikelen van hoofdstuk, titel 2, paragraaf 1, ook de andere onderwijssectoren kan betreffen. De doorstroomcoach kan een jongere zonder startkwalificatie bijvoorbeeld ook ondersteunen naar het V(S)O.

Onderdeel B (Artikel 1.3.5)

Uit artikel 1.3.5, onderdeel c, van de WEB volgt dat onderwijsinstellingen mede zorgdragen voor het bieden van mogelijkheden voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Uit de oorspronkelijke toelichting blijkt dat door deze bewoording tot uitdrukking wordt gebracht dat dit geen zelfstandige doelstelling is, maar dat het bereiken daarvan ingebed moet zijn in het primaire proces – het verzorgen van onderwijs.¹¹⁵ Deze taak bestaat naast de verplichting om het examenonderdeel loopbaan en burgerschap aan te bieden (uitgewerkt in het Examen- en kwalificatiebesluit WEB, op grond van artikel 7.4.3a WEB).

Met dit wetsvoorstel wordt in artikel 1.3.5 opgenomen dat loopbaanbegeleiding (los van loopbaanoriëntatie) kan worden voortgezet in de eerste fase na diplomering. In deze fase heeft de doelgroep naar verwachting vooral behoefte aan loopbaanbegeleiding bij de overgang van school naar werk, omdat het voor bepaalde studenten lastig kan zijn die eerste stappen op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning te zetten. Dit wordt verder uitgewerkt in het voorgestelde artikel 9.2.12.

Onderdelen D, H, P en Q en II (Artikelen 1.4.2, 2.5.5a, 11.1.14 en opschriften van hoofdstuk 8, titels 4 en 5)

Met deze wijziging worden verwijzingen aangepast n.a.v. de nieuwe indeling van hoofdstuk 9, titel 1.

Onderdelen C en E (Artikelen 1.4.1 en 1.4a.1)

Dit is een technische wijziging waarin de verwijzingen worden aangepast naar de meldplicht bij verzuim (het nieuwe artikel 9.2.2) en de inlichtingenplicht aan het college van burgemeester en wethouders (nieuw artikel 9.2.3). Deze verplichtingen gelden ook voor niet uit 's Rijks kas bekostigde instellingen die een erkenning hebben voor het verzorgen van een beroepsopleiding (artikel 1.4.1, tiende lid) en instellingen met een erkenning voor een vavo-opleiding (artikel 1.4a.1, achtste lid). Zie verder hoofdstuk 7 van de toelichting voor een toelichting op de gevolgen van dit wetsvoorstel voor het niet uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs.

¹¹⁵ Kamerstukken II 1993/94, 23 778, nr. 3, p. 127.

Onderdelen G en I (Artikelen 2.3.6d en 2.5.5e)

Deze artikelen bevatten de grondslag voor het gebruik van het persoonsgebonden nummer door het college. Deze grondslag wordt gewijzigd en verplaatst naar hoofdstuk 9, titel 2. Zie de artikelsgewijze toelichting bij artikel 9.2.6.

Onderdeel L (Artikel 8.1.1d)

In artikel 8.1.1d, tweede lid, wordt een technische correctie aangebracht. Dit artikel maakt het mogelijk om een jongere van 17 in te schrijven voor een opleiding vavo. Op grond van dit artikel staat de toelating open voor jongeren die op grond van artikel 8.3.2 (de Doorstroompunt-functie) zijn doorverwezen. Jongeren van 17 zijn echter in beginsel in beeld bij de leerplichtambtenaar op grond van de Leerplichtwet 1969. Met deze wijziging wordt verduidelijkt dat het doorverwijzen naar vavo van een zeventienjarige jongere zonder inschrijving ook kan plaatsvinden als onderdeel van de inspanningen van de leerplichtambtenaar. Daarnaast wordt een verwijzing naar artikel 8.3.2 technisch aangepast vanwege de vernummering van dit artikel naar hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1.

Onderdelen F, H en N (Artikelen 2.3.6a, 2.5.5a, 8.1.8 en 8.1.8a)

Het artikel over de meldplicht bij verzuim wordt verplaatst naar de paragraaf over de begeleiding naar onderwijs of arbeidsmarkt. De melding is gericht op het inschakelen van het college (het Doorstroompunt) wanneer een jongere langdurig zonder geldige reden afwezig is van zijn opleiding. Dan dreigt voortijdige schoolverlaten. Deze meldplicht wordt in lijn met de verhoging van het Doorstroompunt ook verhoogd naar 27 jaar.

Het artikel over de decentrale meldplicht bij verwijdering vervalt. Deze meldplicht dateert nog van vóór invoering van het centrale register onderwijsdeelnemers. Tegenwoordig wordt elke uitschrijving van een student verwerkt in het register. Dit is een onderdeel van de basisgegevens als bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers. Indien een uitgeschreven student nog geen startkwalificatie heeft en jonger is dan 27 (voorheen 23), worden de basisgegevens van de student uit het register verstrekt aan de gemeente (ten behoeve van de taak als Doorstroompunt). Dat volgt uit artikel 21 van de Wet register onderwijsdeelnemers. Bij deze basisgegevens hoort ook de reden voor uitschrijving. In de Regeling register onderwijsdeelnemers zal worden vastgelegd dat mbo-instellingen overgaan tot verwijdering¹¹⁶ zij dit moeten registreren als reden voor uitschrijving. Daardoor is een aparte, decentrale melding bij verwijdering niet noodzakelijk.

Onderdeel R (artikel 8a.2.2)

De studentenraad krijgt instemmingsrecht op het beleid met betrekking tot de loopbaanbegeleiding – zie verder de toelichting op het voorgestelde artikel 9.2.12.

Onderdelen S t/m FF

Zie 'Artikelsgewijze toelichting Sterk beroepsonderwijs'.

Onderdeel GG (Artikel 9.1.20)

Dit is het huidige artikel 8.3.5. Dit artikel wordt verplaatst naar de titel over samenwerking omdat de bepaling inhoudelijk niet thuishoort bij over de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Ten opzichte van het huidige artikel 8.3.5 wordt er niets gewijzigd, behalve een correctie van een

¹¹⁶ Als de school een student aansluitend op de beëindiging van de ene inschrijving (vanwege een negatief BSA) inschrijft op een andere opleiding, dan is er geen sprake van een verwijderingsbeslissing. Gebeurt dat niet, dan leidt een negatief BSA tot een verwijderingsbeslissing.

verwijzing naar de nieuwe Wet voortgezet onderwijs 2020 in plaats van de oude Wet op het voortgezet onderwijs.

Onderdelen O en HH (hoofdstuk 8, titel 3)

De artikelen over voortijdig schoolverlaten worden verplaatst naar hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1. Hieronder volgt de artikelsgewijze toelichting van de nieuwe bepalingen.

Artikel 9.2.1. Doelgroep

In dit artikel is de doelgroep bepaald van de maatregelen in hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1. De afbakening van de doelgroep is relevant voor de begeleiding van jongeren zonder startkwalificatie door het college van burgemeester en wethouders, oftewel het Doorstroompunt (artikel 9.2.5). Het heeft daarmee ook invloed op de meldplicht voor het bevoegd gezag bij langdurig verzuim (artikel 9.2.2).

Het regionaal programma (artikel 9.2.8) is niet beperkt tot deze doelgroep. In het regionaal programma kunnen ook maatregelen worden opgenomen die jongeren vanaf 12 jaar (dus nog leerplichtig) betreffen, of waar ook personen aan kunnen deelnemen met een actieve inschrijving bij een onderwijsinstelling of met een startkwalificatie.

Een jongere kan tot de doelgroep behoren na het aflopen van de leer- en kwalificatieplicht. Dat is meestal op achttienjarige leeftijd, tenzij een jongere is vrijgesteld van de kwalificatieplicht op grond van artikel 4a, tweede lid, van de Leerplichtwet 1969.

De doelgroep wordt op twee manieren gewijzigd. Allereerst wordt de doelgroep vergroot van jongeren tot 23 naar jongeren tot 27 jaar. Daarnaast vervalt het onderscheid tussen de begrippen "voortijdige schoolverlater" en "jongere in een kwetsbare positie", zie paragraaf 5.4.1 en 5.4.2 in het algemeen deel van de memorie van toelichting.

Artikel 9.2.2. Melding verzuim zonder geldige redenen

In dit artikel is de meldplicht opgenomen voor langdurig verzuim. Het bevoegd gezag levert de verzuimgegevens krachtens artikel 12, derde lid, van de Wet register onderwijsdeelnemers. Verzuim van vier weken zonder geldige redenen is een teken van dreigende uitval. Via het register onderwijsdeelnemers worden deze gegevens verstrekt aan het college van burgemeester en wethouders van de woongemeente. Het college kan zich na deze melding inspannen om te voorkomen dat de jongere het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie.

Artikel 9.2.3. Inlichtingen aan het college van burgemeester en wethouders

Voor de uitvoering van de taken van het college is het noodzakelijk dat er informatie-uitwisseling kan plaatsvinden met de onderwijsinstellingen in de regio.

Artikel 9.2.4. Regionale samenwerking

Eerste lid

In dit artikel is geregeld dat de colleges van burgemeester en wethouders van diverse gemeenten met elkaar samenwerken binnen regio's. Voorgesteld wordt om de regio-indeling bij ministeriele regeling vast te stellen. Voorheen werden die regio's vastgesteld bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.¹¹⁷ De huidige praktijk is dat de regio-indeling is doorgedelegeerd en in de Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024 is opgenomen. Dit heeft de voorkeur vanwege de regelmaat van gemeentelijke herindelingen.

¹¹⁷ *Kamerstukken II 2000/01, 27206, nr.6.*

Op grond van het derde lid vervult de contactgemeente coördinerende taken bij de bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Daarbij is bepaald dat het college van de contactgemeente afspraken maakt met scholen, instellingen, andere gemeenten en relevante organisaties. Denk aan afspraken over de inzet van betrokken actoren bij de begeleiding van de jongere. Voorheen werden de organisaties in de wettekst aangeduid als "organisaties die zijn betrokken bij het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten" (art. 8.3.2, tweede lid, WEB). Deze terminologie wordt vervangen door het bredere "organisaties die zijn betrokken bij de begeleiding van personen tot 27 jaar". De afspraken met organisaties kunnen onder meer betrekking hebben op verschillende buitenschoolse terreinen die van belang zijn voor een integrale aanpak van de overgang van school naar werk: jeugdhulpverlening (jeugdzorg en welzijnswerk), justitie, politie en arbeidsvoorziening.

Een nieuwe toevoeging aan de samenwerkingspartners van de contactgemeente is dat ook naar de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio wordt verwezen. In de huidige wettekst staat dat het domein arbeid kan worden betrokken bij de regionale samenwerking. Met dit wetsvoorstel wordt de samenwerking verstevigd.

In onderdeel d van het derde lid is een nieuwe taak voor de contactgemeente opgenomen: het vaststellen van beleid dat de hoofdzaken bevat van de regionale uitvoering van de activiteiten uit artikel 9.2.5. Dit beleid wordt afgestemd op het regionaal programma.

Artikel 9.2.5. Ondersteunen van jongeren zonder startkwalificatie door college van burgemeester en wethouders

Eerste lid

Op grond van het eerste lid heeft het college van burgemeester en wethouders de verantwoordelijkheid om jongeren die het onderwijs verlaten (of langdurig verzuimen) zonder startkwalificatie waar mogelijk terug te leiden naar het onderwijs, of anders te ondersteunen met het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. Hiermee wordt geen beleidsinhoudelijke wijziging van de taken beoogd. De huidige wettekst spreekt van "een systeem van doorverwijzing naar onderwijs of arbeidsmarkt en het onderhoud van dit systeem". Deze formulering is onduidelijk en sluit niet goed aan op de praktijk.

Het betreft een inspanningsverplichting voor het college. Niet elke jongere kan of moet ondersteund worden naar onderwijs of werk. De daadwerkelijke ondersteuning is altijd afhankelijk van vrijwillige samenwerking met de betrokken jongere. De inspanning die nodig is om een jongere te ondersteunen naar het onderwijs of een plek op de arbeidsmarkt, is afhankelijk van individuele omstandigheden en zal altijd maatwerk vragen. Kern van de taak van de gemeente is daarom dat zij contact leggen met de jongere, de behoefte van de jongere in kaart brengen en ondersteunen bij het bereiken van zijn persoonlijke doelen. Door het formuleren van een "kan" bepaling wordt de gemeente beleidsvrijheid geboden in het aanbrengen van prioritering.

Tweede lid

Niet elke jongere zonder startkwalificatie kan of wil teruggeleid worden naar het onderwijs. In dat geval kan het college de jongere ondersteunen bij het vinden van een functie op de arbeidsmarkt. Hierbij is het mogelijk dat het college, in samenspraak met de jongere, constateert dat een traject van ondersteuning op grond van de Participatiewet gepast is. Dit biedt de mogelijkheid om instrumenten in te zetten waarover het Doorstroompunt niet beschikt.

Derde lid

Dit lid biedt een grondslag voor gegevensverwerking. De huidige wettekst van artikel 8.3.2, eerste lid, benoemt dat het college zorg draagt voor registratie van gegevens. De term "registratie" wordt in dit artikel vervangen door het ruimere "verwerken". Het doel is immers niet alleen het

registreren van gegevens, maar tevens het raadplegen van de gegevens wanneer dat noodzakelijk is voor de ondersteuning naar onderwijs of arbeid.

Dit artikel bevat een overzicht van de bronnen waaruit het Doorstroompunt gegevens ontvangt ten behoeve van transparantie. Hier worden met dit wetsvoorstel geen nieuwe bronnen of persoonsgegevens aan toegevoegd.

Vierde lid

Met dit lid wordt een grondslag gecreëerd voor verdere verwerking van de persoonsgegevens van de jongere indien dit noodzakelijk is voor de taakuitvoering op grond van de Participatiewet. Dat wil zeggen: indien de doorstroomcoach – in samenspraak met de betrokken jongere – constateert dat eenvoudige ondersteuning naar onderwijs of arbeid niet passend is, maar een traject van arbeidsmarkttoeleiding op grond van de Participatiewet geboden is, kunnen de persoonsgegevens van de jongere verder worden verwerkt voor dit doel. Hierbij moet opnieuw een beoordeling van de noodzaak en proportionaliteit plaatsvinden: alleen de gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de Participatiewet worden overgedragen.

In artikel 5.10 van het Besluit SUWI is reeds geregeld dat gegevens die worden verwerkt voor de uitvoering van de Participatiewet, verder verwerkt kunnen worden ten behoeve van de uitvoering van artikel 8.3.2 WEB (dit wordt 9.2.5 WEB).

Vijfde lid

Met dit lid wordt een grondslag gemaakt om nadere invulling te geven aan de taken van het college op grond van dit artikel. Het stellen van nadere regels kan noodzakelijk zijn als blijkt dat het begrip *ondersteuning* invulling vereist op detailniveau. De kern van de te verrichten werkzaamheden is opgenomen in de wet.

Artikelen 9.2.6 en 9.2.7. Gebruik persoonsgegevens

Artikel 9.2.6 vervangt de huidige artikelen 2.3.6d en 2.5.5e. De grondslag voor het gebruik van het persoonsgebonden nummer door het college wordt verplaatst naar het nieuwe hoofdstuk 9, titel 2, paragraaf 1. Daarnaast wordt de formulering van deze bepaling aangepast om aan te sluiten op de gewijzigde van de taak van het college.

Voor de begeleiding van jongeren zonder startkwalificatie naar onderwijs of werk is het soms noodzakelijk om persoonsgegevens van een bijzondere categorie te verwerken. Voor een goede begeleiding kan het noodzakelijk zijn om te registreren dat een jongere bijvoorbeeld een lopende vrijheidsstraf of taakstraf heeft, of specifieke ondersteuningsbehoeften heeft in het kader van zijn gezondheid. Om deze gegevens te mogen verwerken, moet een grondslag zijn opgenomen in de wet. Deze gegevens zullen alleen worden verwerkt wanneer het noodzakelijk is voor de uitvoering van de taken die het college van burgemeester en wethouders heeft op grond van deze paragraaf. De persoonsgegevens van een bijzondere categorie mogen niet verder worden verwerkt voor een ander doel.

Artikel 9.2.8. Regionaal programma, regionaal bestuurlijk overleg en regionale maatregelen

Op grond van het artikel 9.2.8 stellen gemeenten, instellingen, scholen en andere organisaties samen een regionaal programma op. In het regionaal programma worden maatregelen opgenomen die aanvullend zijn op de uitvoering van de overige wettelijke taken (zoals de Leerplichtwet 1969 en artikel 9.2.5 van de WEB).

De looptijd van het regionaal programma wordt bij ministeriële regeling vastgesteld. Voorheen lag op wetsniveau vast dat dit 4 jaar was, maar dat technische voorschrift wordt verplaatst naar het

niveau van de ministeriële regeling. Dit biedt meer ruimte voor flexibiliteit bij onvoorziene omstandigheden.

Daarnaast wordt de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio een vaste partij bij het regionaal programma.

Aan de inhoud van het regionaal programma wordt toegevoegd dat het afspraken bevat over de samenwerking tussen de partijen in de regio bij de uitvoering van zowel het regionaal programma, als de taken uit artikel 9.2.5 en 9.2.12 (Doorstroompunt en loopbaanbegeleiding) en artikel 10f van de Participatiewet. In het regionaal programma kan bijvoorbeeld worden vastgelegd onder welke omstandigheden het college wordt betrokken bij de ondersteuning van jongeren zonder startkwalificatie en bij de loopbaanbegeleiding aan studenten en gediplomeerden. Ook kunnen afspraken worden gemaakt over de inhoud en vormgeving van het overgangsdokument, bedoeld in artikel 9.2.13, tweede lid.

Het vierde lid bepaalt dat de partijen een regionaal bestuurlijk overleg voeren over het regionaal programma en de uitvoering van de daarin opgenomen maatregelen. Hieraan wordt toegevoegd dat ook de onderlinge samenwerking betrokken wordt bij het overleg.

Betrekken van de domeinen arbeid en zorg

Bij de vorige inhoudelijke wijziging van dit artikel is toegevoegd dat de domeinen arbeid en zorg worden betrokken bij het regionaal overleg.¹¹⁸ Hiermee werd beoogd om meer verbinding te leggen tussen de contactgemeente en bijvoorbeeld wethouders die verantwoordelijk zijn voor Jeugdhulp, Maatschappelijke Ondersteuning en Werk & Inkomen.

De eis dat in de effectrapportage moet worden gereflecteerd op het betrekken van de domeinen arbeid en zorg (art. 8.3.4, vijfde lid), komt niet terug in het nieuwe artikel 9.2.8. Reden hiervoor is dat bij de omschrijving van de inhoud van het regionaal programma nu expliciet wordt opgenomen dat afspraken over de samenwerking tussen partijen in de regio onderdeel zijn van het regionaal programma. Bovendien wordt de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio standaard partij bij het regionaal programma. Het is dus alleen voor het domein zorg nog optioneel om deel te nemen. Het in de effectrapportage reflecteren op de betrokkenheid van het domein zorg is daarom slechts een klein administratief onderdeel van de effectrapportage. Dit hoeft niet meer op wetsniveau geregeld te worden, maar kan eventueel worden opgenomen in de ministeriële regeling op grond van artikel 9.2.10, derde lid.

Artikel 9.2.9. Specifieke uitkering

De contactgemeente ontvangt jaarlijks een specifieke uitkering. De jaarlijkse bijdrage wordt per regio bepaald. De berekeningsmaatstaven en regels over de betaling van de specifieke uitkering worden bij of krachtens AMvB vastgesteld. Tot dusver waren bepaalde indicatoren voor de berekeningswijze opgenomen op wetsniveau. Besloten is om de berekeningswijze nu volledig bij of krachtens AMvB te regelen vanwege het technische karakter van de voorschriften.

Artikel 9.2.10. Effectrapportage

Op grond van dit artikel stellen de partijen bij het regionaal bestuurlijk overleg in een Doorstroompuntregio streefcijfers vast voor de resultaten van de uitvoering van deze paragraaf. Nu staat in de wet dat de streefcijfers worden vastgesteld door de gemeenteraden. Het beleid wordt echter regionaal uitgevoerd. Het vaststellen van afzonderlijke streefcijfers voor alle betrokken gemeenten is daarom weinig doelmatig en niet goed uitvoerbaar. De huidige wet voorziet ook niet in een antwoord over welke gemeenteraad streefcijfers voor de regio als geheel zou moeten of kunnen vaststellen.

¹¹⁸ Stb. 2018, 210.

Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente stelt mede namens de andere partners in de regio jaarlijks een effectrapportage op, waarin de streefcijfers worden vergeleken met de bereikte resultaten. De effectrapportage wordt gezonden aan de Minister, die de rapportages gebruikt bij de landelijke beleidsvorming.

Artikel 9.2.11. Inlichtingen aan Onze Minister

Artikel 9.2.11 verplicht het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente ertoe om aan de personen die de minister heeft aangewezen, informatie te verstrekken over de uitvoering van deze paragraaf. Het is voor de minister van belang om deze informatie bij de contactgemeenten te kunnen opvragen. Aan de hand van de verstrekte gegevens en van de effectrapportage wordt bijvoorbeeld de effectiviteit van het ingezette beleid getoetst.

Het gaat specifiek om gegevens voor beleidsontwikkeling die door of namens de Minister worden opgevraagd. Bij de personen aan wie deze informatie moet worden verstrekt, valt bijvoorbeeld te denken aan ambtenaren, maar ook aan personen die werkzaam zijn bij onderzoeksbureaus en door de Minister zijn gecontracteerd om onderzoek te doen naar de effectiviteit van het beleid.

Artikel 9.2.12. Loopbaanbegeleiding tijdens en na de opleiding

Eerste lid

Artikel 9.2.12 geeft het bevoegd gezag de taak om advisering en ondersteuning aan te bieden. Het gaat hierbij niet om financiële ondersteuning. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld persoonlijke hulp bij het vinden van vacatures of het opstellen van een cv of motivatiebrief. Het gaat hierbij niet om aanvullend onderwijs. Het ligt voor de hand dat het bevoegd gezag zich met de jongere richt op een baan die aansluit bij de kennis en kunde die is opgedaan tijdens de opleiding.

Tweede lid

De loopbaanbegeleiding heeft een duur van maximaal een jaar na diplomering. Het moment van diplomering is de datum waarop de examencommissie vaststelt dat het examen met goed gevolg is afgesloten. Als een gediplomeerde na een jaar nog verdere ondersteuning nodig heeft, is de onderwijsinstelling hier niet de juiste partij voor. Ondersteuning kan dan worden vervolgd door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente, specifiek de dienst Werk en Inkomen, of in het geval van entree-gediplomeerden (zonder startkwalificatie) door de doorstroomcoach.

Derde lid

Het bevoegd gezag heeft een verplichting om loopbaanbegeleiding aan te bieden aan studenten en recent gediplomeerden van niveau 1 en 2-bol. Dit houdt niet in dat elke student loopbaanbegeleiding moet krijgen. Het bevoegd gezag doet de student in de laatste fase van zijn beroepsopleiding een aanbod voor begeleiding, maar de keuze om er gebruik van te maken ligt bij de student. Een student die al weet welke vervolgstap hij na diplomering wil maken en hoe hij dat zelfstandig kan bereiken, kan het aanbod afslaan. Het volgen van de loopbaanbegeleiding op grond van artikel 9.2.12 is geen voorwaarde voor diplomering; het is aanvullend op de beroepsopleiding.

Het doel van de loopbaanbegeleiding is om de jongere te adviseren en ondersteunen bij zijn vervolgstap. Als een student of gediplomeerde zich heeft ingeschreven voor een vervolgonderwijs, is er geen noodzaak meer voor loopbaanbegeleiding. Hierdoor wordt overlap voorkomen met o.a. het studiekeuzeadvies dat bij een intakeprocedure wordt verstrekt op grond van artikel 8.0.4, eerste lid.

Vierde en vijfde lid

Voor de meeste jongeren in de bbl niveau 2 of op niveau 3 en 4 is loopbaanbegeleiding niet nodig. Van het bevoegd gezag wordt gevraagd om beleid te maken waarin is vastgelegd onder welke voorwaarden jongeren in de bbl niveau 2 en op niveau 3 en 4 in aanmerking komen voor

loopbaanbegeleiding. Het kan bijvoorbeeld gaan om studenten die worden aangedragen door een docent of begeleider vanuit de instelling.

Artikel 9.2.13. Samenwerking tussen bevoegd gezag en college van burgemeester en wethouders

Het kan zijn dat de benodigde begeleiding verder gaat dan de onderwijsinstelling kan bieden. In dat geval is het belangrijk om tijdig te schakelen met het college van burgemeester en wethouders. Als het bevoegd gezag de ondersteuning van de jongere gedurende de loopbaanbegeleiding overdraagt aan het college van burgemeester en wethouders, stelt het bevoegd gezag een overgangsdokument op. Daarin kan worden gereflecteerd op de opbrengsten van de al aangeboden loopbaanbegeleiding. Deze term is afgeleid uit artikel 14e van de Wet op de expertisecentra. Dit document wordt alleen verstrekt aan de betrokken jongere, die zelf kan besluiten om het te delen met zijn contactpersoon bij de gemeente.

Jongeren met een diploma van de entree-opleiding hebben geen startkwalificatie. Dit maakt dat zij onder de doelgroep van de begeleiding van het college (het Doorstroompunt; artikel 9.2.1 jo. 9.2.5) vallen. Het is echter niet de bedoeling dat er parallel twee trajecten lopen. Daarom wordt in dit lid geregeld dat het bevoegd gezag bij gediplomeerden van de entree-opleiding overlegt met het college van burgemeester en wethouders over de geboden loopbaanbegeleiding, voordat de ondersteuning in het kader van artikel 9.2.5 begint. In artikel 9.2.14 is overgangsrecht voor deze bepaling opgenomen.

Artikelen 9.2.14 en 9.2.15

Deze bepalingen zijn tijdelijk van aard en toegelicht in hoofdstuk 17: Overgangsrecht en inwerkingtreding.

Artikel II. WIJZIGING PARTICIPATIEWET

Met artikel II, onderdeel B, wordt een nieuw artikel 10f van de Participatiewet voorgesteld. Op grond van het huidige artikel 10f kan het college jongeren zonder startkwalificatie ondersteunen bij leer-werktrajecten. Met het nieuwe artikel 10f worden zowel de ondersteuning die de gemeente kan bieden bij de arbeidsinschakeling van jongeren als de doelgroep die de gemeente kan ondersteunen, uitgebreid.

Artikel 10f regelt aan welke groepen jongeren onder de 27 jaar het college ondersteuning kan aanbieden bij arbeidsinschakeling. Daaronder valt ook de groep die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs kan volgen. Dat betekent dat deze bepaling een uitzondering maakt op artikel 7, derde lid, onderdeel a, van de Participatiewet, waarin de bevoegdheid tot ondersteuning bij arbeidsinschakeling voor deze groep niet van toepassing is verklaard.

Onderdeel a benoemt dat het kan gaan om jongeren die het pro, vso, mbo of hoger onderwijs volgen. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar paragraaf 5.3 en 5.5.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

Onderdeel b heeft betrekking op jongeren die nog geen startkwalificatie hebben behaald en voor wie terugleiden naar het bekostigde onderwijs naar het oordeel van het college niet passend is. Met het voorgestelde artikel 9.2.5 van de Wet educatie en beroepsonderwijs wordt geregeld dat het Doorstroompunt jongeren zonder startkwalificatie die niet naar het onderwijs teruggeleid kunnen of willen worden, desgewenst overdraagt aan de gemeente voor ondersteuning naar werk op grond van de Participatiewet. Dit onderdeel expliciteert dat het college deze jongeren kan ondersteunen door middel van een leer-werktraject, een combinatie van werken met leren. Juist leren in de praktijk, op de werkvloer, is bewezen effectief. Door jongeren zonder startkwalificatie op deze manier bij te scholen wordt hun positie op de arbeidsmarkt versterkt, wat bijdraagt aan duurzame

arbeidsinschakeling. Deze bevoegdheid is dezelfde als die in het huidige artikel 10f, aanhef en onderdeel b.

Onderdeel c voorziet erin dat ondersteuning bij arbeidsinschakeling ook geboden kan worden voor wie dat naar het oordeel van het college geboden is. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan jongeren met flexibele contracten werkzaam in minder kansrijke sectoren, die (wederom) werkloos worden en van wie de werkloosheidsuitkering snel eindigt doordat zij door hun beperkte werkervaring nog maar weinig WW-rechten hebben opgebouwd, zonder nieuw werk te hebben gevonden. Dit onderdeel biedt het college ruimte om maatwerk bij arbeidsinschakeling te bieden voor jongeren waar het college dat nodig acht.

Het bestaande artikel 53a, eerste lid, van de Participatiewet, voorziet er al in dat het college bepaalt welke gegevens een belanghebbende ten behoeve van de arbeidsinschakeling moet verstrekken. Voor zover het college (het Doorstroompunt) al over gegevens beschikt in het kader van zijn taak om jongeren zonder startkwalificatie te ondersteunen, kunnen die gegevens op basis van het voorgestelde artikel 9.2.5, vierde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs verder worden verwerkt als dat noodzakelijk is voor de uitvoering van artikel 10f van de Participatiewet.

Artikel II, onderdeel A, regelt dat de verordeningsplicht van artikel 8a, eerste lid, onderdeel a, over het ondersteunen bij arbeidsinschakeling ook komt te zien op artikel 10f. Daarmee is de gemeenteraad gehouden om regels te stellen over het ondersteunen bij arbeidsinschakeling van de doelgroep van artikel 10f.

Artikel III en IV – Wijziging van de WVO en de WEC

Bij de introductie van wetgeving tegen voortijdig schoolverlaten in 2001 zijn gelijklopende artikelen opgenomen in de WEC, de WVO en de WEB. Voortijdig schoolverlaten vindt namelijk in alle drie deze domeinen plaats.

Met deze wijziging wordt voorgesteld om een deel van de artikelen over te hevelen naar de WEB. Dit heeft materieel geen gevolg voor de doorwerking van deze artikelen voor schoolverlaters uit het VO of het VSO. Wel voorkomt het de waarschijnlijkheid van wetstechnische fouten wanneer elke wijziging van deze artikelen in drie wetten moet worden aangepast.

Gekozen is om de taakstelling aan het college van burgemeester en wethouders op te nemen in de Wet educatie en beroepsonderwijs. Het gros van de niet-leerplichtige jongeren zonder startkwalificatie komt namelijk van het mbo. De evaluatiebepaling in artikel 13.3 WVO 2020 vervalft.

Artikel V – Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs BES

De taak voor instellingen om aanvullende loopbaanbegeleiding te bieden geldt ook voor de mbo-instellingen op de BES-eilanden. Zie daarvoor de artikelsgewijze toelichting van artikel 9.2.12 van de WEB. Voor Caribisch Nederland wordt op twee punten afgeweken:

- Er wordt geen afstemming voorgeschreven van het beleid van de instelling op het regionaal programma. De aanpak van voortijdig schoolverlaten is op Caribisch Nederland namelijk anders geregeld, er is geen regionaal programma.
- Er wordt geen samenwerking met het college van burgemeester en wethouders (WenI noch Doorstroompunt) voorgeschreven, dit past niet bij de bestuurlijke organisatie op de eilanden.

Artikel VI – Wijziging van de Wet register onderwijsdeelnemers

Voor de uitvoering van artikel 9.2.5 (nieuw) van de WEB is het noodzakelijk dat het college van burgemeester en wethouders de doelgroep van de taak kan afbakenen. Hiervoor moet het college inzicht krijgen in het gegeven welke jongeren tot 27 jaar nog niet beschikken over een

startkwalificatie. Bij een verhuizing van een jongere die al langdurig geen onderwijs meer volgen (de basisgegevens worden 5 jaar na de beëindiging van de laatste inschrijving geschoond), kan het daarom nodig zijn om de diplomagegevens uit het register onderwijsdeelnemers te raadplegen. Deze bepaling creëert daarvoor een grondslag. Onderdeel A van de wijziging bevat een technische correctie van een verwijzing naar de WEB.

Artikel VII

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Er wordt gestreefd naar inwerkingtreding per 1 augustus 2025 van alle onderdelen in deze wet. Bij de inwerkingtreding van deze wet zal worden aangesloten bij het beleid van het kabinet inzake vaste verandermomenten van regelgeving.

Artikelsgewijze toelichting Sterk beroepsonderwijs

Artikel I – Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs

Onderdelen S t/m FF

Artikel 9.1.1

Dit artikel geeft een begripsbepaling voor *school* binnen hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1. Het begrip *school* wijkt in deze paragraaf af van de definitie die (conform artikel 1.1.1) wordt gebruikt in de rest van de WEB.

Artikel 9.1.2

Dit artikel bepaalt welke leerwegen van het voorbereidend beroepsonderwijs of middelbaar algemeen voortgezet onderwijs in een doorlopende leerroute worden geïntegreerd met welke beroepsopleidingen. Wat de beroepsopleidingen betreft gaat het om een basisberoepsopleiding, vakopleiding of middenkaderopleiding. Wat betreft de entreeopleiding bestaat hiernaast de mogelijkheid tot samenwerking met het vmbo (artikel 8.4.2 WEB). De specialistenopleiding is bedoeld voor studenten die al een diploma voor een vakopleiding hebben en kan daarom dus niet in een doorlopende leerroute vmbo-mbo worden aangeboden. Ook in een doorlopende leerroute is sprake van een beroepsopleiding, waarop de WEB van toepassing is. Specifiek voor de doorlopende leerroute bevat hoofdstuk 9, titel 1, paragraaf 1 nog aanvullende regels, met inbegrip van enkele afwijkingen ten opzichte van de regulier geldende artikelen (zie artikel 9.1.17 (nieuw)).

Artikel 9.1.3

Artikel 9.1.3 betreft de samenwerkingsovereenkomst op grond waarvan de mbo-instelling en de vo-school de doorlopende leerroute kunnen aanbieden. Het tweede lid bepaalt waaraan de samenwerkingsovereenkomst moet voldoen. In het derde lid is bepaald dat er geen samenwerkingsovereenkomst gesloten wordt als de doorlopende leerroute vmbo-mbo wordt aangeboden binnen een verticale scholengemeenschap. Reden daarvan is dat het bevoegd gezag dan steeds zowel de instelling als de school in stand houdt. Wel moeten met betrekking tot de doorlopende leerroute vmbo-mbo in dat geval dezelfde onderwerpen geregeld worden die anders in een samenwerkingsovereenkomst opgenomen zouden worden. Dat geldt alleen niet voor artikel 2.107b, tweede lid, onderdelen h en i, WVO, omdat er indien het bevoegd gezag zowel de school als de instelling voor beroepsonderwijs in stand houdt geen sprake is van meerdere partijen.

Artikel 9.1.4

Voordat de doorlopende leerroute vmbo-mbo van start gaat, is het van belang dat de mbo-instelling en de vo-school de doorlopende leerroute aanmelden bij DUO. Voor het toezicht door de inspectie is het noodzakelijk dat bekend is aan welke instellingen doorlopende leerroutes vmbo-mbo worden verzorgd.

Artikel 9.1.5

Artikel 9.1.5 voorziet erin dat een leerling van een vo-school die een doorlopende leerroute volgt, tijdens zijn periode als leerling al delen van het onderwijsprogramma kan volgen die behoren tot de betreffende beroepsopleiding en daarin examen kan afleggen. Aangezien het gaat om onderwijs en examinering die behoren tot de beroepsopleiding, gelden voor de inhoud van dat onderwijs de betreffende voorschriften van de WEB, en gelden voor het examen de WEB-examenvoorschriften waaronder die over de rechtsbescherming. Ook gelden ten aanzien van het geven van dat onderwijs de bevoegdheidseisen zoals opgenomen in de WEB.

Op het volgen van beroepsonderwijs volgt nog geen inschrijving als student bij de mbo-instelling op grond van artikel 8.1.1 WEB. Die inschrijving geschiedt pas met ingang van het derde studiejaar van de doorlopende leerroute, oftewel na het vierde leerjaar aan het vmbo (artikel 9.1.6).

In het tweede lid is opgenomen dat de instelling de student ook vo-onderwijs kan laten volgen en vo-examens kan laten afleggen. Nadat de leerling als student is ingeschreven bij de mbo-instelling zijn immers mogelijk nog niet alle vo-vakken afgerond.

Artikel 9.1.6

De inschrijving als student bij de mbo-instelling op grond van artikel 8.1.1 WEB geschiedt pas met ingang van het derde studiejaar van de doorlopende leerroute, oftewel na het vierde leerjaar aan het vmbo.

Artikel 9.1.7

Uit het eerste lid vloeit voort dat de mbo-instelling verantwoordelijk is voor het onderwijs behorende tot de beroepsopleiding en bijbehorende examinering, ook als die activiteiten plaatsvinden tijdens de vo-periode van de doorlopende leerroute (de eerste twee studiejaar van de doorlopende leerroute). Er is dan sprake van een leerling die is ingeschreven bij de school, en niet van een inschrijving als student bij de instelling. Ten aanzien van het beroepsonderwijs en bijbehorende examinering tijdens de vo-periode gelden de WEB-bepalingen over het onderwijs en de examinering. Vanaf het moment dat er sprake is van inschrijving als student bij de mbo-instelling zijn ook de andere bepalingen van de WEB van toepassing. Het tweede lid biedt de grondslag voor de mbo-instelling om ten aanzien van een vo-leerling die als onderdeel van de doorlopende leerroute beroepsonderwijs volgt en bijbehorende examinering aflegt, gegevens te verstrekken aan de Minister en aan de vo-school. Het derde lid bepaalt dat als de jongere die een doorlopende leerroute volgt als deelnemer is ingeschreven aan de mbo-instelling, de klachtenregeling op grond van de WEB van overeenkomstige toepassing is op gedragingen van het bevoegd gezag van de vo-school.

Artikel 9.1.8

In een doorlopende leerroute vmbo-mbo is er sprake van één gezamenlijk onderwijsprogramma voor zowel het vmbo als het mbo dat deel uitmaakt van de leerroute. De beschrijving van het onderwijsprogramma en de examinering van het vo-deel en het mbo-deel van de doorlopende leerroute vmbo-mbo wordt niet in afzonderlijke documenten opgenomen, maar in één document. Dit document bevat in elk geval de informatie die nu wat betreft het voortgezet onderwijs is opgenomen in het programma van toetsing en afsluiting (PTA) en wat betreft het mbo (op grond van artikel 7.4.8, tweede lid, WEB) in de onderwijs- en examenregeling (OER). In elk geval wordt dus per schooljaar/studiejaar vermeld:

- hoe het onderwijsprogramma en de examens van de doorlopende leerroute vmbo-mbo zijn ingericht;
 - welke delen van het onderwijsprogramma en welke delen van de examens onderdeel zijn van het vmbo dan wel onderdeel zijn van de mbo-opleiding. Indien een onderdeel zowel vo- als mbo-onderwijs betreft, dan worden de delen uitgesplitst en wordt aangegeven welk deel wat betreft;
 - of sprake is van vak- of sectoroverstijgende programmaonderdelen en de inzet van het personeel daarbij;
 - welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst;
 - wat (op hoofdlijnen) de inhoud is van de onderdelen van het schoolexamen;
 - op welke wijze en binnen welke tijdvakken de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden, de herkansing daaronder mede begrepen;
 - welke regels gelden voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen tot stand komt;
 - wat het aantal begeleide onderwijsuren is;
 - wat het aantal klokuren beroepspraktijkvorming is; welke regels gelden met betrekking tot het examen van de beroepsopleiding; en
 - het ondersteuningsaanbod voor gehandicapte deelnemers die extra ondersteuning behoeven.
- Dit gecombineerde document is nodig zodat voor eenieder duidelijk is welk bevoegd gezag verantwoordelijk is voor dat deel van het onderwijsprogramma of het examen.

Artikel 9.1.9

Het voortgezet onderwijs kent opleidingen met een cursusduur uitgedrukt in een aantal jaren. In het mbo wordt gesproken van opleidingen met een studieduur uitgedrukt in studiejaren. De studieduur van mbo-opleidingen op niveau 2 en 3 kent een zekere bandbreedte: één tot twee jaar voor basisberoepsopleidingen en twee tot drie jaar voor vakopleidingen. Door integratie van het onderwijsprogramma van het voortgezet onderwijs en het mbo kan de totale studieduur in een doorlopende leerroute mogelijk met maximaal één jaar worden verkort, maar dat hoeft niet. In combinatie met de bovenbouw van het vmbo leidt dat tot de studieduur voor de verschillende doorlopende leerroutes vmbo-mbo zoals opgenomen in dit artikel. Dat brengt de studieduur op minimaal twee jaar voor een verkorte doorlopende leerroute op mbo 2-niveau (twee jaar bovenbouw vmbo plus een éénjarige basisberoepsopleiding geeft samen drie studiejaren; met een verkorting moet er een leerroute van minimaal twee jaar overblijven). Maximaal is de studieduur in een doorlopende leerroute vmbo-mbo zes jaar. Dat is het geval bij een doorlopende leerroute vmbo-mbo die opleidt tot het diploma van een middenkaderopleiding als bedoeld in artikel 7.2.4a, vierde lid, WEB (twee jaar voortgezet onderwijs plus vier jaar mbo).

Artikelen 9.1.10 en 9.1.11

De onderwijstijd in een doorlopende leerroute vmbo-mbo is een combinatie van de onderwijstijd zoals die is vastgesteld voor het (reguliere) voortgezet onderwijs en voor het middelbaar beroepsonderwijs. De artikelen 2.107h en 2.107i van de WVO 2020 respectievelijk de artikelen 8.5a.11 en 8.5.a.12 van de WEB geven specifiek weer wat de minimale onderwijstijd in een doorlopende leerroute vmbo-mbo behoort te zijn.

Artikel 9.1.12

Om één geïntegreerd onderwijsprogramma te kunnen aanbieden is het van belang dat vo-leraren en mbo-docenten in een doorlopende leerroute gezamenlijk een team kunnen vormen. Het voorstel bevat daarom een mogelijkheid om te werken met teambevoegdheden voor de vak- en sectoroverstijgende programmaonderdelen.

Op grond van de teambevoegdheid mogen alle leraren en docenten van het team vak- of sectoroverstijgende programmaonderdelen (vmbo en mbo) verzorgen. Elke leraar of docent in het team dient wel te beschikken over een bevoegdheid waaruit blijkt dat voldaan is aan de bekwaamheidseisen voor het vo of mbo. Daarbij dient het team als geheel te beschikken over de bekwaamheidseisen van het vo en mbo voor alle programmaonderdelen van de doorlopende leerroute. Elke leraar of docent is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderdeel waarvoor hij aan de bekwaamheidseisen voldoet (bevoegd is). Op grond van de teambevoegdheid mogen leraren en docenten ook lesgeven in andere programmaonderdelen die deel uitmaken van de doorlopende leerroute. Voor elk van de programmaonderdelen is ten minste een bevoegde leraar of docent betrokken. De afspraken over de inzet van personeel worden vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst (artikel 9.1.3).

Met de teambevoegdheid voor de doorlopende leerroute vmbo-mbo zijn leraren en docenten bij wijze van uitzondering op het bevoegdhedenstelsel breder inzetbaar. Deze teambevoegdheid is een belangrijke voorwaarde om de samenwerking in een doorlopende leerroute goed vorm te geven.

Artikel 9.1.13

Op grond van artikel 8.1.3, vijfde lid, WEB geldt dat definitieve verwijdering van een student waarop de Leerplichtwet 1969 van toepassing is, niet plaatsvindt voordat de mbo-instelling ervoor heeft zorggedragen dat een andere instelling, een school voor speciaal onderwijs of een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, dan wel een instelling als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Leerplichtwet 1969 bereid is de student toe te laten. Indien aantoonbaar gedurende 8 weken zonder succes is gezocht naar een zodanige instelling of school waarnaar kan worden verwezen, kan alsnog tot definitieve verwijdering worden overgegaan.

Artikel 9.1.13 bepaalt dat de plicht om een andere plek voor de student te zoeken ook geldt ten aanzien van de definitieve verwijdering van een student die de doorlopende leerroute volgt, op wie de Leerplichtwet 1969 niet van toepassing is en die nog geen vmbo-diploma heeft behaald. Omdat

studenten zonder vmbo-diploma geen beroep op het toelatingsrecht kunnen doen, is het wenselijk dat de instelling de student helpt met het zoeken van een andere opleiding.

Artikel 9.1.14

Het voorgestelde artikel 9.1.14, tweede lid, voorziet erin dat de vooropleidingseisen niet gelden indien de student in het kader van de overstapoptie een diploma wil gaan behalen bij dezelfde instelling als waar hij eerst de doorlopende leerroute volgde. De vo-school en mbo-instelling schatten in welke opleiding geschikt is voor de student gelet op het bereikte opleidingsniveau en de leeftijd van de student. Het ligt voor de hand dat bij deze afweging de vooropleidingseisen worden betrokken. Het kan echter zo zijn dat, ondanks dat het vmbo-diploma nog niet is behaald, gelet op de combinatie van behaalde vo- en mbo-onderdelen de student in staat wordt geacht een mbo-opleiding te starten. De vooropleidingseisen mogen hier dan niet aan in de weg staan. Mocht een student over willen stappen naar een andere instelling en niet voldoen aan de vooropleidingseisen voor een bepaalde opleiding, dan kan de instelling die student toelaten nadat uit een onderzoek als bedoeld in artikel 8.2.1, zesde lid, WEB is gebleken dat de student geschikt is voor die opleiding. Aangezien de andere instelling de student niet kent, is het goed dat de instelling voor toelating onderzoekt of de student naar verwachting de opleiding zal kunnen afronden.

Artikel 9.1.15

Omdat de jongere in de eerste twee leerjaren van de doorlopende leerroute vmbo-mbo op de school staat ingeschreven en daarna bij de instelling voor beroepsonderwijs, is de bekostiging van jongeren in een doorlopende leerroute vmbo-mbo in beginsel vanuit de reguliere bekostiging geregeld. In de eerste twee leerjaren van de doorlopende leerroute vmbo-mbo wordt de jongere bekostigd als leerling van de school voor voortgezet onderwijs. Vanaf het derde leerjaar wordt hij als deelnemer aan een beroepsopleiding bekostigd, op grond van de WEB. De school en de instelling voor beroepsonderwijs kunnen op grond van dit artikel in de samenwerkingsovereenkomst (artikel 9.1.3) afspraken maken over de verdeling van de ontvangen gelden tussen de school en de instelling. Op deze manier kunnen de gemaakte kosten voor onderwijs gevolgd aan de school of instelling anders die waar de jongere op dat moment is ingeschreven, worden vereffend.

Op het moment dat de jongere bij de instelling staat ingeschreven ontvangt de instelling bekostiging volgens hetgeen in artikel 2.2.1 en 2.2.2 WEB daarover is bepaald. In artikel 2.5.3 WEB is vervolgens bepaald dat de instelling in de jaarrekening verantwoording aflegt over het financiële beheer van de instelling. Uit die jaarrekening moet blijken dat het om een rechtmatige en doelmatige besteding van de rijksbijdrage gaat. Als er vanwege de doorlopende leerroute vmbo-mbo bekostiging is overgedragen tussen de school en de instelling, dan leggen beiden daarover op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs verantwoording af.

Als de doorlopende leerroute vmbo-mbo wordt verzorgd binnen een verticale scholengemeenschap, dan is het al mogelijk om bekostiging over te dragen tussen de vo-school en de MBO-instelling.

Artikel 9.1.16

Dit artikel bepaalt welke artikelen van de WEB niet van toepassing zijn op de doorlopende leerroute vmbo-mbo. Dit zijn de artikelen over de aanmelding (artikelen 8.0.1, 8.0.3 en 8.0.4), het recht op toelating (artikel 8.1.1c), het bindend studieadvies (artikel 8.1.7a) en de artikelen 8.2.1, 8.2.2 en 8.2.2a over de vooropleidingseisen.

Artikel 9.1.17

Een vmbo-school en een mbo-instelling kunnen gezamenlijk een doorlopende leerroute vmbo-mbo aanbieden. Om een kwalitatief goed en inhoudelijk uitdagend onderwijsprogramma aan te kunnen bieden, dat start in het derde leerjaar van het vmbo en eindigt met het behalen van een mbo-diploma, is het nodig dat de school en instelling extra ruimte in wet- en regelgeving wordt geboden. Zo wordt het mogelijk om met één docententeam het onderwijsprogramma te verzorgen. Er geldt één studieduur en onderwijstijd voor de gehele doorlopende leerroute. Tevens mogen jongeren in een doorlopende leerroute het vmbo-examen in de eerste drie jaren van de

doorlopende leerroute afleggen, dus desgewenst later dan jongeren in het reguliere vmbo (waardoor ruimte ontstaat om eerder te starten met onderdelen van het mbo-programma). In de samenwerkingsovereenkomst tussen de vmbo-school en de mbo-instelling is het mogelijk om, naast het toepasselijke medezeggenschapsregime, aanvullende afspraken te maken over het medezeggenschapsregime waar de jongere gedurende de verschillende fases van de doorlopende leerlijn onder valt, zoals onder andere de vertegenwoordiging van vmbo-leerlingen in de studentenraad van de mbo-instelling. Daarbij kan tevens duidelijk gemaakt worden onder welk geschillenregime de desbetreffende jongere valt.

Artikel 9.1.17 betreft de geïntegreerde route vmbo-basisberoepsopleiding die kan worden verzorgd op basis van een samenwerkingsovereenkomst tussen de mbo-instelling en de vo-school. Voor de geïntegreerde route vmbo-basisberoepsopleiding (route van vmbo basis naar mbo 2) wordt daarnaast extra ruimte geboden: bij het vormgeven van dat onderwijsprogramma kunnen een vmbo-school en mbo-instelling ervoor kiezen om de vmbo-examens achterwege te laten.

Artikelen 9.1.18 en 9.1.19

De artikelen 9.1.18 en 9.1.19 betreffen de geïntegreerde route respectievelijk de doorlopende leerroute die de mbo-instelling met een vso-school kan aanbieden. Zie ook de artikelsgewijze toelichting op artikel 9.1.17.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Robbert Dijkgraaf

Bijlage 1. Transponeringstabel artikelen m.b.t. begeleiding van school naar werk

Artikel oud	Lid oud	Artikel nieuw
8.1.8	Eerste lid	9.2.1
	Tweede lid	Vervalt
8.1.8a		9.2.2
8.3.1	Eerste lid	9.2.1
	Tweede lid	Vervalt
8.3.2	Eerste lid	9.2.5, eerste lid
	Tweede lid	9.2.4, eerste lid
	Derde lid	9.2.4, tweede en derde lid
	Vierde lid	9.2.4, vierde lid
	Vijfde lid	9.2.9, eerste en tweede lid
	Zesde lid	9.2.3
	Zevende lid	9.2.10, eerste en tweede lid
	Achtste lid	9.2.9, derde lid
	Negende lid	9.2.9, vierde lid
8.3.3	Eerste lid	9.2.10, tweede lid
	Tweede lid	9.2.11, eerste lid
	Derde lid	9.2.11, tweede lid
8.3.4	Eerste lid	9.2.8, eerste lid
	Tweede lid	9.2.8, tweede lid
	Derde lid	9.2.4, derde lid, onder c
	Vierde lid	9.2.9, eerste lid
	Vijfde lid	9.2.8, derde lid
8.3.5		9.2.13

Bijlage 2. Transponeringstabel Sterk beroepsonderwijs

Artikel oud	Artikel nieuw	Inhoud
8.5a.1	9.1.1	Begripsbepaling
8.5a.2	9.1.2	Doorlopende leerroutes vmbo-mbo
8.5a.3	9.1.3	Samenwerkingsovereenkomst instelling en school doorlopende leerroute vmbo-mbo
8.5a.4	9.1.4	Melden doorlopende leerroute vmbo-mbo
8.5a.5	9.1.5	Inrichting doorlopende leerroute
8.5a.6	Vervallen m.i.v. 1-8-2023 ¹¹⁹	Vervallen
8.5a.7	9.1.6	Inschrijving bij de instelling
8.5a.8	9.1.7	Verantwoordelijkheid van de instelling
8.5a.9	9.1.8	Onderwijs- en examenregeling
8.5a.10	9.1.9	Studieduur doorlopende leerroute vmbo-mbo
8.5a.11	9.1.10	Onderwijstijd doorlopende leerroute vmbo-mbo (BOL)
8.5a.12	9.1.11	Onderwijstijd doorlopende leerroute vmbo-mbo (BBL)
8.5a.13	9.1.12	Teambevoegdheid
8.5a.14	9.1.13	Verwijdering
8.5a.15	9.1.14	Overstapoptie
8.5a.16	9.1.15	Overdracht bekostiging in het kader van een doorlopende leerroute vmbo-mbo
8.5a.17	9.1.16	Artikelen die buiten toepassing blijven voor de doorlopende leerroute vmbo-mbo
8.4.3	9.1.17	Samenwerkingsovereenkomst geïntegreerde route vmbo-basisberoepsopleiding
8.5.3	9.1.18	Samenwerkingsovereenkomst geïntegreerde route VSO-basisberoepsopleiding
8.5.4	9.1.19	Samenwerkingsovereenkomst doorlopende leerroute VSO-mbo

¹¹⁹ Artikel 8.5a.6 vervalt met ingang van 1 augustus 2023 door de Wet van 23 februari 2022 tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs met het oog op de verbetering van de rechtsbescherming van mbo-studenten (Stb. 2022, 134 en 264).

Bijlage 3: afkortingen en begrippenlijst

Volledige naam	Afkorting	Uitleg
Arbeidsmarktregio		Nederland is onderverdeeld in 35 arbeidsmarktregio's. Binnen deze regio's werken gemeenten en UWV samen aan dienstverlening die gericht is op werkgevers en werkzoekenden.
Basisberoepsopleiding	Niveau 2	De basisberoepsopleidingen richten zich op de kwalificatie voor het tweede niveau van beroepsbeoefening
Beroepsbegeleidende leerweg	Bbl	De bbl-student werkt vier dagen voor een bedrijf of organisatie en gaat één dag per week naar school. Hij heeft een arbeidscontract bij een werkgever (zie artikel 7.2.7 derde lid WEB)
Beroepsopleidende leerweg	Bol	De bol biedt volledig dagonderwijs met praktijkstages, waarbij het minimumpraktijkdeel per opleiding varieert. Tussen de school, student en het leerbedrijf wordt een praktijkovereenkomst gesloten (zie artikel 7.2.7 vierde lid WEB)
Bijstandsuitkering		Dit is een uitkering (bijstand) ter voorziening in de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. De bijstandsuitkering wordt verstrekt op basis van de Participatiewet.
Centraal Bureau voor de Statistiek	CBS	Het Centraal Bureau voor de Statistiek produceert en publiceert statistische informatie over de Nederlandse samenleving.
Contactgemeente		Gemeenten in een Doorstroompunt-regio wijzen uit hun midden één contactgemeente aan. Deze contactgemeente maakt onder andere afspraken met partijen bij de uitvoering van de taken van het Doorstroompunt, is verantwoordelijk voor de totstandkoming van het regionaal programma, voert deze maatregelen samen met de contactschool uit en ontvangt en beheert de middelen.
Contactschool		De onderwijsinstellingen in een Doorstroompunt-regio wijzen uit hun midden een onderwijsinstelling aan die optreedt als de contactschool. De contactschool is samen met de contactgemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van het regionaal programma, vraagt aan en beheert de subsidie voor het regionaal programma, neemt deel aan het regionaal bestuurlijk overleg en voert maatregelen van het regionaal programma uit.
Centrumgemeente		Heeft de regie en coördinerende taak bij regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio en voert het beheer van de daarvoor beschikbaar gestelde financiële middelen. Krijgt met dit wetsvoorstel ook een taak bij de totstandkoming en uitvoering van het regionaal programma.
Doorstroompunt		Nieuwe naam voor de Regionale Meld en Coördinatiefunctie (RMC-functie). Dit is de gemeentelijke taak om jongeren zonder startkwalificatie te ondersteunen naar onderwijs of, als dit niet passend is, werk.
Decentralisatie-uitkering	DU	Financieel instrument waarmee het Rijk budget beschikbaar stelt aan medeoverheden. Deze decentralisatie-uitkeringen zijn vaak gericht op een bepaald beleidsdoel en geven de mogelijkheid om een andere financiële verdeling te hanteren dan de algemene uitkering in het Gemeentefonds. Medeoverheden hebben veel bestedingsvrijheid bij dit type uitkering.
Decentralisatie uitkering Jeugd	DU Jeugd	Dit is een decentralisatie-uitkering van het Rijk aan 35 gemeenten. Deze bestaat sinds 2010 om voortijdig schoolverlaten bij 'overbelaste jongeren' tegen te gaan. Deze jongeren kampen met meerdere problemen en hebben daarom een grotere kans om voortijdig uit te vallen. Deze DU Jeugd bevat structureel € 21,7 mln en wordt nu verdeeld over 35 gemeenten op basis van het aantal vmbo-deelnemers in leerjaar 3 en 4 en mbo-deelnemers niveau 1 en 2 in 2010 uit armoedeprobleemcumulatiegebieden.

Economisch zelfstandig		Situatie waarbij het persoonlijke inkomen uit arbeid of eigen onderneming hoger is dan de bijstandsuitkering voor een alleenstaande (70% van het wettelijke netto minimumloon)
Entreeopleiding	Entree	De entreeopleidingen richten zich op de kwalificatie voor het eerste niveau van beroepsuitoefening of voor de entree op de arbeidsmarkt. Deelnemers die geen vmbo-diploma hebben, niet toelaatbaar zijn tot een mbo-opleiding op niveau 2, 3 of 4 kunnen een entreeopleiding doen.
Gemeente		In dit wetsvoorstel wordt hiermee de uitvoerder van de Participatiewet bedoeld en niet het gemeentelijke Doorstroompunt.
Inspectie van het Onderwijs	Inspectie	De Inspectie van het onderwijs houdt toezicht op scholen en onderwijsinstellingen.
Interdepartementaal beleidsonderzoek jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt	IBO JmAA	Het kabinet heeft in 2019 een groot onderzoek laten uitvoeren naar het Rijksbeleid gericht op jongeren met (risico op) afstand tot de arbeidsmarkt. Het IBO analyseert het gevoerde rijksbeleid en schetst oplossingen voor de geconstateerde knelpunten. Het IBO-rapport is verschenen in april 2019.
Jongeren in een kwetsbare positie		Jongeren afkomstig uit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, Entree en vmbo-basis die overstappen naar Entree, mbo 2 of uitstromen uit het onderwijs.
Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt		Dit zijn jongeren die niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling, economisch niet-zelfstandig zijn en wel beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Sommige jongeren hebben dus wel werk, maar kunnen hier niet van rondkomen en hebben dan ook een afstand tot de arbeidsmarkt
Kwalificatieplicht		De kwalificatieplicht houdt in dat jongeren van 16 tot 18 jaar verplicht zijn onderwijs te volgen als zij geen startkwalificatie hebben. De kwalificatieplicht komt na de leerplicht. De leerplichtambtenaar van de woongemeente houdt toezicht op de leerplicht en de kwalificatieplicht. Jongeren van 18 jaar en ouder zijn niet meer verplicht om een startkwalificatie te halen of naar school te gaan. Toch vergroot een diploma de kansen op de arbeidsmarkt.
Leerplichtwet	LPW 1969	Wet waarin staat dat alle kinderen tot 16 leerplichtig zijn en dat voor jongeren tussen de 16 en 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald de kwalificatieplicht geldt.
Loopbaanoriëntatie en begeleiding	LOB	Met loopbaanoriëntatie- en -begeleiding (lob) krijgen studenten meer zicht op hun kwaliteiten, mogelijkheden en drijfveren. Dit stelt hen in staat een passende opleiding te kiezen én er een succesvol vervolg aan te geven.
Middenkaderopleiding	Niveau 4	De middenkaderopleidingen richten zich op de kwalificatie voor het vierde niveau van beroepsbeoefening
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	SZW	Ministerie dat zich onder andere richt op het arbeidsmarktbeleid, uitkeringen en re-integratie en het inkomensbeleid. Gaat ook over de Participatiewet die met dit wetsvoorstel wordt gewijzigd.
Netwerkcoördinator		Coördinator die voor het praktijk en voortgezet speciaal onderwijs in de arbeidsmarktregio de verbinding legt tussen de scholen enerzijds en vervolgonderwijs, gemeenten, zorgorganisaties en andere relevante partijen anderzijds. De netwerkcoördinator verbindt deze partijen zodat een doorlopende lijn ontstaat voor jongeren.
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	OCW	Ministerie dat verantwoordelijk is voor het basis, voortgezet onderwijs, mbo, hbo en universiteit. Ook verantwoordelijk voor het Doorstroompunt.
Overgangsdokument		Een document dat de mbo-instelling samen met de jongere maakt en dat bij een overdracht naar de gemeente, met goedkeuring van de jongere, wordt overgedragen

Participatiewet		Wet die is bedoeld voor iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking.
Praktijkonderwijs	PrO	Praktijkonderwijs is voortgezet onderwijs. Praktijkonderwijs bereidt leerlingen zo goed mogelijk voor op de maatschappij. Alle leerlingen volgen een eigen ontwikkelplan. De meeste leerlingen zitten 5 jaar op een school voor praktijkonderwijs. Leerlingen behalen naast een getuigschrift en/of schooldiploma ook diploma's van branche-opleidingen. Na het praktijkonderwijs gaat een groot deel van de leerlingen aan het werk. Een deel van de leerlingen stroomt door naar het mbo.
Regionaal bestuurlijk overleg		De partijen voeren regionaal bestuurlijk overleg over de totstandkoming van het regionaal programma, de uitvoering en financiering van de daarin opgenomen maatregelen en de onderlinge samenwerking. Bij het overleg wordt ook het domein zorg betrokken.
Regionaal programma		De contactgemeenten, contactschool en de centrumgemeente in de Doorstroompunt-regio maken samen een regionaal programma. Hierin nemen zij voor jongeren van 12 tot 27 jaar maatregelen ter bevordering van het aantal personen dat een startkwalificatie behaalt en ter verbetering van de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Ook maken zij in het regionaal programma afspraken over de samenwerking tussen de onderwijsinstellingen, het Doorstroompunt en gemeenten. Hierin werken zij samen met de gemeente. Het regionaal bestuurlijk overleg beslist over het regionaal programma.
Regionale meld- en coördinatiefunctie	RMC-functie	Gemeentelijke taak om voortijdig schoolverlaten te bestrijden en jongeren in een kwetsbare positie te volgen. Dit is de oude naam van het Doorstroompunt.
Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven	SBB	Begeleidt de leerbedrijven waar studenten terecht kunnen voor een stage of leerbaan van goede kwaliteit. Het maakt afspraken over wat de student moet weten en kunnen om een diploma te behalen, of een mbo-certificaat voor leven lang ontwikkelen. Daarnaast adviseert SBB de minister van OCW over de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt.
Sociaal Economische Status	SES	Dit is een indicator die is gebaseerd op de financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van particuliere huishoudens
Specifieke uitkering	SPUK	Gemeenten en provincies kunnen extra geld krijgen om bepaald beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen
Startkwalificatie		Diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger. Jongeren tot 18 jaar zijn verplicht een startkwalificatie te halen (zie kwalificatieplicht).
Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen	UWV	Verzorgt uitkeringen zoals de werkloosheidswet en de Wet op de Arbeidsongeschiktheid en helpt werkzoekenden bij het vinden van werk.
Vakopleiding	Niveau 3	De vakopleidingen richten zich op de kwalificatie voor het derde niveau van beroepsbeoefening
Voortgezet Speciaal Onderwijs	VSO	Het voortgezet speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische ondersteuning nodig hebben, dat het regulier onderwijs niet kan bieden. Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs moeten een ontwikkelingsperspectief voor leerlingen vaststellen. In dit plan staat in het speciaal onderwijs de verwachte uitstroombestemming van de leerling: dagbesteding, arbeidsmarktgericht of vervolgonderwijs.

Voortijdig schoolverlater	VSV	Jongere tussen de 12 en 23 die het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie
Wet Educatie en Beroepsonderwijs	WEB	Wet waarin de regels staan voor het Middelbaar Beroepsonderwijs en het Doorstroompunt.
Wet op de expertisecentra	WEC	Wet waarin onder andere de regels staan voor het voortgezet speciaal onderwijs
Wet voortgezet onderwijs 2020	WVO 2020	Wet waarin de regels staan voor het voortgezet onderwijs en het praktijkonderwijs.